

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Jósef-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 fillér).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A konverzió.

Budapest, március 11.

(s.) Az a nap, amelyen a konverzióról szóló okiratra a szerződő magyar állam és a szerződő pénzcsoport képviselői ráírják a nevüket, korszakos fordulatot jelent a magyar közgazdaság történetében. És ez a nap nincs messze, mert a tárgyalások ma délelőtt befejeződtek, az elvi megállapodások készek és már csak a forma szerint való szerződés van hátra. A nagyszabású pénzügyi műveletet tehát bátran tekinthetjük befejezettnek. Hogy sikerült befejezésre juttatni, azt két dolognak köszönhetjük főképpen. Az egyik az európai pénzügyi piacon egy idő óta állandóan jelentkező pénzbőség, amely a magyar kormány elhatározásának fő indító oka volt; a másik a magyar állam háztartásának teljes rendezettsége és hitelének rendületlen szilárdsága, amelynek ez a konverzió ékesen szóló monumentuma lesz.

Mivelhogy így kétségtelenül befejezett valósággal állunk szemben, szemügyre vehetjük a konverzió várható eredményét és jelentőségét. A konverzió kiterjed a négy és félszázalékos aranyjárdékra, a szintén négy és félszázalékos regále-megváltási kötvényekre, valamint papír- és ezüst-cimletekre. Mindezek helyett négyszázalékos koronajárdék kerül kibocsátásra. Megszűnnek tehát a magyar államnak négy százaléknál magasabb kamatozású összes hitelpapirjai és összes járdékaink nivója egységes lesz. Ez az eredmény pénzügyi életünk évi hatmillió korona kamattakarítást jelent. Ennyivel javul a konverzió révén közvetlenül az állam költségvetése. Ez a megtakarítás százötvenmillió tökének felel meg, ami annyit tesz, hogy ekkora újabb kölcsönt vehetne föl a

magyar állam, kamatterhének minden emelkedése nélkül. Erre azonban a pénzügyminiszter nem is gondol, hanem az egész megtakarítást a költségvetés javítására fordítja. Ami ismét államháztartásunk rendezettségének örövendetes bizonyítéka.

Hogy milyen árfolyamon veszi át a pénzcsoport az új címleteket, arról még nincs hír; de egészen bizonyos, hogy az átvételnek a lehető legkedvezőbb feltételeit sikerült Lukács László pénzügyminiszternek elérnie; legalább a konverzió-tárgyalásoknak sokáig való elhuzódása arra vall, hogy a magyar állam képviselője nagyon erősen tartotta magát és nem sietette a művelet befejezését fölösleges engedékenységgel.

Ami a művelet jelentőségét illeti, ez mindenekelőtt abban fejezhető ki, hogy a valutarendezés befejezésére megtörtént az utolsó-előtti lépés, úgy, hogy valutánk szabályozását immár véglegesen és visszavonhatatlanul sikerült tekinthetjük a készfizetések megkezdése előtt is, annyival inkább, mivel a konverzióval — amint a Rothschild-csoport berlini tagja nyilatott meg is mondotta — a pénzügyi élet a magyar államnak a valutarendezés körül való szerencsés működését is honorálja. De az a körülmény, hogy a koronajárdékok a pénzügyi aranyjárdékkal egyenlő értékűnek elfogadják, egymagában is azt jelenti, hogy a valutarendezés sikere biztosítva van, mert a magyar koronajárdék, imé, valóságos pénznek van elismerve a világpiacon; készpénznek nemcsak elfogadható, hanem elfogadandó. A készfizetést tehát most már bármely pillanatban megkezdhetjük, de ez a pillanat már nem is döntő a dolog lényegére nézve, mivelhogy a lényeg az, hogy a magyar pénznek teljes a valutája, nem sántít többé, mint az eddigi papírpénz.

Másik jelentősége a konverzió sikerének az, hogy felszabadulunk Ausztriának a járdékadóval tüzött szekurájára alól, mert az új koronajárdék és az osztrák járdékpapírok között már a kibocsátáskor is mindössze másfél százalékos margó marad, amely azonban biztosan el fog tűnni a legrövidebb idő alatt.

A konverzió eredményét és jelentőségét tehát röviden abban foglalhatjuk össze, hogy a magyar állam hitelének kifelé újabb hatalmas megszilárdulását, költségvetésünknek újabb javulását, valutánk rendezettségének döntő bizonyítékát, a magyar állampapírok nivójának egységesítését, forgalmának függetlenítését üdvözölhetjük benne. Nem túlzás tehát, ha e nagy művelet befejezését korszakos jelentőségűnek mondjuk a magyar közgazdasági életre nézve. És — Isten óvjon bennünket a rossz szójátékoktól —, de az új koronajárdék megszüntetése igazán korona annak a nagystílű pénzügyi politikának, amely Magyarország államháztartásának egyensúlyát meg nem ingatható, minden veszedelemnek ellentálló, szilárd alapokra fektette és szolid bátorsággal olyan nemzetközi pozícióra emelte, amelyet az egész külföldi pénzügyi élet értelműen respektál. Megelégedéssel tekinthetünk vissza arra a korszakra, amelyet ez a művelet szerencsésen és dicsőregeesen befejez és bizalommal, büszke reménységgel az új korszak elé, amely immot megnyílik előttünk. Ez a bizalom és reménység a súlyos megpróbáltatások e nehéz idejében visszatart bennünket attól, hogy a közgazdasági életünk minden ágazatában elhatalmasodott válságos helyzetben elcsüggedjünk. A válságnak el kell egyszer múlania. A kibontakozásnak megvan a biztosítéka az állam finansziájának rendezettségében, amelynek legújabb diadala a konverzió.

T Á R C A.

Uralkodó rögeszme.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Feszli Géza.

Nemzedékek óta mint uralkodó rögeszme vonul végig az emberi koponyákban egy beteg és — halhatatlan gondolat.

Beteg és halhatatlan!

Ne tessék o két jelzőben ellenmondást keresni. Hiszen magát az ostobaságot is legtöbbször beteges vonásnak szoktuk tekinteni. Már pedig van-e valami az egész nagy természet és különösen a társadalmi lét összes életjelenségei és faktorai között, ami szilárdabb, dönthetlenebb és örökéletűbb, mint éppen — az ostobaság?

A nemzedékek gondolatvilágán átszűrődött rögeszme lényege ez: A szerelem olyannyira magasztos érzés és hullámvörésében annyi a féket nem tűrő ideális erő, valamint a meghódolást parancsoló fontos tartalom, hogy az érzésnek e nobilis tulajdonságainál fogva okvetlenül különleges itélkezés alá kell vonnunk mindenkit, aki a szerelem szenvedélye által úgy, hajtvá, inspirálva: *vélkezik!* E rögeszme szerint nem bűnös az, aki a szerelem magasztos hatalmától ösztökélve a társadalmi rend profán törvényeivel összeütközésbe jut! E rögeszme szerint kiváltságos elbírálás illet meg mindenkit, aki e *költői jellegű* hatalom rabja lévén, mint ilyen: a *prozeai jellegű* köztörvények hideg józanságának — sakkot mond.

— Szerettem őt! — kiált föl a gyilkolásig fokozódott szerelem hőse. És e két szó minden fejtegető szónoklatnál ékebb és hatásosabb védőbeszéd.

— Szerettem őt! — dörgi vibráló hangon a

véres kezű vádlott és e varázsige hallatára tiz esetben kilenceszer le van fegyverezve az itélkezésnek egészséges szigora.

— Szerettem őt! — szavalja két szóba foglalt mentességét a szerelemnek önző bestijája, és a varázsigenek hatalmától törpességgé zsugorodik össze és alárendelt rabszolgaszerepet játszik és alázatosan meghunyászkodva hajlong: *egy közbüntény előtt — a józan ész.*

Az a pusztá tény, hogy valaki megölte azt, akit szeretett: *egy* faktumban két látszólagos ellentétet egyesít. És ez az *ellentétből* kialakuló faktum, ez a *kontrasztból* kiemelkedő *valóság*, ez az, ami az emberi agyból kiváltja azt a beteg és halhatatlan rögeszmet, hogy a szerelemnek kiváltságai, előjogai, privilégiumai vannak: még pedig méltányos, *eszzerű*, természetes és igazságos privilégiumai. Kiváltódik pedig a rögeszme az emberi koponyából a dolog természeténél fogva, vagyis azért, mert az *emberi itélkezés mindig sokkal gyávább volt és mindig sokkal gyávább lesz, mint az emberi szenvedély.* Hogy a gondolatmenet erélyes, hogy az álláspont-foglalás szilárd, hogy az itélkezés energikus legyen, kell, hogy társul szögűdjék hozzá valamelyes szenvedély, amely vezet, lüktet, inspirál, leköt.

A hő mozgás, mondja a tudomány. És a suszorgó lángok izzó csatája: koncentrált ereje a mozgásnak. Ez a képlet, ez volt eddig is és ez marad mindig a leghívebb allegóriája az emberi lélekben lobogó szenvedélynek. Ezzel szemben gyöngye akciója az erőnek a kisugárzó fény, a feketeségen átszűrődő egyenes vonal, a millió irányú küzedelméből kiszabadult parányi hő, az egy szál sugár, — a gondolat!

A szenvedély bátor, a gondolat félnék.

A szenvedély vakmerősége energikus voltánál fogva megfélemlíti az itélkezést, amely természeténél fogva erélytelen és ingatag. A határozott természetű indulat az erőkülönbséget követ-

kezében uralmat gyakorol a határozatlan természetű gondolat, amely nyomozva kotorász és mérlegelve töpreng. Ez okozza azután azt, hogy ama kontraszt, mely a gyilkos szerelemben megnyilatkozik, egymagában is elég arra, hogy bénító hatást gyakoroljon az itélkezésre és határozatlanná, a határozatlanná, a határozatlanság pedig a megalkuvásra hajlandóvá tegye az itélkezőt.

És ez manapság sokkal inkább így van, mint akárcsak néhány évtizeddel ezelőtt is.

Miért?

Mert — és ez a leglényegesebb különbség az ötvenes-hatvanas évek és a mostannak korszakléme között — *manapság az igazságszeretet mint érzés meghalt és mint fogalom csúdába került.* Manapság az igazságszeretet nem lelkesít senkit. Eppen olyan kiégett és elhamvadt ideál az, mint az emberiség többi eszménye, melyeknek itt-ott megmaradt zsarátnokait a hamu közt élesztgeti és újabb lángolásra akarja kaptatálni egy mindinkább észlelhető, modern szellemi áramlat. Egy áramlat, egy frakció, egy töredéke a közvéleménynek, mely a materializmus győzelmei tolytán általánossá lett durva önzésektől megfosztott s az eszmények regenerálására törekszik. Elesztgetik az elhamvadt idealizmust, de hiába. Az eszmények újjászületését nem lehet csak úgy egyszerűen *megrendelni.* Nem mondvaesinált eredmény az idealizmus, vagyis az ideálók uralma, hanem rezultátuma a közhangulat olyan kialakulásának, mely generációk hitén, meggyőződésén és szent örökségein alapul...

Manapság bíró és ügyvéd mesterségszerűen foglalkozik az igazsággal, a nagyközönség pedig csakis a szinpad határozat törvényei szerint reagál rá. Így azután rendesen nagyon könnyű az álláspontja minden szerelmi dráma hősének. A szerelem jogcímén törvényt tapodó vádlottnak egyrészt intenzívek az érzései, másrészt nagyon

A budgetvita.

Budapest, március 11.

Akik korábban mentek az ülésterembe, megláthatták a karzaton — *Gabányi Miklóst*. Ott ült a feleségével. A karzatról leste, hogy mit határoz róla az ötödik bíráló-bizottság.

A szélsőbalról felszóltak hozzá:

— Gyere le, Miklós, minden meg van osztva!

De *Gabányi* egyelőre fenn maradt a karzaton. Tizenegy órákor aztán híre kelt, hogy a bíráló-bizottság megsemmisítette pénteki ítéletét s újabb tanácskozás után szótöbbséggel igazolta a *diósádi választást*. *Gabányi Miklós* akkor gyorsan lejtett a karzatról s néhány másodperccel később már ott ült a régi helyén és rendezgette a fiókját. Nagy boldogság ragyogott az arcáról. Az igazsághoz tartozik azonban, hogy a szélsőbal minden tüntetés nélkül fogadta visszatértét. Jóformán észre se vették most.

Igaz, hogy ezt a kis *Gabányi-szenzációt* nagyon lenyomta egy folyosói hír, mely *bárá Fejérváry Géza honvédelmi miniszter lemondásáról* regéll. Ez a hír szállt, terjedt, szélesedett — bizony elnyelte a kisebb szenzációkat.

Elnyelte majdnem a tanácskozás iránt való érdeklődést is. Mikor a napirend első pontjaként szóba került az öreg *Madarász József* ismert indítványa az idegen szavak kiküszöbölése tárgyában, nem is voltak még sokan a t. Házban. *Szell Kálmán* miniszterelnök az indítványban rejlő szándékot teljes rokonszenvvel fogadta, de másrészt úgy vélte, hogy midőn az egész törvényhozáásban megvan a hajlandóság az indítvány megvizsgálására, akkor az indítvány igazán fölsőleges. Ez a felfogás egy kis keserű kifakadást váltott ki az öreg *Madarászból*, hogy milyen romlott a kor, de a törvényhozás túlnyomó többsége magáévá tette a miniszterelnök felfogását és az indítvány tárgyát rokonszenves tudomásul vette, de magát az indítványt nem is tárgyalta.

Aztán a *belügyi* költségvetés hátralevő tételei körül folyt még a vita, jóformán az ülés végéig. Egyik-másik tételnél igazán érdekes vita kerekedett és megfontolásra érdemes ideák merültek föl. Így sok egészséges megjegyzés volt mindjárt a néppárti *Trubinyi János* felszólalásában. Nagyon helyesen mondta *Trubinyi*, hogy miután az osztrák határról visszautasítják a mi egészséges, jóra való munkásembereinket, már a viszonyosság szempontjából is fordítsuk mi kifelé

az onnan hozánk özbölc csavargó elem szekere rudját. Helyesen figyelmeztetett arra a körülmenyre is, hogy a *Morva folyó* osztrák partján erős védgátakat emeltek, aminek az lehet a következménye, hogy árvíz esetén a víz a magyar földeket öntené el. Igazán beoscs anyag volt továbbá a szász *Melcer Vilmos* beszédében, mely a közbiztonsági kiadások tételénél a szegényügyről s az ugynevezett elberfeldi rendszerről csupa szívrrel és nemes tüzzel emlékezett meg. Nem új ugyan az elberfeldi rendszerre való hivatkozás, mert például a székessőváros (ha jól emlékszünk, dr. *Sealay Mihály* indítványára) ezen az alapon reformálja a szegényügyet, de *Melcer* szép beszédét igazán mindenki, pártkülönbség nélkül az egész törvényhozás élvezte, amiből illel vonni azt a politikai tanulságot a *Korodi-Lutzok* számára, hogy a szász is gyönyörűséggel, teljes elismeréssel hallgatja meg a magyar parlament, ha az a szász ügy gondolkodik és úgy beszél, mint *Melcer*. Általános helyeslés fogadta *Óváry Ferencnek* a tüzoltók érdekében mondott okos beszédét is.

Szell Kálmán belügyminiszter mindezekre a beszédekre általános megnyugvást keltő nyilatkozatokkal válaszolt s amit különösen a bevándorlási ügy törvényhozási rendezéséről, a határozati államrendőrség szervezéséről s a tüzrendező reformjáról mondott, a legszelebb körökben fog megelégedést kelteni.

Érdekes és pikáns beszéd volt még a *Kende Péteré*, aki kifogásolta, hogy a közigazgatási törvénytart olyan áron szózzák a tisztviselők nyakába, hogy ezen a címen a költségvetés — jövedelmet is mutat. Elmesélte *Kende*, hogy mikor ő hivatalból távozott, magával vitte az egész törvénytart, mely neki hatszáz forintjába került volt. Az utódja aztán nem talált hivatalában közigazgatási törvényeket. Hát ez csakugyan furcsa dolog s *Kendének* igaza van, hogy tenni kell róla.

Egy kis esetepaté kerekedett a kabinetirodából kikerült német levél miatt, melyre *Rátkay László* hivatkozott tegnap. *Kubik Béla* ezt az esetet ma a miniszterelnök szavahetősége szempontjából próbálta kihasználni, de rajta vesztett. *Szell Kálmán* az egész Ház zafos helyeslése közben utasította vissza a gyanusítást, melyet aztán *Kubik Béla* is sietve enyhített.

Az ülés végén átírhethet a t. Ház a földművelési tárca költségvetésének tárgyalására is. De ma még csak *Papp Géza* előadó jutott szóhoz...

A képviselőház ülése március 11-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órákor. —

Elnök: *Dániel Gábor*.

A kormány részéről jelen vannak: *Szell Kálmán* miniszterelnök, gróf *Széchenyi Gyula*, *Plósz Sándor*, *Wlassics Gyula* és *Cseh Ervin*.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Beltitka Béni előadó jelenti, hogy a bizottság *Hentaller Lajos* megbízólevelét megvizsgálta, s a kérvényezésre meghatározott 80 nap fentartásával, igazolt képviselőnek jelentette ki.

(*Madarász József* indítványa.)

Madarász József betereszti indítványát, amely szerint utasítsák a miniszterelnök, hogy a Házban, használt hivatalos kifejezések magyarosíttassanak, s egy külön szótárban összegyűjtessenek.

Szell Kálmán miniszterelnök: A házszabályok értelmében arról kell a Háznak határoznia, hogy ezt az indítványt tárgyalásra tűzze-e ki, vagy nem? Minden ilyen határozathozatalnál a célt kell szem előtt tartani, melyet az indítvány el akar érni. S ha az a cél el van érve, akkor nem szükséges határozatot hozni. *Madarász József* törekvéseit a legnagyobb mértékben helyesli és purisztikus törekvéseit mi mindannyian magunkévá tesszük. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Purisztikus? Derültség.) Ő tehát elérni célját ezzel is; mindenesetre helyes, hogy ő ezt a dolgot szóba hozta, ez talán emlékeztetés lesz minden képviselőre nézve, hogy lehetőleg tartózkodjék az idegen szók használatától, már amennyire csak bírja. Es talán ő maga is belenyugszik, ha úgy lesz és ez az ő indítványának tárgyalását feleslegessé teszi. (Elnök helyes és jobbfelől. Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Madarász József szerette volna, hogyha az indítványt napirendre tűzik. Melyeség szomorúsággal látja a kor silyedését, amely nem fogad el egy hazafias indítványt.

A költségvetés.

Trubinyi János a közbiztonság tételénél a cigánykérdéssel foglalkozik s partolja az e részben beadott határozati javaslatot. Meg kell tiltani a cigányoknak a lótarást. Kifogásolja, hogy az ország határan rosszul helyezték el a csendőrséget. Felhívja a belügyi kormány figyelmét az országban nagymértékben elszaporodott csavargótelemeire. Államrendőrség felállítását sürgeti a határszéleken. Nem volna szabad beereszteni a szomszédos Galiciából beözönlő idegen, veszedelmes elemet amely közé a zsidókat is számítja. A magyarországi zsidók ne akarják maguk közé fogadni ezeket a galiciai bevándorlókat, mona zsidók.

Szell Kálmán miniszterelnök: Hogy a közbiztonsági állapotok tekintetében lehetőleg nagyobb ügyelet fordítsák a csavargókra, a munkanélküliek garázdálkodására és járás-keelésére, az a csendőrségnek a feladata, a közigazgatási tisztviselőnek ez egyik kötelessége, amelyet teljesíteniük kell. A határszélen még éberebben kell ezt a szolgálatot ellátni, amennyiben a létszám, mely a csendőrségnek nem nagy, ezt megengedi. Hogy minél éberebben figyeljenek erre, azt még szorosabb kötelességüké jogja tenni. (Helyeslés.)

A bevándorlás ügyét törvényhozásiilag szándékozik rendezni. (Helyeslés.) Kissé bonyolult a dolog,

is erős az érdekeltsége. Es az erősen érdekelt és az intenzív érzésekkel fölfegyverzett vádlott manapság nem a rideg, nem a szilárd, nem a dönthetetlen, nem a megalkuvásra képtelen igazságsszeretettel áll szemben, mikor a törvény sorompói elé kerül. Nem azzal a nagy erkölcsi erővel kell farkasszem néznie, mely az igazságsszeretnek nem helyez följe semmit és alája rendel abszolúte mindent. Mindent, még a célszerűségi tekinteteket is! Nem ezzel a veszendőbe ment morális hatalommal, nem az igazságsszeretnek autonóm jogkörével kell megküzdenie manapság a vádlottnak, hanem az igazságsszeretet egykori nimbuszának valamelyes kis hangulatmaradványával, mely a funkcionáriusok lelkeiben esetleg még visszamaradt. Aztán meg a kötelességszerű hivatalos nagyképekűséggel, melyet a funkcionáriusokra ráparancsol a divat, mint a komoly bíráskodásnak stilszerű szükségletét. Es végül meg kell vinnia a könnyűvérére a vádlottnak a nagyközönség könnyűvérű érdeklődésével, mely minden erkölcsi felelősséggel szemben teljesen függetlennek érzi magát és — jus placetumot gyakorol.

Igenis: jus placetumot. Nem is egyéb a mi korunk egész kriminális bíráskodása, csakis *letszvény-jog*. A *letszvik* és *nem letszvik* kérdése fűződi a bünyösség vagy nem-bünyösség kérdését és semmi más.

Mielőtt a saját mérlegünkre rávetnők a gyilkoló szerelem motivumait, latolgassuk előbb magat azt az érzést, melyet a kor szelleme a pallos-jog privilégiumával ruházott föl, — vagyis a szerelemet.

Nos, és vajjon mi adja meg a szerelemnek, közkeletű frázis szerint: az olthatatlan örök szerelemnek azt a sokat hánytorgatott ideális tartalmat? Az-e, hogy tulajdonképpen csak akkor olthatatlan, ha mindig vágy marad? Vagy pedig az, hogy a kielégített szenvedély tüzeiben végül mégis csak elég a vágy? ... Ha pedig a lobogó vágyból egyszer parázs lett, akkor a parászból nemsokára — hamu lesz! Föltételes tehát ez az örökkévalóság. Meddőség az elflétele! Oltha-

atlan örök szerelemnek nevezük, igazában pedig nem egyéb, mint az érzésnek egy ideiglenes égési proecessusa. Pszichikai perfolyam, névleg a szívben, tényleg az agyban. Az egyéni izlés fanatikus megnyilatkozása az, bizonyos időtartamon belül. Amit izlésünk a fizikai lehetőség határain belül egynégyünkre nézve a legkíváncsabbnak tart, az kiváltja lelkünkbelől az izgatott vágyakozást, mely helyzet és temperamentum szerint kisebb vagy nagyobb mértékben lobog. Éhes vagy a szerelem; semmi több. Eltétője a bűjt. Tápláléka a gyönyör. Megölője a iakmározás!

Avagy talán az adja-e meg a szerelemnek az ideális tartalmat, hogy éppen ez az érzés az, melyben az önzés a legféltelenebbül tombol? A szerelemnek törvénye az önzés és *parancsolja* a hálátlanság. Hálátlanságot parancsol az mindennel, még az évek során át élvezett leggyöngédebb szülői áldozatkészséggel szemben is. „A szende leányzó elhagyja szüleit és követi az — idegen.” A 18 éves leány nyugágya körül hétezer éjszakan át állott részen az anyai gond. És e hétezer éjjelt elfeledtetí — egy.

Mikor az embert a fanatizált nemi szenvedély — mert ez a szerelem! — őríti és hajítja, akkor képes koporsókon rohanni keresztül, hogy nárszagtart ácsoljon össze magának. Szemfedő és menyasszonyi fátyol gyakran egyazon csipkevégből készül és nem ritkán tetemfedő deszkákon nyugszik az a nyoszolya, melyen a szerelmes pár — kéjben ring.

Mi ebben az ideális tartalom? Semmi más, legfőkébb az erő. A szenvedély ereje!

De hát oly szegény-e az ember lelke és egész gondolatvilága, hogy e fogalom alatt: *ideális tartalom*, nem ért és nem fejez ki semmi mást, csakis *erőt*? Erőt és semmi egyébét? Kizárólag a szenvedély *erejét* rejti-e magában, mint beléset, mint belsőséget, mint benne rejlő lényegét, mint magvat a szó, a kifejezés, a fogalom?

Ha ez így van, akkor: *erő és ideál* egy és ugyanaz! Akkor minden erőteljes kitérés, minden vulkanikus erupció, minden viharos szenvedély

nem csupán természetes procedurája, hanem egyuttal ideális jellegű és eszményi tartalmú életműködése is az emberi léleknek. Akkor minden fekevesztett önzés, mely a maga célja felé toronyirányban rohan, egyuttal eszményi tartalommal is bír! Mert mentül merészebb a közbüntény, annál inkább rejlik benne erő. Ugy a cselekvésnek, mint az elhatározásnak, esetleg a koncepcióknak az ereje is. Megtámadni a vonatot és kifosztani a százszoros tulerőt! Elemelni egy félmilliót és szökés közben dacolni az ezerszemű hatalommal! Evéken át csalni a világot és a mások pénzén játszani a nagyurat és végül elcsúszni a büntetés elől a nagy óceán tulsó partjára vagy a másvilág kitérőjébe — ebben is van erő, merészség, energia! És van-e benne ideális tartalom is? Az nincsen! Egy szemernyi sincs! Mert akár-mennyire szegény is az emberi lélek- és gondolatvilág, de annyira még sem szegény, hogy egymagában az erőt, pusztán az elhatározás merészségét, elszigetelten és önállóan a törekvés erővel, izoláltan és egymagában a cselekvés bátorságát: idealizmus gyanánt legyen kénytelen elfogadni. Annyira nem szegény az emberi lélek, hogy minden hozzáadás és minden hozzásimuló erkölcsi kvalitás nélkül, magát a bárdolatlan nyers erőt kénytelen legyen a szépnek gondolatlátszó rében nosztrifikálni és illetéknéppen az ideálok templomában elhelyezni az *önének összes brutaritását*.

Az ideális tartalom nem az erőnél, hanem az erőbefejtés irányánál kezdődik. Az ideális tartalom ott kezdődik, ahol az önzés univerzális törvénye alól — habár csak látszólagosan is — kivételek támadnak. Az ideál a köznapisággal egyazon uton halad, de nem egyazon irányban. A közös mesgény szemközti állanak egymással. A köznapiság a természetesség felé hajlik, az idealizmus az ellenkező irányba. A köznapiság egyszer a törvényyszerűség, másszor a törvényellenesség országútján lépked, de mindig az önéredek sugalmazására hallgat. Es ez véghetetlenül természetes. Ezzel ellentétben az idealizmus rendszeren kolli-

mert összefügg a községi illetőség kérdésével, de meg lesz oldható. Ezzel kapcsolatosan a határszéleket némely pontján államrendőrséget akar szervezni (Általános helyeslés.), hogy az illetéketlen bevándorlás lehetőleg megakadályozzassék. Ezenkívül az idegenek ellenőrzését is szándékozik szabályozni. (Élénk helyeslés a bal- és a jobboldalon.) Az egész anyag már fel van dolgozva, sőt már a törvényjavaslat tervezete is kész s ezen országgyűlés alatt okvetlenül be fogja terjeszteni, úgy a határszéleken az államrendőrség szervezéséről, mint az idegenek ellenőrzéséről és a bevándorlás szabályozásáról szóló javaslatot. (Általános helyeslés.) Szintén készen van az utlevélgügy rendezéséről szóló törvényjavaslat. (Helyeslés.) Az utlevélgügy kapcsolatos a kivándorlás kérdésével s a kivándorlás ügyét is adminisztratív uton, esetleg, ha szükséges, némely törvényhozási intézkedésekkel kiegészítve, szabályozni akarja. Ennek egyik eszköze az utlevélgügy rendezése lesz. Azonkívül még csendőrkörleteket is óhajt felállítani, különösen az ország azon részein, hol azok felállításra abszolút szükséges. Még az őszszel be lesznek terjeszthető az utlevélgügy rendezéséről, a határszélek szervezéséről, a bevándorlási ügy szabályozásáról, az idegenek ellenőrzéséről és a csendőrkörletek szervezéséről szóló javaslatok. (Általános helyeslés.)

Melozser Vilmos a közjótékonyaság tételénél a szegényügyről beszél. Hosszasabban fejtegeti az angol szegényügy fejlődését s annak megszűntetését. 1885-ban egy külön bizottság foglalkozott Angliában ez ügyvel. Hangsúlyozta, hogy nemcsak a szegényekről, és ügyeigoygottakról van szó, hanem a munkanélküliekről is, akik a sors szomorúsága folytán nem kaphatnak munkát. Meg kell szüntetni a tömegnyomort. Meg kell állapítani, hogy a szegényügy mely részének ellátása bizalmas az államra s mely a társadalomra. A műkedvelő előadásoknak jótékony célra való rendezése sok helyen antipatiával találkozik, de végre is számolni kell azzal az emberi gyűnöséggel, amely sokszor csak a hiúság ktelégítésével tesz közzét. A pazarló mutatványok gyakran károsak a közjótékonyaságra. A szegényügy egyénítésére van szükség. Beszél a gyermekvédelemről s a felnőttek istápolásáról. Megelégedéssel látja, hogy a miniszterelnök oly sokat tett a gyermekvédelemért. A tételt elfogadja. (Zajos éljenzés a Ház minden oldalán. Szónokot számosan üdvözik.)

Élnök az ülést öt percre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Óváry Ferenc a tüzendészet tételénél a tüzendészet hiányait sorolja fel s a vármegyvei tüzoltószövetségek támogatásáról szól. Az V-ik ügyosztályban megkezdte az ügy kezdetű elintézése. A tüzoltó-egyesületek szervezete nem kifogástalan s a tüzoltók helyzete éppenséggel nem irigylendő. A fővárosi tüzoltók nincsenek jól javadalmazva. Életét kockáztatja a tüzoltó embertársaiért, mint a Concoridia-malom égésénél történt katasztrófa is bizonyítja — s ezért csak csekély fizetést kap; ha beteg lesz, önmaga kénytelen gyógyírt vásárolni s ha meghal, özvegye nyugalom nem kap. Szónok véleménye szerint az ország tüzendészet kiadásainak fedezésére legalább is fél millió koronára volna szükség. Ezt az összeget a biztosító-társaságok is fedezhetnék, főleg ha igazgatóknak nem adnának még a miniszterelnöknek is nagyobb fizetést. A tüzendészet fontos kérdését a belügyminiszter is figyelemmel kíséri s szó-

zióba jut azzal, ami a legtermészetesebb életműködés, vagyis — az önzéssel.

Mikor a költői lángész az ő dalteremtő hangulatát az elpusztulás veszélyével szemben megvédelmezi, mikor a poéta-lélek elrugja magát a jólétet, melyért cserébe a lantját követelik, mikor — profán józanság szerint — a nagyobb elnyert földadozza az ember a kisebbikért, mikor a gyakorlati hasznót, a reális értéket becsülte gondolatlamban haszonért, eszményileg létező értékekért, még pedig olyformán, hogy az illetőnek a saját érdekköre szenved esorbát és nem a másoké; mikor a szerelmes férfi nem a szive hölgységét pusztítja el, hanem önmagát öli meg, még pedig titokban, nehogy az imádott hölgy lelkére, néhány órán át az önvád árnyéka ráboruljon; mikor hazáért, közjóért önként meggyareolni a hős; mikor, semhogy hitét, elvét megtagadná, inkább a veszthelyre lép a vértanu, — egy szóval, mikor rossz ütelet csinál a józan önzés: akkor jelentkezik az ideális tartalom. Mert az önmegtartadásból bontakozik ki minden ideál...

A fölvetett társadalom-kritikai gondolat végső konkluzióban kibontva nincs, de összesítésre kényeszerit a térhány. Zárókérdés tehát még csak egy állítást igaztunk ide, a megokolást elhalasztjuk.

Ugy alakultak a modern társadalomban a viszonyok, hogy az idealizmus mérlegén megváltozott a fajsúlya úgy a csóknak, mint a kenyérnek, illetőleg — mellőzve a szimbolomot — úgy a szerelemnek, mint az élet profán követelményeinek. A kulturális haladás a csók etikai tartalmának súlyát redukálta és a kenyéret nehezebbé tette. És ha manapság két csoportba osztjuk szét a bűnöket a szerint, amint azok a csók avagy a kenyér jegyében születtek, úgy a mérlegelés eredménye bizonyára az lesz, hogy a kenyéretért elkövetett bűnök: ideális tartalommal súlyosabbak, tulajdonképpen motivumaikban nemesebbek és fölmentő vagy enyhítő mozzanatokban sokkal gazdagabbak.

nok örömmel látja; hogy több nagyfotosságu kezdemenyözést tett e téren. Bizalommal várja és hiszi, hogy a tüzendészet ügye véglegesen, kedvező megoldást nyer. A szakaszt elfogadja.

Szóll Kálmán miniszterelnök: A kérdést rendezőnek tartja és hogy annak rendezése elől nemcsak hogy el nem zárkozik, hanem igen is szivesen fog vele foglalkozni. Felvetette azt a kérdést is, hogy nem lehet-e azt a közigazgatási reformtól elváltan és abból kikapcsolatlan megoldani, ez azonban még megintézés tárgya és ezt bővebben meg fogja fontolni.

Amennyiben a közigazgatási reform hosszabb időt venne igénybe, azt is szemügyre veszi, hogy nem lehet-e még előbb ezzel a kérdéssel foglalkozni. (Általános helyeslés.)

Nem az V. ügyosztály akasztotta meg a kérdést. Az V. ügyosztály minden policialis kérdéssel foglalkozik, s ebben helye van a tüzendészetnek is. Nem olyan egyszerű a dolog, hogy tudniillik miért nem mondjuk ki az egyesületekre a szövetségesek való kénszerbelépést. Azért nem, mert akár egyesek, akár egyesületek belépésre való kénszerítése nem olyan egyszerű kérdés. Azt adminisztratív uton nem lehet kimondani. Az egy jogi kérdés, amelyet törvény nélkül nem merne csinálni.

Barta Odón: Nem is szabad!

Szóll Kálmán miniszterelnök: Nem is szabad. Az meg éppen nem olyan egyszerű dolog azt mondani, hogy mindenki 17 éves korától kezdve tartozik ezt, vagy azt teljesíteni. Hát ezt törvény nélkül éppen nem lehet megtenni, törvény nélkül is lehetetlen. Ezek olyan dolgok, amelyek megrendölést és okvetlenül törvényhozási intézkedést igényelnek, mert törvény nélkül ilyen mélyen belenyúlni a polgárok társadalmi életébe és szabadsági tényeibe, nem lehet. (Helyeslés.) Ami a megadótást illeti, azt se lehet kimondani az egyetleken alapszabályában, hogy valaki tartozik ennyit, vagy annyit fizetni; mert ebben az országban más adót fizetni, mint amelyet a törvényhozás elrendel, senki sem tartozik, akár állami adóképpen, akár községi adóképpen, akár törvényhatósági adóképpen. Hanem bármilyen egyet, akár milyen üdvös legyen is a célja, önmegadótásti joggal bír ugyan, de kénszermegadótásti joggal nem bír. (Igaz! Ugy van!) Ami a biztosítási társaságok ügyét illeti, ezt az eszmét, ezt az eivet helyesnek igazoltnak tartja. Hogy a tübiztosítási intézeteknek maguknak is érdekükben áll, hogy lehetőleg minél kevesebb kárest fordítjan elő és hogy azoknak nem kárára, hanem előnyére fog szolgálni in ultima analysi azoknak a bevonása, az kétségtelen és az a cél elérésére nagyfotosságu. Nem tenet mindent az állam, az lehetetlen dolog, hanem a társadalomnak is kell tennie és azoknak a faktoroknak, akiket be lehet vonni bizonyos társadalmi működésbe vagy funkcióba, azaz csak maradjunk meg a működés mellett és a funkció szót ne tessék felvenni a naplóba.

Végül kijelenti, hogy határozati javaslattal előre megrövidíti a kezét nem akarja az ügy érdekében. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Kubik Béla sajnálkozással látja, hogy a kormány sokkal előkezebb a kormánypartit, mint az ellenzéki képviselők iránt. Rátkay tegnap a kabinet-iroda egy kéziratát tette le a Ház asztalára, amely német nyelven volt írva magyar polgárhoz. Ez az okmány elült. (Zaj.) Miért nem nyilatkozik erre vonatkozólag a miniszterelnök s egyáltalán hol az az okmány? (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Madarász József: A magyar miniszterelnök magyarul beszéljen!

Szóll Kálmán miniszterelnök: Nem érdemlem meg ezt a keserű kifakadást!

Madarász József: Nem feszélyez!

Szóll Kálmán miniszterelnök: Nem is kell hogy feszélyezze! Egy közbeszólásban, amidőn a kabinet-iroda költségeit tárgyaltuk, azt mondta valaki, hogy ott nem tudnak magyarul, s erre feleltem én, hogy van ott egy osztályfőnök, aki úgy tud magyarul, mint az a képviselő ur, aki közbeszólt, meg én (Ugy van! jobboldal), és hogy ott magyar szellem és törvényes szellem uralkodik. Arról, hogy ott minden ügyben és minden kérvényre mi csoda végkések és hogyan iratnak, én nem beszéltem (Mozgás a szélsőbaloldalon), de, amit mondtam, azt betű szerint fenntartom s méltóztassék azt helyesnek és igazságnak ismerni.

Hogy tegnap nem szóltam annak oka a vitán kívül való dologban rejlett. En arról az iratról, arról a visszaküldött kérvényről semmi tudomással nem bírtam, az a kérvény letétezt a Ház asztalára s én fenntartottam magamnak, hogy, ha annak folytán akármitéle intézkedés történik, — mert képzeltem, hogy az fog történni, hogy én figyelmeztetve leszek rá, vagy hogy kiadja azt nekem — hogy akkor fogom a kérdés megvizsgálása után a dolog felől való véleményemet megalkotni. Ugy tudom, hogy az szándékoztatik is a Ház igen t. elsőnek részéről, hogy kiadja nekem az ide indítvány nélkül letett okmányt és én majd azután meglátom, hogy mi erre vonatkozólag a teendőm. Azért nem nyilatkoztam előbb, mert nem nyilatkoztam arról a dologról, amelyet nem ismertem s amelynek tárgya egyszerűen letétezt a Ház asztalára. (Helyeslés a jobboldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Élnök: A lelemlített irat indítvány nélkül tette le a Ház asztalára. Az hoztam kerül s én a miniszterelnöknek jutatom azt. (Helyeslés.)

Kubik Béla azt tartja, hogy a miniszterelnöknek nincs joga, sem oka felháborodni, mert a dolog úgy van, a hogy azt elmondotta.

Kencs Páter az általános közigazgatási kiadások tételénél kéri a miniszterelnököt, vonja vissza azt a rendeletet, amely a közigazgatási törvényét és rendeletek tárnak megvételét a tisztviselőkre nézve kötelezővé teszi.

Szalay László a katonai előfogatok ellen beszél s telemíti, hogy azt a császári Landesgesetze

1850-ből szabályozzák. Szigorú ez az országra nézve! Eseteket sorol fel, amelyek szerint az előfogatok előállításánál sok visszaélést követ el a katonai hatóság. Határozati javaslatot nyújt be, hogy a katonai előfogatok megváltoztatásának ügyében még ez ülésszak alatt törvényjavaslatot nyújtsanak be.

Kubik Béla személyes kérdésben szólal fel s azt hangoztatja, hogy támadása a kabinet-iroda német levele ügyében nem a miniszterelnök személye ellen szólt, mert jól tudja, hogy a miniszterelnöknek felelőni kell a kabinet-iroda tévedéséit.

Szóll Kálmán miniszterelnök: Ha a t. képviselő ur úgy érte és úgy akarja, hogy értes mindenki, hogy ő az én szavahihetőségem iránt nem akar kételety támasztani, kijelentéssel szivesen fogadom, de az én politikai szavahihetőségemet a személyes szavahihetőségemtől ne tessék elválasztani, mert az, én identikusnak tartom. (Tetszés jobboldal.) En magam voltam az, aki a t. képviselő urat figyelmeztettem és oda is adtam neki a beszédemet, mert abból folyólag keltelkedett ő szavamban, mert, ami ott mondvá volt, betűről betűre igaz. En egy közbeszólásra azt válaszolam, hogy ott tudnak magyarul és nyilatkoztam az egyes tagokról. Ezt akartam csak kiegészítésül mondani a t. képviselő ur szavaira. (Tetszés és helyeslés jobboldal és a középen.)

Ami már most a Szalay képviselő ur által benyújtott javaslatot illeti, én úgy gondolom, nemrég egy kérvénynek tárgyalása alkalmával, az előfogatokról nyilatkoztam, Akkor arra kértem a t. képviselőházat, hogy ne méltóztassék engem utasítani arra, hogy ezt a katonai előfogati dologt sürgős sürgős rendezni, mert hiszen én is belátom annak sürgős szükségességét. De hogy ez még ezen ülésszak alatt történhetik-e vagy nem, azt — engedjenek meg a t. képviselő urak — miután olyan régtől dologról van szó, amelyet 35 esztendő óta nem rendeztek törvényvel, amelynek azonban törvény útján való rendezésének szükségét elismerem, erre nézve nem merek ígérget tenni. Eppen azért kérem a Házat és a t. képviselő urat, ne is méltóztassanak engem erre nézve utasítani, hanem elégedjék meg azzal, amit mondtam és ne tegye ki ezt a javaslatot a leszavaztatásnak, miután azt így nem fogadhatom el. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Hátha megszavazzák!) En azt a chanceot, azt a rizikót sem akarnám mert, amit vállalok, vagy amit a Ház parancsolt, azt én betűszerint teljesítem, de nem ígértem meg, hogy ezen az ülésszakon, amelyet csak októberben kezdünk és amely nem fog elhúzódni őszig, mert a nyáron he lesz fejezve, — törvényjavaslatot terjesztsek be; ezen országgyűlés befejeztig azonban igenis betervezem. Kérem, legyen szives a képviselőház és a t. képviselő ur ezzel megelégedni. (Tetszés és helyeslés.)

Szalay László a miniszterelnök nyilatkozata értelmében abba belemenne, hogy az ülésszak helyett a jelen országgyűlés tartama tétessék.

Szóll Kálmán miniszterelnök: Én nem ezt, hanem azt mondtam, hogy nem válllok felelősséget, hogy ezen ülésszak alatt előterjeszthetem, de kijelentem kötelezőleg magamra nézve, hogy még ezen országgyűlés befejeztig előterjesztem. Ez alapon azt hittem, hogy a képviselő ur talán visszavonja javaslatát. Erre kérem ismételtén a t. Házat és a t. képviselő urat.

Szalay László visszavonja határozati javaslatát. **Élnök**: A belügyi tárca költségvetése be van fejezve. (Zajos éljenzés.)

A földmívelésügyt tárca.

Papp Géza előadó: Az idei költségvetésben kilenc millió koronával több van a mezőgazdasági célokra előirányozva, mint a tavalyiban. Rámutat azután azokra a nagy eredményekre, amelyeket a mezőgazdaság terén a földmívelésügyi miniszter üdvös intézkedései következtében elértünk. Jelentékenyek a lótenyésztés és az állategészségügy terén elért eredmények is. A földmívelésügyi kormány új állategészségügyi tanács létesítését tervezi. Nagy gondot fordít a földmívelésügyi kormány a gazdasági kiképzésre s e célból alapított gazdasági iskolát is. Nagy érdekünk, hogy gazdaszaink, birtokosaink s a gazdaközönség legalsóbb osztályai minél gondosabban kiképzésben részesüljenek. Hogy mennive tudatában van a kormány a gazdasági szakoktatás jelentőségének, bizonyították a megfelelő s a gazdasági iskolákra vonatkozó költségvetési tételek. Gazdasági életünk fejlesztésének terén nagy és súlyos kötelesség hárulik társadalomunkra is, a kormányban viszont az a kötelessége, hogy buzdítólag és támogatólag hasson a társadalomra.

A halgazdaság tételénél egy jelentékeny tétel vétetett fel a halgazdaság előmozdítására. A telepítési kérdést nemzeti szempontból kell megintélni s nem szabad semmi költséget sem megtakarítani, hogy a telepítést előmozdítsuk. A kormány nagyobb akciót szándékozik e téren megindítani.

A szövetkezeti ügyek emelésére is nagyobb összeg lett felvéve. A gabonakerékek felállítására is gondját képezi a kormány. Nemkülönben a mezőgazdasági ipar fejlesztése is, amelyet nagyobb tökélyteliséssel és mozgalommal lehet előmozdítani.

A néplap részére is nagyobb összeg szerepel a költségvetésben. E lpra azért van szükség, hogy egészséges felogást vigyen bele a nép lelkületébe.

Végül a székely kérdésről beszél s hangoztatja, hogy e téren már sok intézkedés bevált. De a földmívelésügyi kormány nem fog megállani az eddigi sikereknél, hanem semmi költséget sem fog sajnálni a székely népet felvirágoztatása érdekében. Hasonlót mondhat a helytelenítéséről is.

Elismeréssel emlékezik meg a geológiai intézetről is. Kéri a költségvetés előadását. (Zajos helyeslés jobboldal.)

Élnök az ülést bezárja.

BELFÖLD.

Fejérváry lemondásának híre. Több lap megírta és a képviselőház folyosóján is beszélték, hogy báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter beadta lemondását, de Széll Kálmán miniszterelnök, Gromon Dezső államtitkár és Perczel Dezső utján lemondásának visszavonására igyekeznek rábírní. Hiteles értesülésünk szerint ez a hír nem felel meg a valóságnak. Báró Fejérváry Géza nem adta be lemondását, a miniszterelnök nem kérte fel Gromon Dezsőt és Perczel Dezsőt, hogy a minisztert lemondásának visszavonására rábíriák és sem Gromon, sem Perczel nem is intervenáltak ilyen irányban. Igaz, hogy báró Fejérváry Géza a rajta végzett súlyos operáció után és az előtt is többször említette többek előtt, hogy ötven évi igen mozgalmas közszolgálat után szeretne visszavonulni a terhes munkától, mert úgy érzi, hogy szűksége is van, rá is szolgált a pihenésre. A szabadelvűpárt körében azonban reménylik, hogy sikerül régóta érelődő szándékától eltéríteni.

A szállongó híreket a *Budapesti Tudósító* a következő kommunikéval cáfolja meg:

A *Budapesti Tudósító* jelenti: A báró Fejérváry Géza honvédelemügyi miniszter lemondásáról szóló híreszteléseket s a hozzájuk fűzött valamennyi kommentárt illetékes helyen kőszá, alaptalan mendemondának nyilvánítják.

A konverzió. A konverzió-tárgyalások, melyeket Lukács László pénzügyminiszter a konzorcium megbízottjával, Kornfeld Zsigmond vezérigazgatóval folytatott, a mai délelőtti folyamán abba a stádiumba jutottak, hogy azoknak perfectiómálása céljából meghívás ment a konzorcium bécsi és külföldi tagjaihoz. A konverzió azoknak az alapelveknek szem előtt tartásával viszik keresztül, amelyeket a pénzügyminiszter már korábban megállapított. Az elerendő megtakarításnak új kölesön kibocsátása céljából való felhasználása ezidő szerint nincs kiútásba véve. A műveletben, mint konzorcialis tag, a m. kir. postatakarékpénztár is részt fog venni. Ezek szerint tehát kétségtelen, hogy a konvertálandó kötvények ellenében koronajáradék kerül kibocsátásra s mindazok a hírek, amelyek ezzel ellentétben részben korona-, részben aranyjáradék kibocsátásáról kerültek forgalomba, tévesek. A kibocsátási árfolyamról, a kibocsátás idejéről, az opcióról s egyéb részletekről csak a csoport tagjaival történt megállapodások után lehet nyilatkozni. Föltehető azonban, hogy Lukács László pénzügyminiszter a konverzióra vonatkozó törvényjavaslatot már hétfőn a parlament elé terjeszti, mikor is annak sürgős tárgyalását fogja kérni.

A *Budapesti Tudósító* jelenti:

Lukács László pénzügyminiszternek a Magyar Általános Hitelbank vezérigazgatójával, Kornfeld Zsigmonddal, a konverzió ügyében folytatott tárgyalásai odáig fejlődtek, hogy a miniszter a konzorcium tagjait a megállapodás véglegesítése céljából Budapestre hívta, akik előreláthatólag a napokban fogják ideérkezni. A szerződés feltételeiről közli, hogy a konvertálandó papir- és aranykötvények teljes összege ellenében koronajáradék kerül kibocsátásra, továbbá, hogy a konverzióknál megtakarítandó kamatok és törlesztések teljesen az állam költségvetése javára esnek, minthogy nincs meg a szándék, hogy a megtakarítások új járadékkötvények kibocsátása után tőkésítsenek; ennek folytán a művelet kizárólagosan a régi kölesönkötvények konvertálására szolgál.

A szabad hajózás. Mint értesülünk, Horváthy Nándor kereskedelmi miniszter visszavonja a mult év szeptember havában Hegedűs Sándor által a szabad hajózás ügyében benyújtott törvényjavaslatot, s azt csakis lényeges átalakítás után fogja újból a Ház elé terjeszteni.

Horváthy úrválása. A fumei kereskedelmi és iparkamara ma délelőtti tartott rendkívüli értekezletén Walluschnigg Antal indítványára elhatározta, hogy Horváthy minisztersége alkalmából küldötséggel üdvözlí és kéri jóakarátát a Fiuméi érdeklő közgazdasági ügyekben, melyek memorandum alakjában már évek óta a miniszteriumban vannak. A küldötséget legközelebb gróf Szapáry László kormányzó vezeti a miniszter elé.

Megértett mentelmi jog. A képviselőház mentelmi bizottsága ma délután 5 órakor Perczel Dezső elnöklele alatt tartott ülésében tárgyalta Horváthy Gyula

képviselőnek bejelentését, amelyben mentelmi jogának a szolnoki választási elnök által történt megsértését hozta a képviselőház tudomására. Előadó Maróthy László volt. A bizottság a személyesen megjelent Horváthy Gyula meghallgatása után úgy határozott, hogy a tiszta tényállás megállapítása céljából a szolnoki választás elnökének nyilatkozatát bekéri, esetleg a választási elnököt személyes megjelenésre kéri fel a mentelmi bizottságnak folyó hó 13-án tartandó ülésére, amelyben a bejelentést folytatólagosan tárgyalják. A bizottság főképpen a következő három kérdést óhajta tisztázni: 1. A választási helyiségből történt-e Horváthy Gyula képviselő kirekesztése? 2. Adott-e a választási elnök Horváthy Gyula képviselőnek jogosítványt a választási helyiségben való tartózkodásra? 3. Ha igen, úgy tőle ezt a jogot mi okból vonta meg?

A diósadi mandátum.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, március 11.

Galbányi Miklós pénteken elvesztette a mandátumát, ma visszakapta. Hogy közben mi történt: tudja ország-világ. Nagy vihar a t. Házban, váratlan kiderülése, hogy Kubinyi Géza nem tette le az esküt s így jog szerint nem ítéltették, aztán a kedélyek megnyugvása, mert Münnich Aurél a bíráló-bizottság elnöke maga hangszólta, hogy a bizottság le fogja vonni a történetekből a konzekvenciát. Ma a bizottság levonta a konzekvenciákat, megsemmisítette pénteken hozott ítéletét s újabb tanácskozás után Galbányi Miklóst szótöbbséggel végleg igazolt képviselőnek mondta ki.

A bíráló-bizottság mai ülését tanácskozás előzte meg a képviselőház elnöki helyiségében. Gróf Apponyi Albert elnöklele alatt a tanácskozásban résztvettek: Széll Kálmán miniszterelnök, Plósz Sándor igazságügyminiszter, Horváthy Nándor kereskedelmi miniszter, Münnich Aurél, az ötödik bíráló-bizottság elnöke, Issekutz Győző, a bizottság előadója, Kossuth Ferenc, Darabás Béla és Barta Odón. A konferencián, mint értesülünk, újabb szóba került az a visszáss állapot, hogy a házszabályok a bíráló-bizottságok ítéleteinek keletkezésénél megszabott alaki kellékek megsértését szankcióval el nem látják. Ebből a szempontból érintették a most aktuális esetet is.

Az elnök által összehívott tanácskozás közel féltnegy óráig tartott, úgy, hogy miatta az országos ülés és a bíráló-bizottságnak ülése is félórán késedelmet szenvedett.

Az ötödik bíráló-bizottság érdekes üléséről a következőkben tudósítunk:

A bizottság teljes számban ült össze. Münnich elnökön kívül jelen voltak Issekutz Győző, a Diósadon megtartott vizsgálat b ztosa s az ügy referense, Mayer Károly, a bizottság jegyzője, továbbá Halász Zsigmond, Kubinyi Géza, Abaffy Odón és Barabás Béla a bizottság tagjai.

Az ülésre a feleket és azok képviselőit, dr. Nagy Dezsőt, a panaszosok ügyvédjét, dr. Bródy Lajost és Szentkirályi Zoltán plébánost, a választás védőit is megidéztek.

Münnich Aurél elnök a bizottság tagjaival haladéktalanul zárt tanácskozásra vonult vissza.

A bíráló-bizottság ülésének napirendje a diósadi választás ügyében hozott ítélet végleges szövegezése, az indokolás megállapítása és a jegyzőkönyv hitelesítése volt, hogy az iratok tudomásvétel céljából a képviselőháznak előterjeszthetők legyenek. Minderre azonban sor nem került, mert

Kubinyi Géza bizottsági tag szólásra jelentkezett és ismételte a bizottság előtt azt, mit már előzleg a képviselőházban is elmondott. Becsületbeli kötelességének ismeri, hogy a bizottságot fölvilágosítsa, hogy tévedés és mulasztás folytán esküt nem tett és így a szabályok szerint nem érzi magát jogosítotttnak arra, hogy a diósadi választás ügyében ítéletet is ő részvételével jőjön létre.

E hivatalos bejelentés után természetesen az ítélet szövegezéséről és a jegyzőkönyv hitelesítéséről több szó sem lehetett s a bizottság egyhangulag megállapította, hogy az ítélet érvényesnek nem tekinthető.

Münnich Aurél tehát magához kérte a felekek képviselőit s előttük az ötödik bíráló-bizottságnak következő határozatát publikálta:

A képviselőház ötödik bíráló-bizottsága ma délelőtti 10 órakor tanácskozásra gyűlt össze, hogy a diósadi választás ügyében hozott ítéletet szövegezzék s jegyzőkönyvét hitelesítsék. Mielőtt azonban ezt tehetné volna, Kubinyi Géza bizottsági tag nyilatkozatot tett, amelyben kijelentette, hogy ő esküt nem tévén nem volt jogosítva, hogy a bíráló-bizottság tárgyalásaiban és ítéletének meghozatalában résztvegyen. A bíráló-bizottság e nyilatkozatot folytán, hivatkozással a házszabályokra, melyek szerint a tanácskozásban és ítéletkezésben csak az a bizottsági tag

vehet részt, aki a Ház előtt szabályszerűleg esküt tett, a következő határozatot hozta:

A képviselőház ötödik bíráló-bizottsága március 7-én hozott azon határozatát, mely szerint a diósadi választás ügyében a pótvizsgálatot mellőzi, azt az ítéletét, mely szerint a diósadi választást megsemmisíti s azt a végzetést, melyben a költségek viseléséről intézkedik, semmienek nyilvánítja.

Dr. Nagy Dezső, a panaszosok képviselője szót kért szóbeli előterjesztésre: Tisztelet bizottság! Rövid nyilatkozatot óhajtok tenni. En az ügyet letárgyaltam a bíróság ítéletet hozott, azt nyilvánosan kihirdette. Ezzel az én feladatomból véget ért.

A nyilatkozatot tudomásul vették, dr. Nagy Dezső eltávozott, mire Münnich Aurél elnök a bizottság ülését ismét zárt tanácskozásnak nyilvánította. A bizottság zárt ülésének tárgyat a megsemmisített ítélet folytán szükséges további eljárás megállapítása képezte.

Münnich Aurél elnök a bizottság ülését megnyitván, Kubinyi Géza kért szót. Azt a propositiót terjesztette elő, hogy a bizottság kérje meg a Házat, hogy a diósadi választás elvívásáról más bíráló bizottságnak adja ki. Ez az indítvány azonban a bizottság kebelében egyetlen pártolóra sem talált. Ellenozta az elnök is, mire Kubinyi Géza a propositiót visszavonta. Miután pedig a bizottság érdemleges ítéletkezéshez fogott, Kubinyi Géza annak kijelentése mellett, hogy ő a tárgyalás idején esküt még nem tévén, az eskü letele előtt lefolyt tárgyalás alapján ítéletet nem hozhat a termet elhagyta. Bizottsági tagsági állását azonban továbbra is megtartja, nehogy a többi tagot lemondásával ferde helyzetbe hozza.

Az immár csak hat tagból álló bizottság rövid tanácskozás után meghozta érdemleges ítéletét annak az előterjesztésnek alapján, melyet Issekutz Győző, a kiküldött biztos és referens elébe terjesztett. Az ítéletet három szóval hozták kettő ellenében. Az elnök a szavazástól tartózkodott, mivel őt a döntő szó a szabályok szerint csakis a szavazatok egyenlősége esetén illeti.

Valamivel dél előtt hirdette ki az elnök a bizottság ítéletét, mely következőleg szól:

A magyar képviselőház ötödik bíráló-bizottsága Berde Sándor llelei ev. ref. lelkes és társainak Galbányi Miklós képviselő ellen a Diósadon 1901. október 2-ikán megtartott képviselőválasztás megsemmisítése iránt beadott panaszára a megtartott vizsgálat és tárgyalás után a házszabályok 69. §-a alapján a következő ítéletet hozta:

A bizottság a Diósadon 1901. október hó 2-ikán tartott képviselőválasztás érvényben tartása mellett, Galbányi Miklós megválasztott képviselőt végleg igazoltnak mondja ki, a vizsgálati költségek viselésében pedig a feleket kölesönösen elmarasztalja.

Az ítélet indokolását később fogják közölni a felekkel.

Az ítélet híre csakhamar elterjedt a folyosókon és a tanácskozásteremben, ahol a belügyi tároa részletes vitája folyt. Mindenütt megnyugvással fogadták, mint a hirtelen keletkezett mérges ügy kibékítő elintézését.

Élénk feltűnést keltett a mai ülésnek az a momentum, hogy dr. Nagy Dezső, a panaszosok képviselője, az első ítéletnek megsemmisítésére vonatkozó határozat kihirdetésénél rövid nyilatkozatot tett, hogy ő az ügyet letárgyalta, a bíróság ítélezett, verdiktjét nyilvánosan kihirdette s így az ő ügyvédi feladata véget ért — azután eltávozott. Ezt a meglepő magatartást, bár szerint, az a körülmény fejti meg, hogy dr. Nagy Dezső a diósadi mandátum megsemmisítése esetére a rendesnél ötszörte nagyobb honoráriumot kötött ki magának. Ez a honorárium a pénteki ítélet alapján öt megillelte volna, most pedig nyilván elcsik tőle. Minden esetre érdekes jogeset lesz, ha porre kerül a dolog.

Dr. Nagy Dezső, mint ismeretes, a budapesti ügyvédi kamara egyik pártjának elnökjelöltje.

KÜLFÖLD.

Erőszakkal is meg fogják valósítani. Oroszországban nemcsak arra úgy meglelnek a börtönök, hogy újakra kell gondoskodni a tömérék diák befogadására. Forronganak az egyetemek s a diákok segítségére siet a hatalmas munkástömeg. Oroszország a forradalom szélén áll s iszonyu sok vér fog folyni, míg úgy ahogy, újra nyugodt mederbe térnek vissza a kedélyek. És sok ifju élet válik szerencsétlenné. Ma már az erőszakot proklamálja a diákság — szemben az erőszakkal. — Az összes moszkvai főiskolák ifjusága ezt a proklamációt adta ki:

Minthogy az abnormális akadémiai állapotok csak az általános orosz jognélküliségnek a kö-

vetkezései, lemondunk a külön akadémiák küzdelem illuziójáról s kibontjuk az általános politikai küzdelem lobogóját, mert meg vagyunk győződve, hogy az akadémiák élet rendszeres fejlesztése az összes állami intézmények teljes átalakítása és az egyéni jogok töltetlen ismerése nélkül lehetetlen. Oroszország e reform nélkül egyetlen lépést sem tehet előre, legjobb erje haszontalanul fecsérelődik el s a gyalogság szolgálatára soha sem fog megszűnni. Követeljük a személyes szabadság sérthetetlenét, a sajtószabadságot, a lelkiismeret szabadságát, a lelkiismeret szabadságát, a gyűlekezési szabadságát, a közigazgatási hivatalnokok személyes felelősségét, a felsőbb nevelési intézetek szabad látogatását, a nemzeti egyenlőséget, a munkások nyolcórás munkanapját, a munkások sztrájkjogát. Minthogy a mostani kormányrendszert nem tartjuk arra valóknak, hogy ezeket a reformokat megvalósítsuk, az összes gondolkodó Oroszországhoz fordulunk és figyelemztetjük hogy a törvényhozás összehívásának pillanata megérkezett. El vagyunk tökéve, hogy ezért az általános politikai programunkért az utcán is síkra szállunk s kijelentjük hogy ezt a programunkat a munkásokkal egyesülve, erőszakkal meg fogjuk valósítani.

Ilyenformán talán már néhány nap múlva az eddigieknél nagyobb arányú véres küzdelmekről olvasunk s konstatahatjuk, hogy Oroszországban már megint befullasztották a vérbe egy forradalmat.

Lord Methuen katasztrófája.

— A Budapesti Napló táviratai. —

Budapest, március 11.

Háromévi háborúzás és a vereségeknek valóssággal hallatlan rekordja nem volt képes megtanítani az angol hadvezéreket a hadviselésnek csak legkezdetlegesebb elemeire sem. Lord Methuen katasztrófájának részleteit olvasva, azt a benyomást nyerjük, hogy ezeket a dolgokat olvastuk már — nem egyszer, de tízszer-huszsor is. Az angol vereségek sárlamasan, vagy ha úgy tetszik, nevetségesen hasonlítanak egymáshoz. Minduntalan azt látjuk, hogy egy-egy angol hadoszlop minden óvatossági rendszabály nélkül vág neki az ellőtte mindig ismeretlen vidékeknek, nem törődve azzal — vagy figyelmen kívül hagyva, vagy éppen nem is tudva — hogy az ellenség főhadiszállása, vagy derékhada veszedelmes közelségben van. Ők csak masírozni szoktak, — egyszerre csak megtámadják őket nagy erővel és vehemenciával a boerok. Az ősvérek megvadulnak, viszik az ágyukat, amerre látnak, az ökrök elszabadulnak a társzerek elöl, kontuziót csinálnak, a lovak megbokrosodnak, összetiporják a saját gazdáikat, akiket nagy zavarukban kényelmesen ledőlőznek és még kényelmesebben százával fogdosnak össze a gonosz boerok, akik ezuttal — horrendum dictu — khaki-egyenruhát viseltek, ami már még sem járja. Ha már levették az angol foglyait, legyalább nem öltenék magukra az ő kizárólag szabadalmazott khakijukat, mert hisz akkor hogyan tudhasák meg a nemes lord-tábornok katonáit, hogy ki az ő emberök, ki nem? Egy szóval, ami Lord Methuen katonáival megesezt, az éppen nem újság. Ilyen volt az angol vereség 1898 októbere (Nicholson-Neek) óta mindig. Csak hogy most egy angol tábornok is esett fogságba, aki különben nem is láthaton ült, hanem ökröszekéren. Azon „látta utoljára”, mint a haditudósítás mondja.

Delareynek, ki február végén Klerksdorpnál oly érzékeny veszteséget okozott az angoloknak, ez az újabb s még fényesebb győzelem csak megacélozza a boerok izmait s megtízszerezi ellenálló erejüket. A mai londoni lapok azt írják ugyan, hogy ez a vereség a legnagyobbak és legvégzetesebb egyike volt a háború folyamán, de — így vigasztalták magukat — Angliának erkölcsi kötelessége, hogy ezt a háborút dicsőítően befejezze.

London, március 11.

Az alsóház tegnapi ülésének végén Brodrick hadügyminiszter által felolvasott távirat részletei a következők:

Methuen ökrös-szekerei egy órával korábban indultak el, mint az ősvéres-szekerek. Hajnalban az ellenség hirtelen háta támadta a csapatot. Az első zavart a bennszülöttek okozták, akik a lovakkal, amelyeket vezettek keresztülvágtattak az ősvéres podgyász-kisereket, amikor éppen csatlakozni akart az ökrös-szekerekhez. A zavar rögtön átcsapott a lovasszerepekre is. A boerok, akik khaki-egyenruhát viseltek, megbiúsították a tisztet, hogy a csapatok összegyűljenek. A csapatok között a legnagyobb rendtelenség támadt és a csapatok és ősvéres szekerek eliramodtak, míg a boerok el nem

érték és el nem vágta őket. A tüzérség és a gyalogság nagy bátorságot tanúsított. A gyalogság nem adta meg magát, míg csak be nem látta, hogy az ellenállás haszontalan. Delarey csapatai majdnem mind angol egyenruhát viseltek. Ez lehetetlenné tette, hogy a gyalogság megkülönböztesse őket az angol csapatoktól. Az ellenség sereg 1500 emberből állott s volt egy tizenötös és egy Poupon-ágyúja. Parancsnokai Delarey, Kemp és mások voltak. Methuennél amikor utoljára látták, saját szekereken viselték gondját a boerok. Magántáviratokról arról értesülök, hogy eltört a combja, de aránylag jól van. Remélem, hogy a kiküldött segítő-csapatoknak sikerül ott kedvező fordulatot adni a helyzetnek.

Minthogy a kormány Kitchener táviratát csak későn este tette közzé, egyetlen lap sem foglalkozott bővebben a vézetes hírrel. Ma reggel a Daily News és a Morning Leader azt írják, hogy Methuen vereségének jelentőségét nem szabad túlozni. A helyzetet tulajdonképpen az teszi komolylyá, hogy a kormány-nak sejtelme sincs a harcoló boerok számáról, vagy pedig erre vonatkozólag rendszeresen ámitja a lakosságot. A Daily News tegnapi este óriási plakátot függesztett ki, amely ezekkel a szavakkal kezdődött: Rossz hírek! A reggeli lapok nagy cikkekből méltatják az eseményt. A mi Methuennel, némely lap még most is rendkívül derék katonának mondja, míg mások csodálkozásukat fejezik ki, hogy már régen vissza nem hívták.

Amsterdam, március 11.

Teljesen megbízható táviratok szerint az angolok sokkal több embert veszítettek, semmint Brodrick tegnap bevalotta. A boerok rendkívül sok eleséget és lövészt vettek el az angoloktól. A mult hét végén még egy másik nagy ütközet is volt, amelyben szintén a boerok győztek. Erről az ütközetről még nem érkeztek részletek.

London, március 11.

Lord Kitchener jelenti Pretóriából: Az egyes csapattektől érkezett jelentések szerint a mult héten elesett 6 megesebűt 2, fogságba esett 68, megadta magát 38 boer. Azok a csapatok, amelyek legutóbb a harrismintti kerületben operáltak most megint nyugat felé tartanak.

London, május 11.

Lord Methuen vereségével foglalkozva a Times azt írja, hogy a jelentés ugy, ahogy szól, azt a fájdalmas aggodalmat kelti, hogy a boerok nem voltak számbeli túlsúlyban az angolok fölött és különösennek tűnik föl, hogy ily jelentékeny boer haderő jelenlétére nem tudtak. Delarey éppen nem közönséges ellenfél és vele csak egyes kiváló sztratégiai tehetségű parancsnok számíthat szembe sikerrel. A Daily News és a Daily Chronicle utolnak arra, hogy nincs értéke annak, hogy kiképezetlen és megbízhatatlan újoncokat küldenek Dél-Atrikába. A Standard azt mondja, hogy ez a vereség a szerencsétlenség egész sorozata után következett be, melyeket lehetetlen pusztán a kedvezőtlen körülményeknek fejtetni.

London, március 11.

Az alsóházban Lambert kérdezi, hogy a kormány szándékában van-e Methuen veresége következtében újabb csapatokat küldeni Dél-Atrikába. Brodrick hadügyminiszter azt válaszolta, hogy Lord Kitchener még mindig újabb csapatokat kap. Hateret yecmanri a jövő hónapban érkezik oda és jelentékeny gyalog- és lovassági osztlályok állanak már készen az indulásra. Lord Kitchener minden kívánt erősítést megkap. A miniszter azonban nem hiszi, hogy a már kiutasba helyezett csapatokon kívül még újabbakra szükség lenne.

London, március 11.

Lord Rosebery tegnap este itt egy akomán beszédet mondott amelyben tagadta, hogy a liberális párt vezetésére törekszik, vagy ilyen terve van. Campbell-Bannermannak leicesteri beszéde után azonban csak két ut volt előtte: vagy Bannermann vezetéséről, vagy a maga politikáiról kellett lemondania. Természetesen habozás nélkül az első utat választotta. Eilenzi Milner visszahívását és azt hogy az ellenségnek békeajánlatot tegyenek. Visszaautasítja a barbarizmus vádját, akár a csapatokra, akár tisztjeikre, akár a tiszteket utasító kormányra vonatkozik. Ezek a vádaskodások gyűlöletből erednek és alaptalanok. Kívánja azonban, hogy a háború véget érjen a viszony törvén és elismerésével vagy szabályozásával. Nincs megvetendőbb dolog, mintha a boerokkal rablóként akarnak bánni. Másfelől azonban nem sokat érne az olyan rendezés sem, amelynél a boerok vezérei maguk is nem köteleznék magukat valamilyen okmányban a szerződés megtartására.

Glasgow, március 11.

Lord Rosebery itt ma beszédet tartott, amelyben kijelentette: Szivetrázó, hogy most amikor sóvárogva remélték, hogy a háború vége kilátásban van, oly

súlyos csapás következhetett be. Ez Anglia ellenségeit kétségtelenül fel fogja bátorítani és barátait elcsüggeszteni. De Angliát nem fogja elbátortalanítani. (Elnök tetszés.) Angliának a sors csapásait nyugalommal kell elviselnie, amely bizonyítsa, hogy Anglia a jövődni napokban jobb sorsra méltó. Később Lord Rosebery a tődszen újabb beszédet mondott, amelyben megjegyezte, hogy nevétséges volna egy kereskedőtől, ha kicsinyelné a dé.atrikai hír jelentőségét vagy azt a beolgyását, amelyet az a háború sorsára és időtartamára gyakorolhat, Anglia politikájára azonban semmiféle beolgyással sem lenet.

London, március 11.

Az ír párt vezérei a mai lapokban megdörgölők azokat az ír képviselőket, akik tegnap nevettek amikor Brodrick hadügyminiszter Kitchener táviratát fölolvasta.

London, március 11.

A Daily News katonai munkatársa a harcoló boerok számát 17.000-ra teszi. Ez a sereg három nagyobb és négy kisebb kommandóra oszlik. A nagyobb kommandók közül az egyik Delarey alatt nyugati Transvaalban, a második Botha alatt keleti Transvaalban és a harmadik De Wet alatt észak-nyugati Oranjéban operál.

HIREK.

Templomok.

— A templom, ugy látszik, csak nekünk, parasztnak való. Uriembert alig látni benne...

Egy aradmegyei parasztember kifakadása ez. Meghallotta pedig a kifakadást egy aradi tanár és argumentált vele tegnap a Magyar Mérnök- és Építész-Egyesületben. Nem azért, mikéntha a mérnök és építész urakat arra akarta volna buzdítani, hogy ne terheltessenek néhanapján hitük szerint egy-egy fohászt elrebegni. De valóság, hogy a templomjárás szokása érdekében hangzott el az egyszerű argumentum. Nemde furcsa, hogy effélekről a mérnökök és építészek körében van szó? Nos, itt Timon Zoltán aradi tanár a templomok átalakításáról beszélt, előadást tartván a magyar műszaki irodalom fejlesztéséről. Előadását pedig azzal végezte, hogy a templomokat a kultúra előhaladása érdekében közkönyvtárakká kell átalakítani.

Nagy mondás ez. Erezte is a súlyát a hallgatóság s Ballagi Aladár egyetemi tanár rögtön meg is bélyegezte az ideát, kimondván az anyagi haszonelmélettel való rokonságát. Timon Zoltán meg védelmezte az álláspontját s kijelentette, hogy bizony hasznossá akarja tenni a templomot. Azt akarja, hogy mennél többen látogassák a a templomokat s a közkönyvtár előmozdítandó a templomjárás. Meg kell még mondani, hogy a műszaki tudományt is érinti ez a kérdés. A műszaki irodalmat ugyanis — az előadó tanár szerint — a közkönyvtárak fejlesztének s a templomok műszaki szempontból érdemes látnivalók, hogy tehát mennél többen megnézzék a templomokat, arra is jó a közkönyvtár.

Mindjárt beszámolhatunk arról is, hogy Ballagi tanárnak véletlenül igaza volt, mikor a templomot megvédte a tudományos hasznosítás ideájával szemben. De kár volna megbotránkozni az aradi Timon tanár tervén. Mert botránnya nincs ok s mert a terv nem vadonatúj. A templomban ugyanis volt már más is, nemcsak oltár, pad, sekrestye és szőszék. A templomban valamikor ott-hon volt a tudomány, sőt éppen közkönyvtárak is voltak templomokban. A mágnus papok asszír templomát hozta föl követendő példaképpen Timon tanár, ahol helyet talált a közkönyvtár. Nem is kell a mágnus papokhoz menni. Jézus azokat kezdé kiverni a templomból, akik árulnak és vásárlanak vala a templomban és a pénzváltóknak asztalait meg a galambárosoknak székeit forgatá fel. De nem kergeté ki a templomból azokat, akik az írással foglalkoznak vala. Az írással való foglalatosság pedig nem csupán az ó-testamentummal való foglalatosságot jelenti, hanem azt a széleskörű működést is, amelynek eredményeképpen ki-

alakult a középkor nagy tudományos gyűjteménye, a talmud. Van ebben a gyűjteményben jogi és orvosi, műszaki és bölcséleti tudomány, társadalmi és filozófiai, vallási és közgazgatási fejtegetés, törvényi és polemia, glossza és rébusz. Es alig volna lehetséges megállapítani, hogy mi keletkezett e közül templomban s mi az iskolában; különben sem volt meg a határozott választás iskolá és templom között. Ma is templomban tanulmányozzák e gyűjtemény száraz tudományos részeit csakugy, amiként templomban olvassák a glosszák eredeti anyagát, az írást. Ahol pedig iskolákban tanítják a talmudot, ott a preleciók közben istenítiszteletet is tartanak. Szóval a zsidó tudomány e középkori terméke keletkezésében és művelésében kapcsolatos a templommal. Rengeteg nagy az anyaga a talmudnak s így közkönyvtár van némely templomban, vagy templom némely közkönyvtárban.

De másfajta közkönyvtárról van szó Timon tanár tervében. Olyan könyvtárról, amely az írás mellett ad helyet Büchnernek is, Darwinnak is, Vogtnak is, Moleschottnak is, a hívők művei mellé teszi az ateizmus, agnoszticizmus és materializmus könyveit. Ezért nem lehet közkönyvtárt helyezni a templomba. Megtörténne ugyanis a csoda, hogy az istentagadók is templomba járnának. de az is megtörténhetné, hogy miközben a pap hirdetné: — *credo in unum deum!* — addig egy kis társaság falná a java hitelenségét. A végtelnek e ríkió találkozásra pedig nincs szükség és mindenképpen baj, akár a tudomány, akár a hitnek ártana. Pedig ártana mind a kettőnek. Kész baj volna mindjárt, ha a templomra való tekintettel állítanak össze a közkönyvtárt, mert ez nem szolgálhatná a mai tudományt. A néhai való középkori talmud nyugodtan értekezett orvosi műtettekről, vizsgálta az emberi testet, foglalkozott kémiai és geológiai kérdésekkel, közben pedig buzgó hittel erősítette a lélek halhatatlanságát és a túlvilági létet. Ma már tisztázódott az eszmékörök. A tudomány elvált a hittől. És ez a dolgok helyes rendje. Ezért kivétel nélkül a templomok átalakítása, nem pedig azért, mivel a közkönyvtárakkal való összekapcsolásuk révén hasznot hajtának. Ma is hajt hasznot a templom. Ezt a haszonelméletet lenéző Ballagi tanár is el fogja ismerni. Erősíti a hitéletet, ami a hitélet szempontjából haszon. A tudományos könyvek hozzáférhetővé tétele s a templomok építészeti szépségeinek népszerűsítése pedig a tudomány és művészet szempontjából haszon. Nem is a haszon a követni való tehát a dolgban, de a haszonhoz vezető út veszedelme.

Templom marad tehát a templom. Ha uriembert keveset is látni benne.

(H-u.)

Budapest, március 11.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Március 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak megajánlásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király ittthon. A király ma déli egy óra körül külön kihalgatásnak fogadta a bécsi spanyol követet.

Ma délután 6 óra körül a budai királyi várakban udvari ebéd volt, amelyen 6 felségén kívül részt vettek: don José Aguera spanyol nagykövet, Sirmojiev bolgár diplomáciai ügyvivő, Széll Kálmán miniszterelnök, gróf Széchenyi Gyula 6 felsége személye körüli miniszter, Horváth Nándor kereskedelemügyi miniszter, herceg Liechtenstein első főudvarmester, gróf Paar lovassági tábornok és Bolfras tábornagy főhadsegédek, gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagya, aradvári Könyg Károly osztályfőnök, dr. Keral József udvari tanácsos főudvaros, lovag Hóhel korvettkapitány, báró Apor Örnagy és Góznai márii Örnagy hadsegédek, Tamásy alezredes, Margutti százados, Holasek és Kőszeghy századosok, tes őrpáranosnokok, báró Bánffy testőrhadnagy és az őrpáranosnok.

— **Parlamenti lakoma.** Az országgyűlés mindkét házának tagjai közt mozgalom indult egy nagy parlamenti lakoma rendezésére, Széll Kálmánnak a Szent István-rend nagykeresztjével való kitüntetésé ötleteből. Az eszmét pártkülönböztetés nélkül rokonszenven fogadták s a rendezés munkáját gróf Szapáry Pál, Bíró Lajos és Szemere Miklós vállalták magukra. A kibocsátott aláírási ivenek csakhamar több száz aláírást gyűjtöttek. Az aláírók közt szép számmal találhatók ellenzéki képviselők is. Amin esodálkozni nem szabad, mert hisz nem valamely politikai aktusról van itt szó, hanem arról, hogy Széll Kálmánt az 6 törvényhozó kollégái a királyi kegy megnyilatkozása ötleteből üdvözléjk. Nem a kormány elnökének s nem a szabadelvű párt vezérének szól a megtisztelés, hanem Széll Kálmán, a nemzeti érdekek kiváló munkásának s a parlament leaderjének, aki a törvényhozó testület vitaközösségének hangját és szellemi tartalmát magas színvonalra emelte. Ezt az érdemét a politikai ellenfél is elismeri, amint hogy helyes is, hasznos is a Széll Kálmán példáján indulva a politikai küzdelmeknek élességét kölcsönös lojalitással enyhíteni s a politika ellentéteinek feszültségét a társadalmi érintkezés barátságos voltával elensúlyozni. Hogy a politikai ellenfelek a társadalmi érintkezésben a lojalitást és a barátságot bizáást tarthatják, arra már példát adott egy nemrég történt eset, midőn a Szent István-rend kiskeresztjével kitüntetett Thaly Kálmán tiszteletére rendezett lakomán a szabadelvű párt tagjai igen nagy számban s meleg baráti érzéssel vettek részt. Ugyanígy szellemben tervezik a rendezők ezt a lakomát is, amelynek fényes sikere már most is biztosítottak mondható. A banket vasárnap délután hat óra körül lesz a parkklubban; a terítéknek demokratikus ára hat korona borostul.

— **Ünnepelés a bécsi magyar házban.** A hivatalos lap vasárnap száma közölte Ulrich Mihály, az 6 felsége személye körüli minisztérium segédhivatali igazgatójának a koronás arany érdemkeresztjével történő legfelsőbb kitüntetését. E kitüntetés egy budapesti, mint bécsi körökben kellemes eltűnt kelt, mert Ulrich igazgató, aki a segédhivatalok vezetésén kívül a nemesi diplomák kiállításával és az utelvek kiadásával van megbízva, az ország számos kiváló egyéniségével és számtalan Bécsben lakó magyarral gyakori közvetlen érintkezésbe jutott és mindenütt osztatlan becsület és rokonszenvet vívott ki magának. Ulrich, aki páratlan szorgalommal és kipróbált hivatali érényével gyakornokból küzdött fel magát mai állására, élete virágában áll és már 20 évet áldozott a közzolgáltatásnak. A felség személye körüli minisztérium tisztviselői örömmel ragadták meg ezt az alkalmat, hogy az érdemes igazgató iránt ragaszkodásuknak megfelelő ovációban adjanak kifejezést. A legfelsőbb királyi elhatározás lékezerte után a segédhivatali igazgató irodái helyiségében teljes számban összegyűjtött tisztikar előtt dr. Révy Ferenc miniszteri tanácsos lendületes beszéd kíséretében ünnepélyesen adta át a kitüntetés jelevényét Ulrichnak, aki meghatottan köszönte meg egy a kitüntetés, mint az irányában tanúsított kedves figyelmet s a jelenlévők lelkes éljenzése közt külön fogadta saját személyzetének valamint a forgalmi szaktól megjelent uraknak szerencsekívánatait. Ulrich igazgató ezután Vártesy Géza miniszteri tanácsosnál tisztelet.

— **Mirko herceg völegény.** Mirko montenegrói herceg végre mégis csak megállapodásra jutott abban a fogas kérdésben, hogy kit voygen el feleségül. Tegnap Nizzában eljegyezte Sándor király nagybátyjának, Konstantinovic ezredesnek a lányát, Natáliát.

— **Mátyás király szobra.** Wlassics Gyula közoktatásiügyi miniszter tudvalevőleg 80.000 koronát engedélyezett a Mátyás király-szobor még hiányzó költségeinek fedezésére. A miniszter a következő leiratban értesítette a szobor-bizottságot:

Áthatva a Mátyás király-szobor nagy jelentőségétől, mely kiváló művészeti jelentősége mellett, Magyarország erdélyi részének középpontján, Kolozsvárt nagyszabású jelképe lesz magyar államiságunk egységének, történeti hagyományunk dicsőségének és hazafias összetartozásunk erejének, a szobornyi költségeinek kiegészítésére 80.000 koronát engedélyezek.

A leirat nagy lelkességet keltett. A még hiányzó költségekre az adakozások folynak.

— **Ebéd az udvarnagynál.** Gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagya és neje, született Scherr-Thoss Margit grófnő ma este 10 óra körül Andrassy-utó villájukban ebédet adtak, amelyre hivatalosak voltak: báró Kemény Kálmán és neje, Pallavicini Ede őrgrófi és neje, gróf Cziráky Antal és neje, gróf Hunyady Imre és neje, báró Révay Gyula és neje, gróf Karolyi István és neje, báró Eötvös Loránt és neje, marquis Cusani Confalonieri Ikonul és neje, Comay-Thon ton Károly Ikon ul, gróf Zichy Ágost, gróf Desseffy Aurél, Gramon Dező, Tarlokony József, Ludvigh Gyula az államvasutak elnökigazgatója, Halmos János polgármester és gróf Khuen-Hédervary Sándor. A család

résztől még jelen voltak: Teréz és Adél grófnők, Gyula és Henrik grófok.

Az ebéd után szűkebb körű estély volt don José Aguera spanyol nagykövet tiszteletére.

— **A hetvenes Vámbéry.** A Sebestyén Ede szerkesztésében megjelenő *Könyvtári Szemle*ben olvasuk: Március 19-én lesz Vámbéry Armin születésének hetven esztendősi fordulója. Híre járt, hogy tudós társaságaink ezt az alkalmat főhasználják az európai híru tudós ünneplésére, azonban máig sem jött semmi hír az ünnepségek tervezéséről. Nyilvánvaló tehát, hogy nem is lesz semmi. Nem kutatjuk, kiknek az ellenzése büsította meg ezt a szép szándékot, de azt az egyet mondhatjuk, hogy éppen nekünk magyaroknak nem szabadna az ilyen alkalmat elszalasztanunk. Olyan szegények vagyunk európai híru tudósokban s akik vannak is, azokról is olyan kevesen tudják idegen földön, hogy magyarok, hogy minden kínákozó alkalmat, meg kellene ragadnunk magyar voltunknak dokumentálására.

— **Olasz támadás Ferenc Ferdinánd ellen.** Az olasz lapok heves támadást intéznek Ferenc Ferdinánd ellen a miatt, hogy feleségével Nápolyba utazva meg se állott Rómában s elmulasztotta megtenni Viktor Emánuel királlyal a köteles udvariassági látogatást. Különösen heves hangon tárgyalja ezt a mulasztást a *Gazetta del Popolo*, amely vezetőikben fődred rá a trónörökösre. Azt mondja, hogy ez nem az első eset arra, hogy az olasz udvar Ausztria-Magyarország részéről mellőzöbben reszesül. Thun és Clary osztrák miniszterelnökök is úgy jártak meg Rómát, hogy nem jelentették be látogatásukat az olasz királynak. A cikk vége ez:

— Az újabb sértő demonstrációk után ki van zárva, hogy a királyi pár külföldi látogatásainak során a bécsi udvart is meglátogassa.

Főlemliti különben a pap azt is, hogy Ferenc József király sohase adta vissza Umberto látogatását és ez teszi ezt az újabb incidensét is olyan színezetűvé, mintha szándékos lenne a Quirinal eikerülése.

— **Új kereskedelmi ügynökség.** Érdekes előadást tartott ma Bécsben mint tudósítónk telefonon jelenti. Pol Kázmér, a varsói osztrák-magyar konzulátus főtitkviselője. Alapoz szakértelemmel és képzettséggel új kereskedelmi ügynökség felállításának fontosságát fejegette a nagyobb részét iparosokból álló hallgatóság előtt amely valóságos ünnepelte az előadót. Pol Varsóban kívánja kerekíteni az ügynökséget, amelynek mielőbb való felállításához az előadó szerint a külügyminiszter is hozzá fog járulni. A külügyminisztériumban egyébként élénk rokonszenvenvel fogadják Pol Kázmér javaslatát.

— **Hazaáruló az orosz hadseregben.** Egy Grumm nevű orosz ezredes abba a gyanuba fogtak, hogy mozgósítási terveket és egyéb fontos okmányokat adott el Németországának. A gyanu alapján letartóztatták és a lakásán megtartott házkutatás alkalmával sok kompromittáló írást találtak nála. Haditörvényszék elé állították és — egy másik telegramm szerint — már agyon is lötték a varsói citadella udvarán.

— **A lengyel diákok mozgalmá.** A *Kölnische Zeitung* azt írja, hogy a lengyel diákok legújabb zorongásának oka a kormánynak az a rendelete volt, amelynek értelmében a cárhírnyszat a tempomokban orosz nyelven tartoznak énekelni. A papsággal is összekülönbözött e miatt a lengyel ifjuság, mert a diákok oroszul nem akartak énekelni.

— **Egy járásbíró jubileuma.** Michnay Jenő járásbíró, a galántai járásbíroság vezetője, hivatalában most töltötte be működésének 25 évét. Ebből az alkalmából Galántán, a községi tanácsban álló ubánás az egész járás közönsége nagy ovációban részesítette. Testületileg tisztelegte nála a járásbíroság bírói és tisztviselői személyzete, a közigazgatási tisztviselők a járási főszolgabíró vezetésével az ügyvédi és tanítói kar. Délután az önkéntes tüzoltó-egylet vonult fel amelynek a jubiliás megalapítója és tiszteletbeli elnöke is. A napot a társaskör helyiségeiben 150 terítéku társasvacsora fejezte be, miközben a tüzoltók iáklás zenét rendeztek. A társasvacsorán több leköszöntő hangzott el, amelyek mind méltatták Michnay kiváló érdemét pártatlan bírói működését.

— **Az idegennyelvű cégtáblák ellen.** Szatmár-Németi város törvényhatósága tegnap rendez közzgyűlést tartott, amelyen felszólalás történt az idegennyelvű feliratok és cégtáblák ellen. A közgyűlés elrendelte, hogy az idegen feliratosok 15 nap alatt magyarral cseréljék fel és a rende el végrehajtásával a rendőrkapitányi hivatal bizta meg.

— **Ekevezések.** A király Sorbán János dr. Szentágh Antal, dr. Nikolics Sándor és dr. Falk Ernő belügyminiszteri togamazóknak a miniszteri segédtitkari címet és jellegzet adományozta. Az ezekről szólo királyi kézirat a hivatalos lap mai számában jelent meg.

— **Líncke Pál Budapestben.** Berlinből táviratozók nekünk, hogy Líncke Pál, a népszerű zeneszerző ma onnan Budapestre utazott, hogy a Fővárosi Orfeumban előadásra kerülő látványos operájának, a *Luna asszony*nak utolsó próbát vezesse s néhány előadásra mint karnagy szerepeljen. A dalamos operett a berlini Apollo-színházban 418 előadást ér meg.

— **Kötelező kórházi gyakorlat.** Tudományos egyetemi nevelésünk főhídjája kétségkívül az, hogy tulságosan elméleti, úgy, hogy egy-egy egyetemi tanfolyan elvégezte után alig tudja meg-
tásalni a magyar lateiner azt az összekötő kap-
csot, mely a merev tudományosságát az élettel
egybeüti. Egy pillanattal sem hisszük azt, hogy
ezen a hibán az által lehet segíteni, hogy az el-
méleti képzést kell megszorítani, de hirdettük
mindig, hogy a tökéletes elméleti studium után
gyakorlati tanításra van szükség. A jogtudomá-
nyok terén ezt az átmenetet megadja a kötelező
ügyvédi, vagy bírói gyakorlat, de az orvostu-
dományok terén ilyen gyakorlat sohasem volt,
hacsak komolyan nem akartuk venni a klini-
kai gyakorlatokat, melyeket azonban komo-
lyan venni nem lehetett. Nagy örömmel üdvözöl-
jük tehát *Wlassics* Gyula közoktatásügyi minisz-
ter mai rendeletét, melyben a kötelező kórházi
gyakorlatot rendeli el orvosi szigorlataikat kiál-
lótt egyetemi hallgatóink részére. A rendelet sze-
rint csak az az orvos folytathat orvosi gyako-
rulatot, aki orvosi diplomájának elnyerése után egy
évi gyakorlatot folytat valamely kórházban. Az
orvos hivatása komoly és felelősségteljes. Nincs
megindokolva, hogy ezen a pályán, amelyen a
legbesebb érték, az élet forog kockán, elméleti
oktatások alapján félig készült emberek kísérle-
teket folytathassanak. Amikor tehát a közoktatás-
ügyi miniszter új rendeletét közegészségügyi,
politikai és szociális szempontból is föltötte üdvö-
snek ismerjük el, a nevezetes rendelet részleteit
a következőkben ismertetjük.

Az egyévi kórházi gyakorlatot csak azokban
a köz- vagy nyilvánossági jelleggel fölruházott
polgári kórházakban lehet folytatni, melyek erre
fől esznek jogosítva. Ezt a jogosítványt pedig
csak azok a kórházak fogják elnyerni, melyeken
törvényszerű minősítéssel bíró szakemberek, osz-
tályos vagy rendelő főorvosok vezetése alatt álló
külön kórházi osztályok vannak. Az egyévi gyako-
rulatból négy hónapot belgyógyászati, kettőt se-
bészeti és kettőt szülészeti osztályon kell eltölteni.
A fennmaradó négy hónapi gyakorlat szabad vá-
lasztás szerint tölthető el. A belgyógyászatra
szánt négy hónapból egyet hevenyfertőző vagy
gyermekosztályon is lehet tölteni. Az egyetemi
klinikákon, ha azok közosztályokkal nem bírnak,
nem lehet az egyévi gyakorlatot eltölteni. A
klinikákon kórházi gyakorlatot csak akkor sza-
bad folytatni ha már a kötelező egyévi gyako-
rulatot elvégezte az orvos. Minden kórház annyi
gyakorlatot vehet fel, ahányszor huszonöt beteg,
illetve ahányszor huszonöt ágy van a kórházban.
A gyakorlatra való jelentkezés a dékán által ki-
állított *szolgálati könyvecské* alapján történik.
Jelentkezni csak a hónap elsőjén és tizenhatodikán
lehet. A szolgálati könyvecské a lecke-könyvhöz
hasonlóan fényképpel lesz ellátva s a kórház
vezető-orvosa havonként tanúsítja benne, hogy a
gyakorló teljesítette köteleességét. A tanúsítás
megtagadása ellen a gyakorló a vallás- és köz-
oktatásügyi miniszterhez felelbezzhet. Az orvosi
diplomát a gyakorlatot igazoló szolgálati könyv
alapján adja ki az orvoskari dékán. Azoknak,
akik egyéves gyakorlatuk előtt akarják második
katonai felévküvet leszoalálni, az orvoskari dékán-
nál bizonyítványt ad, hogy orvosdoktorokként
fölavatták őket. A közöshadseregbeli vagy honvéd
egészségügyi intézetekben eltöltött időt a szigor-
lati szabályzat szerint az egyévi kötelező kórházi
gyakorlatba beszámítják.

— **Elítélt egyetemi hallgatók.** A német dal-
csarnokok ellen rendezett tüntetések ide én több egye-
temi hallgatót elítélt a rendőrség. Az ítélet ellen az
ifjak a főkapitánysághoz felebbezték. Az elítélt egye-
temi hallgatók előtt ma hirdette ki *Zellő* rendőrfog-
almazó a főkapitány határozatát. E szerint a főkapitány
helybenhagyta a hetedik kerületi kapitányság ítéletét,
amely a december 9-iki tüntetésért *Jakab Sándor,*
Mammusch József, *Vinkó István,* *Möhdöl József* és
Hoffmann Ottó joghallgatókat, továbbá *Balogh Lajos*
bölcsészethallgatót és *Galioni József* orvostanhallgatót
egyenként tíz korona pénzbírságban marasztalta el,
azonkívül jóváhagyta azt az ítéletet, amely a decem-
ber 11-iki tüntetésért *Henc Károly,* *Jakab Sándor* és
Hoffmann Ottó joghallgatókra egyenként tíz korona
bírságot rótt ki. A másodfoku ítéletet, minthogy ís-
lebbezésnek nincs helye, mert a büntetés husz koroná-
nál kisebb, tudomásul vették az egyetemi ifjak.

— **Halálsvégtü kártványa.** *Apatinból* írják:
Ehmann Péter apatini korosmárosnál tegnap egy tár-
saszt kártváosa. Közben összezalokoztak és egy-
mást tetlegesen is bántalmazták. *Ehmann* ki akarta
békíteni őket és közben *Buchmüller Márton* a leg-
házasratosabb vendéget helyiségéből kiutasította. *Buch-*
müller azonban erőszakkal is vissza akart jönni.
Ehmann erre *Buchmüller*t kilökte s ez oly szerencsét-
lenül esett össze, hogy három órai kínos vergődés
után meghalt. A rendőrség letartóztatta a korosmárost
és ellene büntényítő eljárást indított meg. *Ehmann*
Péter tekintélyes iparos és pénztárosa az apatini ös-
segély szövetkezetnek.

— **A székely-kivándorlás.** *Dr. Hegedüs Loránt*
országgyűlési képviselő ma tartotta meg második fel-
olvasását a Magyar Közgazdasági Társaság helyis-
gében a tegnapián is nagyszob, előkelő halgatós-
ság előtt.

Hegedüs Loránt mai felolvasása a moldovai
csángók helyzetéről szól. Azt a szociológiai abroszt
mutatta be, amely az új Románia moldovai részén,
ahol hajdan Etelközbe lehetett, túrul a szemlélő elé.
A magyarság ott egyik fontos eleme a törörsában lévő
román népnek s ez a magyarázata annak a csodá-
latos tünethet, hogy a román közvéleménynek egy része
gyűlöli a magyarokat és pázmagyar törekvéseket
tulajdonit nekünk, holott mi idebaza nem is ismerjük
ezt a fogalmat. Ennek előrebocsátása után az eddigi
moldovai kutatásokat ismertetve a felolvasó, rámutatva
arra, hogy e kutatások nagyon hézagokak, mert egy-
egy kutató után hosszú évtizedek múltak el, míg újra
akadt valaki, aki fölkereste volna Moldovában élő vé-
reinket. A székely-kérdés szempontjából fontos-
nak tartja azt a tényt, hogy századok óta, ta-
lán hétszáz év óta szabályszerű hullámokban ömlik
át a délkeleti Kárpátok magyar népe Moldovába.
A székely-kivándorlás tehát történelmi proecessus amely
valósággal táplálta Moldávt friss vérrrel és sokszor az
éppen szükséges művelő elemekkel. Ezek után levonia
a tanulságokat tapasztalataiból és az előző kutatások
eredményeiből. Az egyik tanulság az, hogy a magyar
telepek keleti szárnya már teljesen elpusztult és csak
a Szeretig kereskedhetünk. A második tanulság az,
hogy míg északon a magyarság elogyott, addig az új
idők hatalmasan megizzasztották *Galac* Braila és
a régi *Havasaló*di magyarságát. A harmadik tanulság
az, hogy a kivándorlási apályok és dagályok között
egy nagy darab erös, ősi magyarság él tömegestől a
Szeretig, magyar vidéket teremte ott, amelyről azo-
ban Nagy-Magyarország megfeledezék, holott a ro-
márok nem feledeztek meg ideát lakó testvéreikről.
Ez a különbség közöttünk.

A felolvasást nagy tetszéssel fogadta a hallgatós-
ság. Harmadik felolvasást holnap, szerdán tartja
Hegedüs Loránt, a negyediket pedig nem esütörtökön,
hanem pénteken délután 6 órakor.

— **A nemzetközi diákkongresszus és a rektor.** A románajku s ugylátszik nem magyar-
lelkü ifjúságtól egyet nem lehet elvitatni. Azt,
hogy valahányszor alkalom nyílik arra, hogy
megmarhassa azt az országot, melyben született
s melynek iskoláiban nyerte kiképzését, agilisán
próbál marakodni. Az agilitásnak rossz alkalmát
látja ez az ifjúság most is, mikor diákjaink az
egész művelt világ ifjúságát várják a nemzetközi
diákkongresszusra. Hogy pedig a románajku
egyetemi hallgatók csakugyan a legszemérmel-
lenebb módon készülnek arra, hogy a kongress-
zus munkáját megzavarják, világosan bizonyítja
az a figyelmeztetés, melyet *dr. Vécsey Tamás,*
a budapesti tudomány-egyetem tudós és haza-
fias szellemű rektora intéz az ifjúsághoz. Ez
a figyelmeztetés jó előre szól azokhoz, kik
csak akkor ismerik el ezt a hazát, mikor
az táplálni akarja őket, de menten hűtlenek
hozzá, ha a külföld előtt képzelt sérelmeik-
nek föltárlására nyílik alkalom. A magyar alma
mater jótéteményeit egyaránt élvezzi minden ma-
gyar ifju, akár mely nemzetiséghez tartozik is.
Nagyon találó tehát a rektor figyelmeztetésének
az a kifejezése, mely a *hűtleneket* kizárással fe-
nyegeti meg, akik a fajgyűlöletet szítani akarják s
diszonanciát akarnak támasztani a magyar ifjúság
körében. A lázítóktól egyébként nincs mit tar-
tani. Európa művelt ifjúsága előtt amugy sem
érhetnek sikert azok, akik a hűtlenség bűnével
terhelten akarják megnyerni a nyugati ifjúsá-
gnak rokonszenvét jogtalan aspirációik kivívására.

A tudomány-egyetem rektorának erélyes és
hazafias figyelmeztetése így hangzik:

Hazaftalan izgatás üzetik, hogy azok a ma-
gyar állampolgárok, akik románajkuak, bár a
magyar egyetem jótéteményeit élvezik, ne a bel-
ségi ifjúság soraiban, hanem ide vendégül várt
külföldiek osztályában foglaljanak állást a készülő
diákkongresszuson és tüntetni erőlködjenek a
vendéglátó állam törvénye és békeje ellen.

Komolyan figyelmeztetem az egyetemi tanács
fegyelmi hatalma alá tartozó izgatókat, hogy üze-
mük nem türetek és az egyetemből kizáratik min-
den hűtlen, aki a külföldieknek magát kínálgatva, a
nemzet ifjúsága körében diszonanciát okoz és a
fajgyűlöletet szítja. A budapesti tudomány-egyetem
rektora: *dr. Vécsey Tamás,* udvari tanácsos.

— **Halálös.** *Blahunka* Gyula m. kir. pénzügyi
számtanácos március 10-iken 53-ik évében elhunyt.
A megboldogultat, aki tisztviselőiársainak szeretete
övezett életében, holnap, szerdán délután 4 órakor te-
metik a *Márgit-rakpart* 59. sz. gyászházából.

Idősb *Wirtzfeld* Mór kun-hegyesi gyógyszerész,
dr. Wirtzfeld Béla ottani orvos édesapja, elhunyt 67
éves korában. A megboldogultat neje és gyermekei
kívül unokái és nagyszámú rokonság gyászolja.
Soltész Jánosné született *Mendék* Ilona március
9-én 43 éves korában Miskolcra meghalt. Az elhunyt
urnát nagy és előkelő rokonság sartaja.

— **Földrengés.** *Baksból* jelentik, hogy Semahá-
ban hétlőn éjjel ismét hosszantartó, erös földrengés
éreztek. A legújabb adatok szerint a *semahai* síngések
száma tizenhárom.

— **A sabáci államcsiny.** Ujvidékről írják,
hogy az ottani *Zastava* azokon kívül, akikről
már bebizonnyult, hogy büntársai voltak Alavan-
ticsnak a sabáci pucsbán, a *Hrvatszki Branik*
nevű horvát szerbellenes újságot vadolja azzal,
hogy segítségére volt Alavanticsnak ebben a po-
litikai csinytevében. Erre vall az, hogy *Stok*
nyomdász, aki Alavanticsal együtt kötött ki a
szerb parton, ennek a lapnak szolgálatában állott
s ennek az újságnak a nyomdájában készültek a
Karagyorgyevisi proklamációk is. Egy mitrovicai
telegramm szerint a sabáci pucst következtében
szigorúan ügyelnek a Szerbiába való átkelesi, vala-
mint a posta- és táviradóforgalomra. Egy itteni lap
felújítja az 1844-ik évi s a mostanihoz hasonló
pucst emléket. Akkoriban Karagyorgyevis *Sándor*
herceg, a mostani trónkövetelő apja urál-
kodott Szerbiában. A pucst *Dukics* *Jovanovics*
Stoján kísérte meg szintén Mitrovicából az
akkor trónvesztett *Obrenovicsok* érdekében. *Du-*
kics *Mitrovicán* és környékén huszonnyolce
huszart toborzott a grancisárok közül és 1844
február 22-én átkelevén a Száván, bevonult
Sabácsba, ahol a kormány épületebe telepedett.
Mindenféle azt a hirt terjesztette, hogy *Obrenovics*
Milos herceg *Belgrádba*, *Obrenovics Mihály*
herceg pedig *Szemendriába* már szintén bevo-
nult. Ezzel a mesével sikerült neki újabb 500
fegyveres embert toboroznia. Az egész csapat
azonban szétfűtött, a mikor megtudták, hogy a
szerb kormány *Vucics* vajda vezérletével kato-
naságot küldött ki ellenük.

A mitroviczei hatóságok a horvát országyor-
mánnak részletes jelentést küldtek a sabáci pucsról.
Ez a jelentés több eddig ismeretlen részletet tar-
talmaz Alavantics Rade kalandos vállalkozásáról.
Alavantics a mult hét keddjén, az esti órákban a
Száva-folyó elhagyott helyén tizenkét egy emberrel
— jórészt német halászegényekkel — egy nagy csóna-
kon átkelt a vizen és Sabác közelében kikötött.
Alavantics a szerb táborokki egyenruhát viselte.
Magával vitt egy nagy csomó proklamációt, mely
Karagyorgyevis Péter herceg erényeit dicsőítette.
Amikor megérkezett a szerb partra, mindenekelőtt
megszállta az ott levő néhány őrházat és az őrtálló
katonáktól, kiknek felolvasta a proklamáció szövegét,
Karagyorgyevis Péter herceg nevében hódolatot
magának. Majd hűségesküti tettelet a hercegnek. Sa-
bác városába lassan, elhagyott utakon, éjjeltájt ér-
kezett meg Alavantics a maga kíséretével. Egyenesen
a csendőr-kaszárnyába ment, ahol meghagyta az őrt-
álló katonáknak, kik szerb táboroknak tartották, hogy
azonnal keletük föl és hívják be *Nikolics* kapitányt.
Mikor megjelent, így üdvözölte őt Alavantics:

— Jó estét, kapitány.

Erre *Nikolics* katonásan tisztelegve válaszolt:

— Jó estét, tábornok ur!

Majd csodálkozva kérdezte:

— Hogy kerül így késő időben ide és mi járta-
ban van?

Alavantics előszedett egy proklamációt, felol-
vasa és kijelentette, hogy Karagyorgyevis Péter
herceg nevében érkezett. Majd felszólitotta a ka-
pitányt, hogy az új uralkodó részére tegye le az
alattvalói esküt. Amikor a kapitány felhaborodva til-
takozott Alavantics pisztolyal ráölt és jelentéktelen
sérülést ejtett rajta.

Nikolics is pisztolyt rántott és rásütötte *Al-*
vanticsra, aki összerogyott. A másik planatban a
csendőrök valamennyien lövöldözni kezdtek *Alavan-*
ticsra és kíséretére. Alavanticsot hatvanhárom golyó
érte. Két órával utóbb Alavantics meghalt, a nélkül,
hogy felbújtót és cinkostársait lártatja volna.

A miniszterelnök — mint belügyminiszter
— fölhívta a budapesti és az ujvidéki rendőri
hatóságokat, hogy különös figyelemmel tartásák
szemmel mindazokat, akik valami, Szerbiának
kellemetlen konspirációjában gyanusak.

— **Tűzvész Párisban.** *Párisból* jelentik, hogy ott
tegnap este kigyulladt a *Montmartre-u* cában a *Lin-*
oleum-társaság nagy palotája, amelyben sokan laktak.
A tűz csakhamar lángba borította az egész épületet.
A lakókat nagynehezen kimentették az égő épületből.
Mesureur képviselő a háztetőn át menekült meg. Két
ember, aki az ablakon ugrott ki, veszedelmesen me-
gessebült. A tűzoltóság már csaknem egészen eloltotta
a veszedelmet, amikor éjjel két órakor újra föltámadt
a tűz. Hat gőzteskendővel dolgoztak a tűzoltók.
A leégett házak romjai alatt ma reggel egy körülbelül
80 esztendőss asszonynak a megszenesedett holttestét
találták. Az addigi kárt husz millió frankra becsülik.
A tűzet valószínűleg a villámos vezeték okozta. *Loubet*
elnök még tegnap este jelentést kért az esetről a
rendőrprefektustól.

— **Adomány a zenetanároknak.** *Sey* *Dezsóné*
címbalmontművésznő a mult hónap 24-ikén tartott címbal-
monthangverseny tiszta jövedelmét, 359 korona 60
fillért a Nemzeti Zenede tanárainak nyugdíjalpja ja-
vára adományozta. A jeles művésznő adományát a
Nemzeti Zenede nagy köszönettel fogadta.

— **A szerbiai játékbankról szó sincs.** Mi is megirtuk azt a hírt, hogy egy belga pénz-csoport arra kért engedélyt a szerb kormánytól, hogy Topesiderben játékbankot alapítson. A hír azonban nem igaz. Belgrádból caféfajlok meg és pedig hivatalosan. E szerint, akinek elveszteni való pénze van, ezután is Monte-Carlóban kell hogy — agyonlője magát.

— **Az Egyetemi Kőr válsága.** Az Egyetemi Kőr harmincéves fennállása után olyan helyzetbe jutott, hogy kénytelen volt helyiségeit ma bezárni. A válságot tulajdonképpen igen sok ok idézte elő. Az első és legfontosabb ok az, hogy a körben régóta nem volt választás és így a kör pénztárába nem folyt be semmiféle jövedelem. Választások alkalmával a körbe 1500—2000 egyetemi hallgató szokott beiratkozni és olyankor a tagsági díjakból tellett a kör egy-egy esztendő kiadására. Most azonban a körnek összesen 300 tagja van és azoknak is a fele nem fizet tagsági díjat. A többi egyetemi hallgató más egyesületekbe iratkozott be, melyekben kevesebb a tagsági díj és mégis sokkal több kedvezményt nyújt tagjainak. A kör szubvencióképpen összesen 1000 koronát kapott a közoktatásügyi minisztériumtól, amiből a helyiség bérét fizették. A legutóbbi időben egy fillérvényi segélyök sem volt más helyről. A kiadások meg ugyanazok voltak, mint ennekelőtte; sőt a mostani vezetőség a kör régi adósságaiból is törlesztgetett. De most, amikor végképpen kiürült a pénztár, nem akarták kitenni magukat annak a szegénynek, hogy csődöt kelljen kérni a kör ellen, hát bezárták. Erről az elhatározásukról holnap tesz jelentést a két megbízott a rektornak. A kör ajtajára ma délután egy táblát függesztettek ki, melyen a következők olvashatók:

A kör helyiségei bizottmányi határozat értelmében bizonytalan ideig nem látogathatók. Horváth Aladár és Neubauer Ferenc. A mai bizottsági ülésben a tisztikar beadta lemondását és a bizottság a kör teendőinek végzésével kebeléből két tagot bizott meg.

A válságról a következő hivatalos értesítést kaptuk:

Az Egyetemi Kőr bizottsága ma délelőtt tartott ülésén egyhangúlag elhatározta, hogy a kör helyiségeit bizonytalan időre bezárja, s a további teendőik végzésével megbizta Horváth Aladár bölcsész-hallgatót és Neubauer Ferenc joghallgatót. — Közvetlen előidéző ennek a határozatnak az a körülmény volt, hogy a régi tisztikar — működését tisztességgel tovább nem folytathatván — lemondott, s új tisztikar ugyanezen oknál fogva megalakulni nem akart. Ugyanis a kör a telette álló hatóságok rendelkezései által a rendes kerékvágásból kizavartatván, oly zilált anyagi helyzetbe jutott, melyből saját erejével kimenekülni nem tudott, a telettes hatóságok s a társadalom pedig, melyhez a válság szerencsés megoldása érdekében több ízben is folyamodott nem segített rajta. A vezetőség minden erejének megfeszítésével több mint fél-éven át megküzdött e nehézségekkel, most azonban, amikor a márciusi ünnepséget egyrészt a nélkülözhetetlen anyagi eszközök hiányánál, másrészt az ifjúságnak az áldatlan állapotoktól előidézett közönyénél fogva, végre mivel politikai párttól felajánlott segélyt mint egyetemi ifjak köre igénybe venni nem hajlandó, méltóképpen előiráthatólag nem rendezheti: legjobbnak látja a visszavonulást. A megindított mozgalmakat az eddigi vezetők mindaddig, míg a kört lábra nem állítják, a körön kívül fogják a budapesti és vidéki főiskolai ifjak közt terjeszteni. Budapest 1902. március 11. Ifj. Daniel Gábor volt elnök, Neubauer Ferenc joghallgató és Horváth Aladár bölcsészeti hallgató, az Egyetemi Kőr bizottságának megbízottjai.

— **A munkaközvetítő-intézet és a mesterinasok.** A munkaközvetítő intézetben tavaly négyezer-négy száznál is több mesterinas talált volna magának mestert és műhelyt, de még háromezer fiú se jelentkezett. A munkanélküli mesterlegények száma napról-napra nő s négy öt hónapig is eltart, a míg némelyiket el tudják helyezni, soknak azonban egyáltalában nem képesek munkát találni. Ezzel szemben — s talán itt a magyarázat is — kevés fiú jelentkezik mesterinasnak. A munkaközvetítő-intézet most arra kéri a tanácsot, hogy bizzá meg az iskolák igazgatóit azzal, hogy utbaigazítsák azokat a gyerekeket, akik valami mesterséget akarnak tanulni, de nem tudják a módját a jelentkezésnek. Tanítsák ki őket arra, hogy a munkaközvetítő-intézetbe forduljanak. Az majd elhelyezi őket.

— **Házasság.** Vidor Marci, az ismert nevű fiatal poéta, e hónap 9-ikén tartotta esküvőjét Nyiregyházán Pavlovics Rózsika kisasszonnyal, Pavlovics Imre bájos leányával.

Vécsi Arthur, az Erdélyi Erdőipari Rézszénytársaság igazgatója, e hó 9-én, Bécsben oltárhoz vezette Stein Jenny kisasszonyt.

Rosenberg Miksa, a Királyalmos írodafőnöke, eljegyezte Polatsik Irén kisasszonyt, Polatsik Hermann egri kereskedő leányát.

— **Letartóztatott szélhámos.** Kohn Kovács Sándor, akinek neve már nagyon ismerős a büntetőbíró-ságok előtt, ismét a rendőrség foglya. Szélhámoskodott katonatiszti, rendőrtisztviselői egyenruhában, a rendőrségen botrányokat csapott és a törvényszék

csak tüdővészére való tekintettel eresztette szabadon. Szabadságát arra használta, hogy újabb szélhámos-ságokat követelt el. A Teréz-kört 35. számú házban zugirodát nyitott s büntetőügyekben járt el és az ügyesbajos embereket azalonta el, hogy befolyása van a törvényszéknek. Így előzetesen esett neki Keltner Miksa kereskedő, akitől 732 koronát kiesett, 282 koronát pedig eliskasztott. Van még több áldozata is és a rendőrség folytatja a nyomozást.

— **Sztrájk Fiumében.** Fiuméből táviratozzák: A Lazarus-féle gép- és hajógyár munkásait idegen, különösen triestri szocialisták sztrájkra akarják bírni. Néhány ember ott is hagyta a munkát és az idegenek biztatására lehetetlen követelésekkel állottak elé. A gyári munkások nagyobb része azonban, több mint 200 ember kijelentette, hogy meg vannak elégedve és nem sztrájkolnak. Miután a munkába menőket zavarták és lenyervegtek, Lazarus kijelentette a munkásainak, hogy testi épségükért veszélyeztetni nem akarja, a nyugalom helyreállításáig beszünteti a munkát, de a fizetésüket kiadja. A gyár reggel óta tényleg szünetel.

— **Ellopot pénzeszelevek.** A rendőri sajtóiróda a Budapest és Székesfejérvár között tegnap történt postalopásra vonatkozólag a következő közleményt adta ki:

Folyó hó 4-én a Székesfejérvári Takarékpénztár postára tett egy zsákbavarrót csoportot, hogy azt a posta a Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzalogbankjának Budapestre kézbesítse. Utközben azonban ismeretlen tettes, ismeretlen körülmények között a zsákból két levelet lopott el. Az egyik levélben 35 ezer korona készpénz volt. A levélben volt 5 darab ezres, számai a következők: 1106—24279, 1104—89769, 1105—37670, 1104—34896, 1105—17509. A másik levélben a magyar takarékpénztárak központi jelzalogbankjának 1902. március 1-én lejárt szelvényei voltak. A számai a következők: 2 drb 343, 1302 á 225 K., 13 drb 376, 387, 935—932, 946, 947 és 954 á 112 korona 50 fillér, 2 darab 1968 és 3658 á 45 korona 9 darab 923—926, 923, 929, 1152, 1155, 1269 á 22.50 korona, 3 darab 897, 701 és 6689 számuak á 11.25 korona, 5 darab 7770 és 7774 számuak á 4 korona 50 fillér értékben. Az összes szelvények értékei 2263 korona 50 fillér. A levélbe 4 darab egyesült budapesti takarékpénztári osztalék szelvény is volt, amelyeknek a számai ismeretlenek. A rendőri nyomozás folyik.

Ferenc Ferdinándék Nápolyban.

— A Budapesti Napló levelezőjétől, —

Nápoly, március 8.

A pétervári ünnepségekkel és szertartásokkal járó fáradtságokat Ferenc Ferdinánd trónörökös itt Nápolyban pihen ki. Eljött, egyenest Bécsből, egy héttel ezelőtt, a feleségével s a legszigorúbb inkognitóban vett szállást a Grand Hotelben, a nápolyi híres Villa Nazionale nyugati végén. Az idevaló lapok is alig tudtak róla s csak egészen röviden, két-három sorban számoltak be a trónörökös megérkezéről.

Bécsből való elindulása előtt egy nappal táviratilag rendeltek meg a főhercegi pár számára két szobát a hotel második emeletén. De a hotel annyira látogatott ez időtájtban, hogy a főhercegi pár csak a harmadik emeleten kaphatta meg két szobáját, a 95-ös és 96-os számú. Ezeknek ablakból gyönyörű kilátás nyílik az egész nápolyi tengeröbölre, a Vezuvra és a Villa Nazionale pompásan viruló palmáira.

Mindjárt megérkezte után arra kérte a főherceg a szállodást, hogy egészen egy bányának vele, mint a többi vendéggel s nagyon kérte, hogy semmi módon se tegyék ottlétét publikussá. A trónörökös gróf Aarstatten néven van a szálloda vendégkönyvébe bejegyezve. Kisérteik csak két tagból áll.

Ugy látszik, szívesen veszi úgy a főherceg, mint hívese a nagyobbára amerikai és angol hotel-vendégek egykedvűségét, akik ügyet sem vetnek rájuk. Reggelinél, ebédkor és vacsorakor a trónörökös-pár is megjelenik a hotel gongjának hívó szavára a nagy ebédlőteremben, odaülnek egy háromterítők asztalhoz, ahol semmi külön kiszolgálás sem jut nekik. A trónörökös-pár itt épp oly hotel-szám, mint a buffaloi bivalykonzerv-gyáros vagy a pompeji régiségeket tanulmányozó oxfordi jó családbeli diák. Látni lehet a trónörökös-páron, mennyire élvezi ezt az inkognitót s mennyire örül, hogy kedvteléseibe, napi szokásaiba egy fikarcnyi udvari etikett sincs beleszempészve. Estebédre rendszeren polgári smokingban jön a trónörökös,

felesége vajszínű toalettet ölt s nem tűnik ki a többi hölgy közül csak éppen sugár, magas, graciózus természetével. A diner után rendszeren átjönnek a cour d'honneurbe, ahol a télikert pompás pálmái alatt többször láttam őket fekötetni a nagy szalmafonatu hintaszékekben. Tegnap este egy kis muló eső után a cour d'honneurben egy nápolyi utcai énekes-csapat (régii nápolyi öltözékben) nótázott és citerázott; a többi vendég körülülte őket, köztük a trónörökös-pár is.

Az előadás nagyon jó kedvre hangolta a közönséget, s ebben résztvett a főhercegi pár is. Más napokon kirándulások kerülnek programra, de a trónörökös hívese a nagyobb sétákon rendszeren nem vesz részt, hanem szobájában marad. Két nappal ezelőtt a Vezuvra ment fel Ferenc Ferdinánd az adjutánsával. Ugy látszik, hogy nagyon óvnia kell egészségét — bár arca telt s éppen nincs rossz színben, — a Vezuv utolsó állomásán mégsem ült lóra, hanem gyalog tette meg az utat s a végállomáson ország-világ szokása szerint ő is asztalhoz ült, hogy egy képes levelezőlapot írjon. A kiránduló társaság közt volt néhány magyar is, akik ott főnt fölsimerték a trónörökösöt s meglepetésükben ugyancsak megbámulták a Vezuv váratlan vendégét. Ferenc Ferdinánd hírtelen abbahagyta az írást s a többi vendég közé vegyült.

Nápolyban sokat jár a trónörökös-pár s különösen az antikváriusoknál látható, temérdek ócska kép íránt érdeklődik. Ferenc Ferdinánd ezekből egy egész sort vásárolt össze. A hotelben gyakran elegyednek hosszabb tereferébe a hotel igazgatójával, felszetenül, kedélyesen, úgy hogy az igazgató váltig állítja, hogy ilyen kedves, előzékeny és egyszerű szokásu vendége rég volt.

Eredetileg e hó 8-ig akart a trónörökös-pár itt maradni. Tartózkodásukat azonban bizonytalan időre meghosszabbították. Az idő épp most fordul jobbra, két borus nap után egész tűzfével süt most a déli nap s a rendsnél is szebbé teszi Nápolyt. Mindenekfelett azonban az látszik idovonzani a trónörökös-párt, hogy senki sem törődjék velük s végre valahára egymásnak és a polgárius kedvtelésüknek élhetnek.

FŐVÁROS.

(*) A VII. kerületi városbírói állás. A VII. kerületben Grunwald Mór elhalálozásával megüresedett városbírói állásra mindössze is csak ketten jelentkeztek a főpolgármesteri hivatalban. Holnap, szerdán, tüzi ki a székesőtváros közgyűlése a választás napját.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Operaház. Mader Raoul, az Operaház helyettes-igazgatója Alberti Werner helyére az olasz és francia szerepkörre hőstenoristát keres; debuisset pridem! Bebizonyít, — amit különben már régóta hangoztattunk — hogy Alberti Werner, akinek organuma a Wintergartenben és a magyar vidéken kuriozumul szolgálhat, művészielensége, zenei bizonytalansága, megjelenése és szűk repertoárja miatt operaházunk szinpadán lehetetlen. Gillon Mario, a mai est vendégművésze, aki Alberti Werner helyére pályázik, ma este Tell Vilmosban mint Arnold kezdte meg vendégzereplését, tehát olyan szerepben, amely mindenképpen alkalmas tehetségének megismerésére. Mindazonáltal azzal kezdem, hogy vendégünk-ről a mai est után nem lehet végleges ítéletet mondani. Az ismerkedés tudniillik köcsömösségen alapszik: Gillon Marióval ma ismerkedtünk meg, ő meg velünk, vagyis ő csak ma tanulmányozhatta, hogy milyen követelményekkel lép föl közönségünk olasz hőstenoristával szemben. Es hogy vendégünk ezt csakugyan tanulmányozta, bizonyítja az a körülmény, hogy felvonásról-felvonásra közeledett ízlésünkhez, a miáltal felvonásról-felvonásra növekedett sikere. Gillon ur olasz staggione-énekes, de az értékesebb fajtájából. Az az érzésem, mintha organumára tulajdonképpen rákényszerítene a hősi karaktert, de meglehet, hogy tévedek: A zsidó nőben és A hugenot-támban majd elvállik. Tenorja behízeig, de heterogén elemekből áll: fakó és átható erő nélkül való közepes regiszterén lényes, diadalmas — tehát egészen más természetű — magasság ül, tele szinnel és melegséggel, de ez a regiszter megint vékony, tehát ismét egészen mástermészetű magas C-ben csucsosodik ki. Énektechnikája jóval fölötte áll a staggione-énekesek-

ismert szívalán, legfőbb nyitott hangvétele emlékeztet ennek az izlésnek alacsonyására. Pompásan tagolja a frázisokat, léleztetete sohase hagyja cserbe, crescendoja és decrescendoja — a magasságban is — tele biztos szépséggel és tudákos erővel. Izlés és intelligencia jellemzi énekét. Amit legnagyobb érdemül tudunk be, egész este egyetlenyszer se disztónált és nyg vetült észre, mintha éppen az ő muzsikális biztonsága és ritmikus kifogástalansága adott volna egynemely partnerének irányt. Staggione-énekénél még nem igen tapasztaltunk ennyi zenei kvalitást. Külső megjelenése nem igen felel meg a hőstenor eszményképének, de valljuk be, a művész az ő pocakosságát eleganciával viseli; ez is művészet. Az első felvonásán az *Oh Mathilda* áriát sok izléssel énekelte, de organumával ugyancsak takarékoskodott; a duettben igen szép mezzo-voce és meleg lírát hallottunk; a tercetben végre, úgy látszik, az eddig tapogatózó művész felismerte, hogy közönségünk érzéki hatásokat iránt fogékony és ehhez alkalmazkodott teljes pompájában ragyogtatta felső kvintjét. Itt hangzott fel az első általános taps; ugyancsak nagy sikert aratott az áriával, (az *allegro* elhagyásával énekelte, amelyet Mierzwinsky óta nem hallhatunk). Ábrázoló képességet nem igen észleltünk *Gillon* Marióbán, de tisztán staggione-szerű játéka még se hülye, sőt valahogyan rokonszenves; ez is érdem, sőt nagy kvalitás annak a szemében, aki ismeri a tenorista-anyagot, amelyre *Operaházunk* számíthat. És itt el kell ismerünk, hogy *Máder* igazgatónak ugyancsak nehéz a helyzete, amikor *Perotti* helyére embert keres; mert *Perottin* van szó és nem *Albertin*, aki azt a helyet sohase töltötte be. Azért a pénzért, amely erre a célra rendelkezésre áll, nem kaphatunk elsőrangú tenoristát, aki staggionban estenként 6000 lírát kereshet. Azonfelül tekintetbe kell venni, hogy az izlés nálunk is nemesbült, mert már az olasz és francia dalumban is egyéni jöteket, lélektani mélységet, könnyet és vért kívánunk. *Wagner* elrontott bennünket, avagy javított, ahogyan vesszük. Ilyen tenorista pedig nem igen kelendő, pláne számunkra a mi viszonyaink szerint. Érdeklődéssel nézünk *Gillon* Mario további vendégváltására: kár, hogy *Eléázár* választotta, akire nem vagyunk kíváncsiak, mert nem próbákora a nálunk szükséges tenoristának. Kérjük *Máder* Raoul-t, léptesse föl vendégünket *A portici némában*, az *Alarcosbálban*, *Othellóban* stb. — *Beck* Vilmos, jeles hősbaritonistánk *Tell Vilmos* címszerepében a beteg *Takács* Mihály helyett ugrott be és hatalmas sikert aratott. Ez a komoly művész, aki valóban komolyan veszi művészetét, egyre nyer a kifejezés közvetlenségében meg az ábrázolás erejében és örömmel látjuk, hogy mekkora tudatossággal és buzgalommal tart a tökély felé. *Szilágyi-Bárdossy* Ilona asszonyt, jeles énekesnőket, aki ma először énekelte *Matildát*, különös dicséret illeti öneléldozásáért, amelylyel a mai estét súlyos indispozíciója dacára lehetségessé tette. *B. Feeny* Irén asszony, a mi kitűnő *Matildának*, jelenleg Konstantinápolyban tartózkodik, ahol az udvar meghívására hangversenyez. (G—ly.)

**** Növendék-hangverseny.** Ötveny gróf *Vay* József, a Nőképző-Egyet egyik kiváló s alapos képzettségű zongoratanárnője, folyó hó 9-ikén előkelő társaság részvétele mellett tényesen sikerült zongoraművészetét rendezett tanítványai bemutatásával. A tanítványok közül főleg kiváltak: *Apáthy* Katinka, *Wagner* Evike, *Kristóffy* Erzsike, *Szanyogh* János és *Kristóffy* Edith. A műsoron válogatott klasszikus és romantikus írta darabok szerepeltek. A halgatóság sorában ott volt idős *Ábrányi* Kornél, a nagytehetségű jeles dalversző, *Makray* Lászlóné, az intézet érdemes előnöknője. *Budayné* urölgy, az intézet tanári kara s az előkelő társaság számos képviselője.

**** A Magyar Színház új tagja.** A Magyar Színház tagjai sorába szerződtette *Szelestey* Elza vidéki operett-színésznő, aki hónap, szerdán, be is mutatkozott *Lotti ezredesi* Lotti szerepében. Legközelebb *Mimi* táncosnő szerepében lép fel a *Svíhákok*ban.

**** Bonn Felicán** a birneves német színész szombat, e hó 15-én tartja leolvasását a Királyi színházban. A velencei kalmár, *Othello* és *Manfréd* egy-egy jelenetét adja elő, azonkívül mint hegedűművész mutatkozik be *Godard*, *Bercesse* és *Schumann* *Abendlied* és *Beriot* egy hegedűversenyének előadásával. Jegyek a *Harmonia* zeneműkereskedésébe kaphatók.

**** Műsorváltás a Magyar Színházban.** A Magyar Színház műsora a következőképpen változott meg: szerdán *Lotti ezredesi*, csütörtökön: *Lotti ezredesi*, pénteken: *Svíhákok*, szombaton: *Lotti ezredesi*, vasárnap délután: *Svíhákok*; este *Lotti ezredesi*.

**** Vidéki színészet.** A temesvári színházban nagy sikert mutatott be *Béldi* és *Féjér* operettjét, a *Katalin*. A címszerepét *Sugár* Aranka játszotta óriási hatással; művészi játékával és kiváló énekével valószínűleg elragadta a közönséget, amely számtalan virágadományt tüntette ki kedvéért. Kitűnő volt *Lévény* Leo, aki jóízű humorral és öletességgel adta *Lansac* szerepét. Több jelenése után nyílt színen is megtapasztalták. A szép összevágó előadásokhoz hozzájárultak még: *Parlagi*, *K. Hegyi* Lili, *Czakó* és *Pázmán*. A darabot *Makó* igazgató lényesen állította ki és kitűnően rendezte.

**** Cyrano de Bergerac** Vilmos oszár előtt. Vilmos német császár, mint *Berlin*ből táviratozták, a *Berlin*ben vendégváltására *Coquelin* és társulata által külön előadásban előadta magának *Cyrano de Bergerac*ot. A császár ugyanis, aki tudvalegőleg nagyanyja, *Viktória* angol királynő halálát gyászolja. Nem jelenik meg nyilvános színi előadásban, *Coquelin* őt öhajtotta látni *Rostand* drámáját s ezért rendelte meg a külön előadást. A francia művészeket még a vasárnap-est folyamán öikerezte az intendatura képviselője és hétfő déli 12 órára a színházba kérte őket. A külön előadás megjelentek a császári pár, továbbá *Wedell Piesdorf* a királyi ház minisztere, gróf *Eulenburg* öudvarmester, gróf *Hochberg* intendáns s még vagy öten. A második és az utolsó felvonás után Vilmos császár a páholyába hívatta *Coquelin* kifejezte öltötte tetszését s szokatlan melegséggel szölt *Rostand*-ról, a dráma lényes tehetségű költőjéről.

**** Hangverseny Nagyszében.** A nagyszéni protestáns magyar öngyelt kitűnően sikerült hangversenyt rendezett e hó 8-án. Közreműködtek nagy tetszés mellett *Jancsik* Imréné, *Lám* Annuska, *Bođ* Péterné, *Hosszu* Erzi, *Hosszu* Elemér s dr. *Vörtesy* Gyula, az ismert nevű író. az új széni kir. tanfelügyelő, aki egy humoros rajzát olvastatja fel nagy érdeklődés és nagy siker mellett.

**** Operaelőadás a Telefon Hírműködésben.** A Telefon Hírműködés előfizetőinek szórakoztatására a M. Kir. Operaház előadását fogja közvetíteni. Az előadás, mely kivételesen 5 óráig fog kezdődni a következő darabokból áll: *Jancsik* és *Juliska* opera, utána a *Babautör* és a *Nap és föld* ballet, mely utóbbiból a IV. kép kerül színpadra. A ballet zeneje szintén hallható lesz a Hírműködés keresztül. Este fél 10-től 10 óráig a legújabb híreket olvastatja fel a beszélő-újság, 10 órától 11 óráig pedig cigányzene lesz hallható a kágyikönn keresztül, melyet az *Elite*- és az *Emke-kávéház*ból közvetíti a Telefon Hírműködés.

Három magyar darab.

— A Vígyszínház bemutatója. —

Budapest, március 11.

Az immár végére hajló magyar ciklus megint egy szép estét hozott a *Vígyszínház*nak. Három — kompozíciójára, hangulatára és színeire nézve egymástól teljesen különböző — hazai színpadi alkotás töltötte be, a szerzők személye tekintetében is érdekes estét. *Géczy* István mellett, aki sikert és bukást egyaránt látott, viharedzete színpadi szerző, két „homo novus” vonult ki a színpadra, aki közel vérségi kapcsolatot is tart a deszkákkal; mindkettő mint alakító művész tartozik a színpadhoz: *T. Vízvári* Mariska, a *Nemzeti Színház* rokonszenves, ifjú művésznője és *Hegedűs* Gyula, a *Vígyszínház* közönségének elismert kedvelője. A premiér-színlap udvariasságát követve, első sorban *T. Vízvári* Mariska kis darabjáról, a *Szalma-láng*ról szölvünk. A kis dramolett a párisi mansard-szobák bohém világába vezet bennünket, melyben a szerelemes ifjú szívek olyan hamar lobbannak lángra, melyben a legédesebb csók jaja csattog. Ebbe a boldog ifjú világba, melyben a szerelemesek minden szerelmet öröknek érznek, amíg csak — tart s aztán szépecskén szétválnak, mikor a csókok végeére érnek és szívök lángja kiöblöng, *Murger* bohémvilágának apró tragédiái színhelyére...

André Favioles, a fiatal piktor, együtt él *Liane* Pimpolette-el, a bájos kis grisettel, míg egy szép napon a mostoha atya nem akarja összeházasítani egy milliomos bankár szép, előkelő és művelt leányával. Az ifjú piktor egy rövid átgatás alatt meggyöződik róla, hogy a kis grisett iránt érzett szerelme csak szalmaláng, amelynek tüze nem futja az egész életre. S mikor a kis grisett ezt megtudja, motyóba köti a cök-mókját s mialatt piktor a pamagon elaludt elhagyja a kis lészket, amelyben oly nagyon boldog volt s amelyről azt hitte, hogy az egész életet keszbeli a meleg otthona lesz. Elröppen egy vérző sebzettel a szívében, mint a vándormadár, amelynek szinte ölethivatása, hogy ma ezen, holnap meg azon a bokron csatogjon egy szerelmes dal...

A hangulatos kis dramolett sok szívvel és az érzések egész mélységével van megírva. Annnyira közvetlenül lakadt ifjú szerzője szívéből, hogy egyes-nesen a szívünkhez talál s mire a függöny logördül, önkénytelenül összevergődnek a tenyerek, hogy megadják a szerzőnek a legédesebb elismerést. *T. Vízvári* Mariska ezeket a tapokat kettős minőségben érdemelte ki, mint szerző és mint színésznő. Amilyen közvetlenséggel megírta, épp olyan közvetlenséggel játszotta is *Liane* Pimpolette szerepét s kettős lehet a gyönyörűsége is, mikor virágai közepette, újra és újra meg kellett jelennie a lámpák előtt. Az ifjú piktor *Bihari* játszotta. Egy vén házmeister szerepében *Nikó* Lina volt igazán művészi.

Géczy István egy egyfelvonásos parasztdrámával mutatkozott be ma este és nagy, jelentős sikert aratott. Darabja, *Az erősebb* az olasz veristáknak az igaz drámaiságba markoló erejével van megépítve és megírva. Tárnya végtelenül egyszerű, olyan egyszerű, mint az élet — igazi drámaí.

Fünt a hegyek közt, ahol a saskeselyűk szállonganak, egy erdőkerülő él a feleségével, akit él akar ösabitani töle egy tehető, markos legény. Az ember

nem ismeri a féltést. Azt mondja, hogy ha az asszony mást szeret meg, vigye el mellöle ez a másik, de ne úgy módon, loppal, hanem emelt fövel és előbb álljon szembe vele: úgy vigye el a magáénak.

Az asszonyban pedig az asszonyi östermszét nyilatkozik meg a maga hamisítatlan mivoltában: azt szereti majd a kettő közül, amelyik az erősebb. Mikor aztán a két férfi szembe kerül egymással, *Dereks* András, a férj ráép arra a fából vert hidacs-kára, amely ötven önyí szédületes mélységbe visz el házikójától és rászól a csabítóra:

— Erre vidd el az asszonyomat, ha nem vagy gyáva!

A két férfi az asszony szemelátára birokra kap a hidon — akár két szerelmes oroszlán viaskodását látná az ember a nőstényért, — és izgalmas viaskodás után a férj a mélységbe dobja alá a csabítót, aki meg akarta fosztani az asszonyától, az asszonyi bestia pedig meghunyászkodva roskad oda a lábához:

— Téged szeretlek, te vagy az erősebb!

Géczy István rövid parasztdrámája a természet vad fenségének a keretében folyik le s ez a keret szinte színbölcse az emberi szenvedély vad fenségének, mely a dráma három alakjában megnyilatkozik. *Géczy* biztos kézzel markolta meg a tárgyat s technikájában éppúgy, mint dikciójában egyaránt erős. Igazi emberek ezek, akik a nép igazi nyelvén beszélnek s így a kis dráma nem is téveszthette el a hatását. Ez a hatás mély és általános volt s a függöny legördülével percekig tartó zajos taps zúgott végig a házon.

A kis drámát *Haraszthy* Hermin, *Hegedűs* és *Góth* lényesen is játszották meg. *Hegedűs*, aki a *Vígyszínház* komikai-sztarja, már régóta ambiciójára, hogy drámai szerepben mutakozzék be. Nos, ez az ambíciója ma teljes mértékben érvényesült. Epp olyan előkelő drámai művész, mint amilyen ellentállhatatlan a vis comicoja. Klasszikus volt *Haraszthy* Hermin a paraszt *Borcsa* szerepében. Csupa izom és erő volt nemcsak a akjában, de alakításában is.

Géczy és parasztdrámájának személyesítőit az igazi siker tartós, zajos tapsaival sokszor szöitötták a lámpák elébe.

Harmadknak *Hegedűs* Gyula kétfelvonásos színműve, a *Háziorvos*, következett. A darab, hogy úgy mondjuk, a *megtorított problémás* darabok közé tartozik. *Hegedűs* Gyula, aki oly lényesen játszza a francia bohózat megcsalt férjét, torított egyet a dolgon és a férj házasságtörését állítja oda problémának. Kápolnai Sándor megosaja a feleségét, s a felesége, *Sarolta*, utálattal fordul el tőle. Férje halálos párbajt vív a megcsalt férjjel, sebesülten hozzák haza a párbajról. Az asszony ájultan roskad össze; de azért othagyja a házat és a második felvonásban külválva él az urától. Ebben a felvonásban a büns férjnek segítségére jön dr. *Mibályi*, a háziorvos. Estidőn, egy tete-a-tete-ben, felgyújtja a magányosan élő asszonyban az érzéki hevületet s a szigorú asszonyi erkölcsbőr, aki hallani sem akar többé a férjéről, csukott szemekkel, akaratlan zsákmányként hever a háziorvos karjai közt, hogy nem is választja el a bukástól egyéb, mint a férj akaratát. A háziorvos azonban, szerencséjére, csak meg akarta győzni róla, hogy — az asszony nem lehet olyan szigorú bírāja az urának, és *Sarolta* asszony meg is bocsát az urának.

Mint minden thézis darabban — nem vitázunk róla, vajjon a thézis maga helyesen van-e előállítva, vagy sem? — *Hegedűs* darabjában is sokat elmékednek az emberek, ami ritkán leplezi a drámai akció hiányát. Mint kezdő drámaíró mindenesetre mérészen veti oda thézisét és veszedelmes szituációkat teremt, amelyek drámaiságát egy vékony hajszál választja el a bohózati hatástól.

A háziorvos igazi színdarab, már tudniillik olyan színésznő a darabja, aki mint aktor minden csinát-bíját ismeri a színpadnak, de mint író még sokszor elvét a lélektani igazságot. De ha tovább forgatja a drámaírói tollat, rá fog találni...

A darabot mindazzal a szeretettel fogadta a *Vígyszínház* közönsége, melylyel *Hegedűs* iránt, mint színművész iránt viseltek s a legzajosabb tapsokkal jutalmazta.

Lenkei Hedvig minden részletében művésziileg dolgozta ki az erkölcsbőr asszonyt, aki végül a megbocsátás csapdjába kerül. Fajdalmában öszinte és igaz volt s nagyon szépen játszotta meg az érzéki hevületében való ellankadást, ami tulajdonképpen sarkpontja az egész darabnak. Elegáns volt *Szerény* Gizella Klára passzív szerepében; *Fenyvesi* szokott rutinjával adta a háziorvost. *Pethes* (Kápolnai) ösalkozott, intelligens színész, de a szalon elegáns műbeje, ugylátszik nem az a levegő, melyben művészi egyénisége teljesen érvényre tudna jutni.

A meglevenedett Terpsichore.

— Miss Duncan ügye. —

Budapest, március 11.

Miss Loie Fuller páratlan a maga nemében; nemcsak utólráhatlan és utánozhatlan a maga feltalálta csábos táncában, hanem kitűnően ért az üzlethez is. Igazi amerikai. Párisból, hol állandó lakóhelyét tartja, ki-kiröppen a kontinensre, — átházza az Océánt, s az ó- és újvilág aranyait belesöpri hosszú öltönyébe. Ezer méter a hossza, ezer a ránca, sok fér el benne. Nem mese az, amit róla áhitattal sugdosnak: az áldozatkész yankeek nem egyszer 10.000 dollárral jutalmazták egy-egy fellépését.

Minden művésznőnek van egy titkos vágya. Az operett-díva tragika szeretne lenni; viszont a komoly muzsa papnője nem adná sokért, ha tragikus siránkozásait néha-néha pajkos dallamokkal, kecses táncokkal cserélhetné fel. A mi táncosnőnk vágya sokkal praktikusabb: ő az imprezáriók dicsőségére vágyik. S hogy e téren is kimagasló kollégái közül, azt a közelmúlt idők fényesen igazolják.

Alig hagyták el sárgabőrű védenéi, Sada Yaccók lóvárosunkat, hogy valahol Oroszországban gyűjtsek számára a fényes rubeleket, a Miss újabb látványossággal kedveskedett. Bájós jelenség az, akit nekünk bemu atott: *Duncan* Izidora kisasszony, a földünkön újra megjelent Terpsichore. Akik látták, elragadtatással dicsőítették klasszikus szépségét, végtelenül bájós táncát. S ez az osztatlan dicsőítés, amely jelölti szuperlatívusokban osztogatva, valóságos forrongást keltett műpártoló közönségünkben. Általános lett az óhaj, hogy a nagy nyilvánosság is meglessa azokat a szeméremesen meztelen lábakat, melyek a gráciák könnyedségével lejtették a régmúlt idők költői táncait.

S a jó Miss Fuller, miután a legügyesebb reklámmal feltűzelve kíváncsiságunkat, hamarosan megnyugtattott, hogy az ki is lesz elégitve. Zeuszre! Az istenek leányai sohasem voltak kegyetlenek az emberi nemhez, s ha ők lejtettek az Olympusról táncot lejtetni a halandó szemek előtt, miért nem tenné meg California tündérlánya is?

Eddig Theokritos idilli korának költészeté, most jön a huszadik század prózája. Miss Fuller alkudozásokba kezdett *Leszky* Andrásval, a Magyar Színház igazgatójával. Létre is jött a megállapodás: 15 évtől 10.000 frank. De ezuttal kissé elszámította magát az ügyes imprezárió! Az istennök mai nap sokkal számbatöbbi, mint hajdan; s ha egykor kielégítették őket a halandó emberek imádó sóhajai, ma csengőbb elismerésre vágyakoznak. Így történt, hogy az isteni Izidora úgy találta, mintha kevesebb jutna neki a szép tiszteletdíjából, mint amennyi megilletné; s mintha Kolumbusz Kristófnak kevesebb haszna lett volna Amerika felfedezéséből, mint Miss Fullernak az övéből. De meg kicsinyke város is ez a Budapest s ha tapsokkal, szárnyaló dicsőítményekkel nem is fukarkodik: ej, vannak gazdagabb városok, hol jobban fogják honorálni azt a dicsőséget, hogy ők voltak az elsők, kik e rég elhalt művészet feltámasztását ünnepelelték.

Ezeket gondolta a szép Izidora. S ha egy aszszony, különösen egy művésznő valamin nagyon gondolkozik, s gondolatát tettel is kíséri: az rendszerint nagy zavarokat okoz. Így lett ezuttal is. Izidora kisasszonyt meghívták Bécsbe, hogy zárt körben ott is bemutatassa táncát. Ő elment és — ott is maradt. Ez volt, amit bigonodott, amit végrehajtott, s ami zavarokat okozott. Mert amint a jó *Leszky* meghallotta a rémhírt, ijedten futott Miss Fullernéz, ez az ügyvédhez, az ügyvéd Bécsbe. De hiába! A kisasszonyt sem a mézes csalogatások, sem az íjesztő renyegetések nem tudták rávenni, hogy visszajöjjön Budapestre.

A vége természetesen az, hogy a csalódott imprezárió kártérítési pert jog indítani a bütelen ellen. Miss Izidora azonban, ha el is vesztí, nem sokat fog bankódni miatta: megéri a reklám, meg a szabadság, hogy az aranyak ezután osztatlanul fognak ölébe hullani.

Azt hiszem, mikor távozó zsarnokainak utolsó lépteit elhálni hallotta, pajzán jókedvében szilaj gyönyörűséggel perdült arra a tánora, melyet a kecses nymphák lejtettek, mikor a szőrös faunok ölelgető karjai közül visszamenekültek vizalatti királyi-othonukba!

V. L.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56—12

Kiadóhivatal 54—39

MŰVÉSZET.

□ A Nemzeti Szalon tavaszi tárlata. A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának zsűrije, mely Tölgyessy Artur, Kézdi-Kovács László, Márk Lajos, Baditz Ottó, Kernstock Károly festőművészekből állott, ma befejezte munkáját, s a beküldött, mintegy hatszáz műtárgyból készázótvenet fogadott el kiállításra. A kiállított művészek a legjobb mesterek szerepelnek, így Lotz Károly, Székely Bertalan, Ferenczy Károly, Grünwald Béla, Fényes Adolf, Márk Lajos, Ebner, Vaszary János, Kernstock Károly, Tölgyessy Artur, Glatz Oszkár, Hány Gyula, Bibary Sándor, Kacziány Ödön, Kann Gyula, Kézdi-Kovács László, Rubovics Márk, Póke Géza, Neogrady Antal, Nagy Zsigmond, Krisch Aladár, Zemplényi Tivadar, Ipoly Sándor, Knopp Imre, Stetka Gyula, Szemes Fülöp, Tull Ödön, Katona Nándor, Kárpáthy Rezső, Koszlok Jenő, Bruck Lajos, Kinnach László, Nyilassy Sándor, Bruck Hermina, madarasi Beck Ilona, Boemm Ritta és még mások. A sajtó képviselői már szombaton megtekinthetik a kiállítást, míg az ünnepélyes vernissage vasárnap, e hó tizenhatodikán délelőtt 11 órakor lesz *Wlassics* Gyula miniszter jelenlétében.

SPORT.

*. Az oxfordiak Budapestén. A világ egyik leghíresebb football csapata, az oxfordi egyetem hallgatói, a jövő héten Budapestre érkeznek, hogy elősmert játékkal példát nyújtsanak a mieinknek. Március 23-án a *Műgyeleti Football Klubbal* s Boldogasszony napján, március 25-én pedig a *Magyar Athletikai Klubbal* mérkőznek. Azonkívül valószínű, hogy március 27-én a *Ferencvárosi Tornaklubbal* lesz versenyük az angoloknak. Az Oxford legutóbbi kontinens-tánc is környta alka mából Prágában és Bécsben játszott. Mind a két helyen a társadalom színe-jara egyesült, hogy Anglia előkelő fiatalágát méltóan fogadja. Erdékes, hogy a csapatban papnővendékek is vannak. A Budapesti társaságban is megindult erre a mozgalom. Gróf *Andrássy* Géza péntekre, március 14-én este hat órára érkezelést hívott össze a *Magyar Athletikai Klubba*. Budapestről Bécsbe át Prágába mennek az oxfordiak, hol husvétkor kétszer játszanak a *Deutscher Fussball Klubbal*. A budapesti mérkőzéseket a szép margitszigeti pályán tartják.

*. A luxusbólásár díja. A tavaszi luxusbólásár mai második napján, a délutáni órákban *Liechtenstein* herceg és gróf *Faar*, a királyi hadsége és meglátogatták a Tattersall telephelyen folyó vásárt és megzemlélték a díjazott fogatok előhajtását. Ma estig elkelt 60 drb 1200 korona átlagár mellett. A hoinapi vásáron előreláthatólag még tekintélyes létszám fog elkelní, miután még igen sok ló van alku alatt. — Délelőtt 9 órakor megalakult a 9 tagból álló jury gróf *Andrássy* Sándor elnöksége alatt; jegyzője *Jeszzenszky* Pál volt. A jury 11 órakor hirdette ki a díjazás eredményét. Az értékes és stilszerű díjtárgyakat, melyek a tribünön voltak kiállítva, a nyerők nagyrészen nyomban át is vették. A díjazás eredménye a következő:

A négyes fogatok első díját *Fáy* Béla nyerte, a második díjat gr. *Szechenyi* Imre, dicsérő oklevelet kapott gróf *Vass* Jenő.

A hínós kettős fogatok első díját gróf *Károlyi* Sándor, második díjat *Brachfeld* Lajos, harmadik díjat *Mikovits* Agoston.

A jukker kettős fogatok első díját nyerte gróf *Korniss* Károly, második díjat gróf *Chotek* Rezső, harmadik díjat *Weslay* Gyula.

A hntások első díját nyerte gróf *Andrássy* Géza, második díjat *Lubenszky* József, a harmadik díjat gróf *Andrássy* Sándor nyerte, elismerő oklevelet kapott *Vladár* Imre.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Az örült? Semmi egyéb nem történt, mint-hogy *Petrovics* Petrezelem Józsefet megfosztották az örültség címétől és jellegetől, ellenben kimondották, hogy bűnös a hatóság elleni erőszak büntetésében, lopásban és súlyos testi sértésben. Így ítélték a pestvidéki esküdtek ebben a legalább is zavaros bűnpörben. Es nem is ítéltettek másképp, minthogy az összes kézenlétben tartott pszikiaterek a tárgyalás során kijelentették, hogy *Petrezelem* Józse se nem örült, se nem szent, hanem gyengeelméjű. A gyengeelméjűség vele született, mondták. A közönség természetesen sok irányban marad tájékozatlan. Mindenekelőtt nem fogja megtudni soha, hogy *Petrezelem* Józseknak mért kellett annyiszor megszökni az örültek házából, ha nem örült? Még rejtélyesebb az, hogy mért tartották oly

makacsul ott? A gyöngye elméjűség és az örültség között levő határvonalak fejtegetése a pszikiaterek dolga. Ők állapítják meg a beszámíthatóságot is. Az esküdtek tehát helyesen jártak el, mikor ezt a bűnügyi operettet marasztaló verdiktel zárták le. A védő *Necser* Gusztáv mindent elkövetett, hogy az örültek házában reputációját megmentse. Nem sikerült. Védenénc a bíróság a marasztaló verdik alapján egyévi és kilencharai börtötre ítélte. Ebből 8 hónapot kitöltöttek veit. Amit az örültek házában töltött, az nem számít. It mutatkozik valami injuria, de ez ellen *Petrezelem* Józse, akármilyen gyengeelméjű, nem fog tiltakozni, mert a börtönben mindenesetre jobb dolga lesz, mint a tébolydában. Es legalább tudni fogja, hogy mért van ott. A védő különösen a beszámíthatatlanság és a jogos védelem meg nem állapítása miatt semmiségi panaszt jelentett be.

§§ A Somossy-Orfeum bukása. A letartóztatott *Hullin* Henriké, szül. *Somossy* Fáni és *Frommer* Zsigmondné, szül. *Somossy* Irma ellen óvadéksikkasztás miatt folyamatra tett bünyigben a törvényszék folytatja a vizsgálót, a panaszosok kihallgatását. A két letartóztatott nőnek védője dr. *Vaisz* Sándor kérvényt intézett a törvényszékhez védenéncinek szabadlábrahelyezése érdekében. A törvényszék vádánácsa ma döntött érdemleg a szabadlábrahelyezés kérdésében. A törvényszék 2000 korona óvadék mellett elrendelte mindakét letartóztatott nőnek szabadlábrahelyezését. A vádánács e határozata ellen azonban a kir. ügyészség felfolyamodást adott be, s a bejelentés következtében *Hullinné* és *Frommerné* fogva maradnak mindaddig, amíg a kir. ítélőtábla nem dönt ügyükben.

Nyílttér.

VÉRGYÓGYÍTÁS

HEMOPATIA

Ezen új eredeti gyógymód rendkívül alkalmas az alkalmazásra köcsvény, asztma, szív, vesze, gyomor-, bél- és hólyagbántalmaknál, súlyos ideg-, vér- és hórbajoknál. Biztos védelem szélhűtés és elmezavar ellen. 14 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljesen gyógyással számolt be.

E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének

Dr. KOVACS J.
egyet. orvosnak (Hemopatia)
rendelőintézte van

Budapest, V. ker., Váci-körút 18. szám alatt.
Rendelés naponta 9—11-ig és 3—6-ig. Díjazott levélre válaszol.
Betegeket intézetben kívül is kezel. — Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógymódja.

A közölgő húsveit ünnepek alkalmából hátkorodunk elismert kitűnő minőségű pezsgőborainkat

Transsylvania & Vin-Brut
szives megízlelésre a legjobban ajánlom.

Louis François & Cie,
cs. és kir. udvari szállítók BUDAFOK.

Leghatásosabb arzénos vasas víz

Guber-Föras

Kapható az összes leányvíz-üzletben, gyógyszerár és drogueriákban

Figyelmeztetjük a t. c.

CIGARETTAZÓKAT

hogy a közkedveltségnek örövendő szabadalmazott

"CLUB"

szivarkapapírnak utánzatai vannak forgalomban. A valódiaknak fedőlapjain a következő

FRANCIA
szöveg van.

(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

VIDÉK.

— (Komáromvármegye) közigazgatási bizottsága ma tartotta rendes havi ülését *Sárközy* Aurél lóispán elnöksége alatt, aki meleg hangon emlékezett meg *Horánszky* Nándor kinevezéséről. A bizottság elhatározta, hogy *Horánszky* feliratban üdvözli. A közigazgatási előadó jelentésére felgyelmi vizsgálatot rendeltek el *Oroszlány* község elöljárósága ellen, a miért takonykóros állatokat elitított félvén át. Az orozslányi bíró állásától felfüggesztették és a vizsgálat vezetésével *Ghyczy* Dénes alispánt bízták meg. Feliratilag kéri *Darányi* minisztert, hogy a szalmának külföldre való szállítását tiltsa meg. *Lóvnczy* tanfelügyelő előterjesztésére felkéri a bizottság a megyei

közgyűlést, hogy az óvodák létesítésére 1% pótdadót szavazzon meg és hogy az udvardi gazdasági iskola megszűntetését akadályozza meg.

TÁVIRATOK.

Bécs, március 11. A *Wiener Abendpost* értesít: Március 24-én a közoktatásügyi minisztériumban érkeztet lesz az orvosi szigorlati rendszer ügyében. Az értekezletre az összes osztrák orvosi fakultások képviselőit meghívták.

Róma, március 11. A pápa ma *Csócska* György kalocsai érseket fogadta.

New-York, március 11. Panamából jelenti egy távirat, hogy *Herrera* február 20-án megátadta *Agua-del-Castro* négy napig ellentállt, azután a lázadók sorain keresztülörve, eserbentagya a várost. A lázadók 700 halottat és sebesültet hagytak a csatátéren.

Konstantinápoly, március 11. *Movrogeni* bey, volt washingtoni török követet Számosz fejedelmévé nevezték ki.

Az osztrák képviselőházból.

Bécs, március 11. A képviselőház mai ülésére beérkezett irományok között van *Horiciának* interpellációja, amelyben utal arra az újsághírre, hogy a hessen-darmstadti kormány az ausztria-magyarországi nagynómet *Schulverein* céljaira készíztézer márkát adományozott s azt kérdezi, hajlandó-e a kormány megtenni a szükséges intézkedéseket, hogy a német kormánytól támogatott nagynómet *Schulverein* üzelmel véget érjenek.

A ház folytatta a költségvetés tárgyalását.

A vizutak és a közutak tételénél *Kulp* rámutatott arra a veszedelemre, amely a belső földi cukoripart és mezőgazdaságot a brüsszeli egyezmény révén fenyegeti és kiemeli, hogy Ausztria a világpiacokon kedvezőbb helyzetet foglalna el ha vizutait volna, amelyek lehetővé tennék az olcsó szállításat.

Lovag Rossas osztályfőnök, kormányképviselő foglalkozik a vita folyamán felvetett kérdésekkel, kivánságokkal és panaszokkal, nevezetesen a *Morvaszabályozással*, melyet *Magyarországgal egyetértőleg* állapítottak meg, amely azonban késedelmet szenvedett el által, hogy a magyar kormány még nem határozott a dologban. Az osztrák kormány semmit sem mulasztott el a végre, hogy a magyar kormányt figyelemzesse e szabályozás siettetésének elháríthatatlan szükségességére és nem fogja elmulasztani, hogy az erre vonatkozólag függőben levő tárgyalások befejezését nyomtatékosan sürgesse.

A honvédelmi minisztérium költségvetése tárgyalásánál *Bianchini* panaszokodott a katonai bántalmazások miatt s felvilágosítást kért egy dalmáciai katonai öngyilkosságáról, aki állítólag nem tudta elviselni teibbvalóinak brutális üldözését. Kérde, igaz-e az hír, hogy a Bécsben elhelyezett bosnyák-hercegovinai csapatok közt rendkívül sok betegség és hadüleset fordul elő, panaszokodott a miatt, hogy Dalmáciában a csendőrtőlők megkövetik a német nyelv ismeretét és telemlti, hogy Barzilai olasz képviselő a trieszti események tárgyalásánál gyalázta az osztrák katonaságot és azt állította, hogy horvát katonák voltak azok, akik a népre löttek. Ez tudvalevőleg nem igaz. E házig vadaakra sem az osztrák katonai hatóságok, sem az osztrák hivatalos sajtó nem reagált.

Miután még több szónok a két éves szolgálati idő mellett beszélt, az ülés véget ért.

Loubet Oroszországban.

Páris, március 11. Holnap *Loubet* elnök elnökletével minisztertanács lesz, melyen megállapítják az elnök oroszországi utazásának részleteit és az elutazás napját. Az orvosok tanácsára *Waideck-Rousseau* miniszterelnök nem vesz részt a minisztertanácsban.

Az olasz válság vége.

Róma, március 11. A képviselőház mai ülésén nagy számmal jelentek meg a képviselők. A karzatok zsufolva vannak. *Biancheri* általános tetszés mellett elfogalja az elnöki széket és lelkes tüsszel fogadott megnyitó beszédét mond.

Zanardelli miniszterelnök bejelenti, hogy a király nem fogadta el a kabinet lemondását, tehát a kabinet megmarad helyén. A miniszterelnök őszinte ítéletet kér és vár a képviselőháztól.

A miniszterelnök beszéde után az elnök az ülést felfüggesztette, mert a miniszterek a szentatumba mentek, ahol *Zanardelli* hasonló kijelentést tett.

Henrik herceg Amerikában.

Filadelfia, március 11. Az *Union League*nek *Henrik* herceg tiszteletére adott lakomáján amelyben mintegy száz polgár vett részt, a herceg a következő beszédet mondotta:

Meg akarom önöknek köszönni azt a szives fogadást, amelyben az Egyesült-Államokban részvettem. Uram! Alighanem ez az utolsó alkalom az Egyesült-Államokban való tartózkodásom alatt, hogy nyilvánosan beszélhetek s

nyagom elszomorít, hogy így kell lennie. Amit most mondani készülök, azt megmondom az egész világ előtt. Országukba való küldetésemnek nem volt semmiféle titkos célja. Ha valamelyikük ennek ellenkezőjét olvasna vagy hallaná, ezennel lehatalmazom önöket, hogy azt kerekén tagadják. Mielőtt erre az utra indultam, azt mondták nekem, hogy nyissam ki a szememet és filemet, amennyire csak bírom és minél kevesebbet beszéljek. Ez utóbbi tekintetben, úgy hiszem, nem sikerült a kiküldetésem. Sokkal több dolgot láttam, mint önközül sokan hinnenek, s nagyon sok dolgot hallottam is, amelyek között sok barátságos szót egyesektől és lelkes kiáltásokat honfitársaik ezreitől. A mit önök előtt mondok, azt nemzetiknek is mondom, nevezetesen szives köszönetemet azért a barátságos fogadásért és rokonszenvért, amelyet országukban való tartózkodásom alatt találtam. Nagyon vágyom ezt a császár új íelségével közölni. Holnap hazautazom. Nem volna helyes dolog, ha azt mondanám, hogy sajnálom, hogy ismét haza kell mennem. De ugyanakkor szomorú érzés fog el, hogy el kell hagynom egy országot, amelyben annyi jószággal és vendégszeretettel fogadtak. Csak egyet akarok még mondani, uraim. Igyekezzünk jó barátok lenni és legyünk igazán azok.

New-York, március 11. *Henrik* herceg ma délután Hobokenbe érkezett.

New-York, március 11. *Henrik* herceg, mihielyt Hobokenbe érkezett, a hamburg-amerikai hajóstársaság *Deutschland* nevű gőzösere szállt, ahol 46 teritökü lakoma volt. A herceg felköszöntötte *Vilmos* császárt és *Roosevelt* elnököt, *Hill* külügyi államtitkár pedig a hercegre ürtelte poharát. Este 9 órakor a herceg az *Iring-Place*-színházba bájátott, ahol díszelőadás volt. A herceget megjelenésekor lelkes óvációkban részesítette a közönség.

Közgazdasági táviratok.

New-York, március 11. (Terményfőzede.) (Zárját.) *Gyapot*: New Yorkban helyben 9 $\frac{1}{2}$ % (9 $\frac{1}{2}$ %), márciusra 8.87 (9.89). Juniusra 8.75 (8.77). *New-Orleansban* helyben 8.5% (8.5%), — *Petroleum*: Stand white New Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphianban 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.30 (8.30). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — *Zsír*: Western steam 9.70 (9.70). Rohe és Brothers 9.85 (9.85). — *Tengeri* iránzata Állandó. — Májusra 67.5% (67.5%), Juliusra 66.5% (66.5%). — Szept-re 65.5% (65.5%). *Buza* iránzata gyenge. — Píros Gazi helyben 86.5% (87.5%). Májusra 82.5% (82.5%). Májusra 82.5% (82.5%). Szept-re 81.5% (82.5%). *Gabona* szállítási díja Liverpoolba 1.5 (1.5). — *Kávé*: Iair Rio 7. sz. 5.5% (5.5%), Májusra 5.15 (5.15). Juniusra 5.40 (5.40). — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.85 (2.85). — *Cukor*: 2.75 (2.75). — *Őr*: 27.62 (27.62). — *Réz*: 12.5%—12.5% (12.5%—12.5%). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, márc. 11. (Terményfőzede.) (Zárját.) *Buza* iránzata gyenge. — Májusra 76.5% (77.5%). Juliusra 77.5% (77.5%). — *Tengeri* iránzata Állandó. — Máj-ra 62—(61.5%). — *Zsír*: Májusra 9.27 (9.22). — Májusra 9.40 (9.37). — *Szaionna* short clear 8.60 (8.60). — *Sertésus*: Májusra 15.15 (15.05). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Dr. F. M. Szarvas. 1. Kereskedelmi akadémiák vannak: Budapestben, Brassóban, Debreczenben. Székesfehérvárott: lelső kereskedelmi iskolák pedig: Budapestben (II. VI. és IX. kerületekben), Alsó-Kubiban, Aradon, Brassóban, Fiumében, Fogarason, Győrött, Homonnán, Kassán, Késmárkon, Kolozsvárt, Lippán, Miskócson, Nagy-Beeskereken, Nagy-Rőczén, Nagy-Váradon, Pancsován, Sopronban, Pozsonyban, Szegeden, Szombathelyen, Temesvárott, Turóc-Szent-Mártonban, Ujvidéken Veszprémben, Zala-Egerszegen, Zomborban Nagy-Kanizsán Pécsset. 2. Függelgen Magyarország, szerkesztője Dienes Márton. Az első szám március 15-ikén jelenik meg. 3. Attól függ, ki milyen igényekkel bír. Olesón is megéhet ott egy család. 4. A minisztérium tanulmányozza a kérdést és napirendre is fogja hozni, de ebben az esztendőben aligha.

T. F. Anygylőd. Vértisztító szerekkel a kiütéseket el lehet tüntetni és a betegséget is meg lehet szüntetni. Forduljon valamely börgyógyászhoz, dr. Weyner Emilhez (V., fűrdő-utca 8 sz.). Ha azt hiszi; hogy betegsége belső bajjal van összeüggésbe, úgy konzultáljon belgyógyász specializánál, dr. Kéty Károlynál (VIII. Szentkirály-utca 13. szám.) Rendel: hétköznapokon 1/3—4-ig.

202.066. sz. előfzető. 1. Mihelyt beiratkozott a Műgyetemre, az index alapján már beadhatja a pályázatát. Mieléklni kell a születési bizonyítványt, indexet és a kérelmet, hogy tanulmányai végeztével állami szolgálatba lép. 2. Minden könyvkereskedésben megkaphatja.

J. E. Marosvásárhely. Igen, nagykoruvá lett és szenvedő váltóképeséggel bír.
Pápai előfzető neje. Nem lehet megfisztítani, mert az már az avulás színe.

A. Az aróbró sárgásbarna foltjai nem egyebek mint a vér pigment szemosóinak lerakódásai. A felbő legalsó rétegeiben lekszik a pigment, (festék) amely sajtóságot színt adja meg. Leggazdabb pigmentben a néger bőre, legszegényebb testékben a szókéké. Néha a festék egyes helyeken tömöröbben gyűlik meg a bőrbő, akkor foltok keletkeznek, melyek az arcot elcsunytják. Ezek elvitálására használnak boraxot, Hebra-léle aqua orientálist, a Gowland szerint készített Cosmetic wasut és hidrogenium superoxydatumot. Divatban van még a lait antipheleque (Carides), mely utóbbi azonban nagy mennyiségű szublimat tartalmazó fogva ártalmas. Ujabbán hámlasztókat is használnak az ilyen foltok ellen. Mi a legjobb meggyőződésünk szerint azt a tanácsot adjuk, hogy forduljon specialista-hoz, aki rövid kezeléssel megszünteti a bajt.

A katolikus autonómia és az iskolák című cikk csak teljes névaláírással közölhető. A *Gr. Jézusi* cikk íróját kérjük, hogy tudassa velünk pontos címét, hogy a kéziratot visszaküldhessük.

K. L. Szemere. D. urnak van igazsá. E urnak egyszerű meghálással kellett volna távoznia, akkor nem tűnt volna föl a társaságnak, hogy haragosak.

H. J. Ha az a szülő a gyermekek anyjának néven van, azt csak a gyermekek örökölhetik, senki más. Az sem változtat a dologon, hogy a haszonlívet eddig az őnév. Egyébként bizza a dologot ügyvédre, akinek módjában lesz az írásokba betekinteni s annak alapján jogi tanácsot adni.

Nagy-Tapolcsány. Ha másoló tintával van írva, akkor egyszerűen tegyen rá egy nedves másoló papírost és tegye presbe. De ha nincs másoló tintával írva — ami valószínű is — akkor csak fotográfálás után vehet róla másolatot.

F. M. Uj-Kécske. Irjon a feladó postahivatalhoz a venyeké másolatért s ha rövid uton nem kaphatja meg, folyamodjék a másolatok kiadásáért az illetékes posta- és táviratigazgatóságához, megjelölve az okot is, mi célra kellene a másolatok.

G. F. Tegnapi üzenetünk kiegészítésével meggyezzük még, hogy *Bosnyákországban* és a *Hercegovinában*, főképpen tekintettel az egészen különleges birtokjogi viszonyokra, az ottanani polgári törvénykönyv van érvényben. A bíróságok csak annyiban alkalmazkák az 1811. évi osztrák polgári törvénykönyvet, amennyiben az ottanani polgári törvénykönyv jogszabályai a megváltozott viszonyok között többé nem használhatók. A polgári pörrendtartási eljárást külön bosnyák-hercegovinai törvény szabályozza, amely 1883. évi április 14-én nyert szentesítést és a közvetlenség, szóbeliség és nyilvánosság alapelein nyugszik.

Étiqnetto Ha otthonosan érzi magát a családnál, meghívás vagy előleges bejelentés nélkül is bevezetheti oda barátját.

R. S. A pénzügyigazgatóság a helyi viszonyok figyelembe vételével intézkedik s az engedélyt esetleg megadhatja.

M. L. Vidrátszeg. Állandóan a 4. és 84. gyalogezredek állomások az osztrák székvárosban. Azonkivil a többi gyalogezredek egynemelyikéből egy-két zászlóalj teljesít még helyőrségi szolgálatot.

W. Gy. Marosvásárhely. Semmiféle könyvjegyzékben nem találjuk a nyomát, hogy megjelent volna. De méltóztassék írni Vass József könyvkereskedőnek (VII. Erzsébet-körút 38.), ha megkapható, okvetlenül megküldi.

Sch. Gy. Pozsony. Igen, megkaphatja az engedélyt. De azért jó lesz utána nézni, nehogy a főosztáslól valamiképp lemaradjon, mert azal sok bajt zudithatna magára.

N. K. Lipótvár. Ha nincs elég jelentkező, akinek érettségi vizsgálja van, akkor fölveszik. A folyamodványok a tanilom igazgatóságához (VIII. Luther-utca 3.) intézendők.

Érdeklődő. Ebben az évben aligha kerül a kérdés napirendre de az bizonyos, hogy a minisztérium komolyan foglalkozik vele. A törvény csak szentesítése után lép életbe.

Dr. M. Nagy-Szécsény. Méltóztassék a szülészeti klinika vezetéséhez fordulni (VIII. Baross-utca, Klinika), ott szivesen adnak felvilágosítást.

Napirend.

Naptár. Szerda, március 12. — Római katolikus: Gergely. — Protestáns: Gergely. — Görög-ország: (február 27.) Prokóp. — Zsidó: Veadar 4. Nap kél: 6 óra 4 percek. — Nyugszik 5 óra 43 percek. — Hold kél: 6 óra 58 percek reggel. — Nyugszik: 8 óra 39 percek este.

A horvát miniszter fogad d. u. 4 órakor.
Nemzeti Múzeum. Képtár. Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi nap 11 korona belépőj mellett tekinthetők meg.

Oroszok Képtár és metszkiállítás az Akadémiában nyitva délelőtt 9—1-g.

Iparművészeti múzeum délelőtt 9 órától d. u. 1-g.
Technológiai iparmúzeum délelőtt 9—1-g.
Mezőgazdasági Múzeum (hercepei-ut 72.) délelőtt 9-10 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10—1-g. Belépőj 1 korona.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-g.
Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9—1-g.
Akadémiái könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig.
Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3—8-g.

Állatkerti a Városigetben nyitva egész nap. Belépőj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10-tól délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés áruitásokat is eszközök) a városigeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kiállítások központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

REGÉNY.

A MI LENGYELÜNK

TÖRTÉNELMI REGÉNY NÉGY SZAKASZBAN

— IRTA: JÓKAI MÓR. —

(8)

Erre is talált a sete dícsőretet: „halld meg a barom bögsését.”

Natalia nem állhatta ezt a lélekhaboritást tovább; attul is tartott, hogy ez az ungorkodás felveri az álmából Tihamért; megszólítá elébb a setét:

— Ugyan, édes atyámfia, nem tudna kend valami kegyesebb nótát énekelni?

— Tudok biz én.

Azzal fogta a szénahányó villát, felszurt rá egy csomó zöld takarmányt s azt két kézzel magásra emelve, mintha bucsujáró népet vezetne, rákezdte a tréfás szolozsmát: „Szentmártoni mákos rétes! Alleluja! Kivül mákos, belül üres! De jó volna!” — Így bicegett a tehénistállóhoz a tukuróval.

A gazda káromkodott. Emlégette a setének a hátrafordított fejű Judás apostolát s kívánta neki, hogy a fanyelű szent pofozza fel mind a két kezével.

Ezt már Natalia nem hagyhatta szó nélkül. — Ugyan, édes bácsi, mért káromkodik kegyelmed olyan pogány módra?

— Hát mit csináljak, ha elővesz a harag? Bicskát rántsak s leszurkáljam, akire megharagszom?

— De legalább ne szidja az Istenét, meg a szentjeit annak, akire haragszik.

— Hiszen, ha az apját, anyját szidom, azt fől se veszi a pernahájer; ha a lelkét szidom, az nincs neki; de szentje van, aztán nem török bele semmi porokájá. Az ebadtának, kutyateremtettének.

(Utóljára még kiderül, hogy a magyarnál a káromkodás afféle biztossági szelentyű, melyen keresztül a felforrt indulat elrepül: lesz belőle nemzeti virtus.)

Natalia egy egészen idegen világban érezte magát, amilyenről eddig fogalma sem volt. A gazda, meg a szolgálja ránézve vad emberek. Az asszony vajások nő. (Talán méregkeverő?) És ő egyedül van itt közöttük. A völgyégy magával is tetetetlen lázár, nem tesz emberszámot. A katonakatka korán elment a szekérral, vissza a sertéshizlaló-tanyára élelmiszereket hozni; Negrotin a guerrillákkal együtt távozott el a vidéket kikémleni, a menekülési utat keresni.

Magára volt hagyva. Egy leány, aki eddig püspöki kastélyokban lakott, minden ártó szellőtől, még a visszás hangtól is megőrizve. Nem hallott mást, csak áldó, imádkozó szót. Bár vad emberek volnának, akik közé idetért, hogy ne értené a nyelvüket.

Elindult magában a csincsés felé, amerre azt az asszonyi lényt eltávozni látta, azt akarta felkeresni. Az ugyan csuf, visszataszító alak, de mégis csak nő, a maga fajtája.

Térdig érő, virágos bozót között vezetett az ösvény. Olyan növényzetet látott maga körül, amilyenről képzelete sem volt, amik nem találhatók a püspöki üvegházakban: bokrok, tele keresztet virággal, függő fűrtökkel, fekete bogycokkal, fenyegető, tuskós tobozok, ernyős elevel, haragos-zöld zászpák, rózsaszín fűzények, össze-visszánövő télcsérvirágu-folyondárakkal, amik mind valami érzéki ingerlő szagot terjesztenek: a sásliliom közül felecsillámló víz színén libegnek a vizitök széles levelei, a levélén zöld béka gubbaszt, ha rákezd az ümmögést, tizen feleigertnek rá; ha brekegni kezd, ezereken riadnak rá vissza. Odább magas nádon kell keresztültrótni, a talaj süpped a léptek alatt.

Egyszer aztán valami különös hang űti meg a fület, hasonlatos egy kintzött gyermek bömbölő sikoltásához.

A rémület bátorságot ad. Natalia a félelmes hang felé sietett.

Amint a sűrű nád közül kitekintett, ott látta egy fűzfa tövében a gazda feleségét.

Csakugyan boszorkányhoz illő munkát végzett a vén banya.

Egy fűzfaiglyára volt hosszú fonálra felakasztva egy óriási nagy béka, akkora, mint egy paraszttényér, a bőre barna testszínű, öt sor bibircsával a hátán. Eleven volt még, kepickölt. Ez ordított olyan embermódra. A vén asszony egy csomó árvacsallánnal vergette a béka hátát és sárja hasát, annak az égésétől kinezva adta azt a rémséges üvöltő hangot a horgon akadt nyomorult állat. A banya egy cseréptányérrkat tartott alája.

Ettől a rémlátványtól száz leány közül kilencvenkilenc elszaladt volna: Natalia volt az a bizonyos századik. Nála nagy akaraterő uralkodott az

idegek fölött. Előlépett a nádasból s megszólította a vén asszonyt.

— Jó napot, nénémasszony.

— Ha jó, add meg. No hát mért hozott utánam az ördög?

— A sebesült vitéz kéreti általam a segítségét.

— Ugyan ne hazudj. Alszik az most, mint a tők, míg én fől nem keltem.

— De édes nénémasszony . . .

— Nem édes: keserű! Hát nem látod, boldog, hogy most is abban fáradoz, ami a maródi völegényedet meggyógyítja?

— Segíthetek talán benne?

— Hozzá ne nyuj! Nem neked való az.

— Legalább hadd tanuljak valamit.

— No hát űlj le oda a zombikra és hallgass!

A vajások nő megint rávert a fickándozó békára a csalánnal, amitől az újra rákezdte a sírást; de már vékonyabb hangon.

— No hát, látod ezt a nagy varangyot? Ezt úgy hívják, hogy „csirkebéka”. A bőre olyan színű, mint az emberé. Ha valakinek a bőrből egy darabot le találnak nyezni, ennek a békának a bőrből foltozzák ki: egészen odanő. S akinek ilyen békabőr van a testébe befoltozva, az megérzi előre az esőt két nappal előbb: esőpróféta lesz belőle, sok pénzt kereshet vele. No csak ne csinálj olyan kárvallott pófát nő! Ne félj, nem akarom a macának a bőrét a csirkebékéval kifoltozni; csak bekötöm vele, ez begyógyítja a sebt; mire a békabőr megszárad, a sebe egészen be lesz forradva. Száz meg százszor voltam én már ilyen dologban. Csigavér!

— De hát mért kinezza nénémasszony ezt a nyomorult állatot, mért nem űli meg rőtön?

— Őh te szajkó! Bizonyosan nem azért csiklándozom árva-csalánnal ezt a varangyot, mintha a fűtülésében gyönyörködném, hanem hogy ennek a hátában vannak, láthatod, ezek a sok szemölcsök, amik mind tele vannak békaméreggel. Ennek a méregnek nem jó volna a sebbe szívárogni. Ha én ezzel az árva-csalánnal a béka testét megpörkölöm, az mind kifekszik ezt a mérget, amíg csak az utolsó cseppet is ki nem adja, amikor már olyan vékonyan fűtül, mint a huross rigó. Akkor aztán lehet a bőrét sebgyógyításra használni.

Natalia értelmes nő volt, hirtelen belátta, hogy itt nem boszorkányos vajákolás esete forog fenn, hanem hogy ez egy rendszeres gyógykezelési előmunkát s most már ő is helyeselte az élő állaton tett kísérletet.

Csupán egy dologban kért felvilágosítást a javasasszonytól.

— Hát azt a békától kinjában kifeeszkendett mérget miért gyűjti össze nénémasszony abba a kis zöld űvegben?

— Azt te még nem érted, ostoba liba vagy hozzá. Majd megtudod, ha egyszer a főkdőt szorítja a fejedet. Minden méregnek megvan a maga jóvoltja. Egyik koporsóba visz, másik halottat támaszt. Aki ért hozzá.

Nataliának volt elég lélekereje végignézni ezt az undorító állatkinzást, egész a végső műtétig, mely után a javasasszony vadászpődját keserű lapuba takargatva, a gyékény-szatyrába rejtette. A vénasszony megértette Natalia hűledező tekintetéből a kérdést: „talán csak nem?” —

„Dehogy nem! Azért csirkebéka ennek a neve.”

Erről a szóról más tárgyra lehetett áttérni.

— Ugyan mondja, édes nénémasszony, hogy lehet az, hogy én ezen az egész gazdaságon semmiféle baromfit nem láttam. Másutt mindenütt, amerre csak jártam, minden tanyán, pusztán szerzetést kapar tyuk és palyka, gágog, hápog a lud, a ruca: itt fűt sem látok.

— Nem ám, babám; mert ez istenverte vidék tele van mérges burjánjal. Amint egy házi baromfi ennek a magját, a levelét megessi, elfordul tőle.

Aztán sorba megmutogatta a leánynak a ligetes mezőn az őldöklő erejű növényeket: „ez itt a pokolvarfű, ez a kis sárű, az ott a gyilkos csomorika, ez a kakasvesztő szironták, ez a felűtő földitök, ez a beléndek, ez a mákforma maszlag, ez a méregeseresnye, meg az ut melléke is el van lepve csalfa növényekkel, amiknek szárraira számocák vannak felűzve és az is mind űlő mérge, amitől a baromfi pipet kap és egymás után elhull.”

Rettenetes telep! Ahol a föld virágai halálos ellenségei a szép, szelid háziállatoknak.

Meglehet, hogy maga a gazdasszony is oka volt a baromfipusztulásnak, aki örökösen kóborol a kuruzsló-szereivel: nem gondoskodik a majorságáról; férfi pedig nem ért ahhoz.

Két puskalövés hangzott a közelben, egy falka vadlud repült nagy gágogással, hosszú sort vetve a magasban.

Negrotin jött meg! Mondá Natalia, felugorva a zombékról, s aztán nem törődött többé a vajások nővel, hanem törtetett a bozótban keresztül a lövéshang tája felé.

Onnan találta ki, hogy Negrotin érkezett

meg, hogy a lengyel, amint e tanyára megérkeztek, meglátva az eresz alatt a gányó vadászpuskáját, alkuba állt a gazdával s megvette a fegyverét száz forintért. (Boldog időkben tíz forint volt annak az ára.) Tehát a lövések biztosan az ő kezét jelenték.

Ugy is volt. Negrotin jött a buckák felől, melyek a dinnyetelepet határozták. Vadász-zsákmányt hozott, egy leűt vadludat. A dinnyetelepen találkoztak össze, a kőzúpoton, ami vad sáfrányval volt szegélyezve.

Natalia gratulált a vadásznak a szerencsés-jéhez.

— Ez bizony most szerencsének nevezhető, mondá Negrotin. Ami egyebet találtam, az mind rossz hír. Majd elmondom, ha egyedül leszünk.

Harmadik is volt a dinnyeföldön, a gányó, természetesen szidta a lőférget, aki mind felturja a dinnyekupacokat, meg a mezei pocikot, aki kikezdi az érő dinnyét.

Dugasz Márton uramnak ugyanis nagyon furta az oldalát az a puskájáért kapott száztörintős bankó. A guerrillák szávaiból kivethette, hogy görböre megy a dolog. Jó lesz a bankón tudani. Bemegy a városba s vesz rajta lisztet a görögé. Es hogy dupla legyen a fáradság jutalma, megrakja a kordáját dinnyével, azt viszi be a vásárra.

— Nagyon éretlenek még ezek a dinnyék, — figyelmezteti Negrotin a gazdát.

— Nem érti azt az ur. Ez lesz jó a muszkának. Az én dinnyéimről több muszka elmegy deszkát árulni Földvárra, mint valamennyi ágyugolyóbitástól a honvédeknek.

Valóságot mondott. Hogy minden hadiszállása a muszkának temetést hagyott maga után, abban több része volt a dinnyeszüretnek, mint a csatatérnek.

Azonban Negrotinnak a gyakorlati élet szükségéi után kellett látni.

A nap-óra a dinnyekert közepén delet mutatott már. Ebédről kellene gondoskodni. Kinek a hivatala ez ezen a tanyán? A gazdasszonyé szokott lenni rendes háztartásnál. Natalia borzadva gondolt rá, hogy a vajákosné fűzéhez űljön. A kuruzslónő még tubákol is. Aztán a mi miveletet most elkövetett! Undorodás rágonolni.

Megszabadította e félelemtől a sete, aki a vasaló nyilásába kiállva, elkezdett nagy hangon hörögtetni.

— Héj, gazduram! Felforrt már a víz a bográcsban, lehet puliszkát csinálni!

Aha! Itten a gazda a szakács. Az ebéd mivolta is el van árulva. Kukorica-puliszka lesz, alkalmasint érett turóval.

Na ez éppen halálos betegnek való gyöngye táplálék.

— Megállj, sete, — szólott odalépvő a vasalóhoz Negrotin — elébb ezt a vadludat koppaszszuk meg abban a forró vízben.

— A bizon jó lesz.

A sete kihozta a vasalóból a bográcsot, letette egy felfordított zombékrára (volt olyan tiz is: űlhelytűl szolgált boljohos gyökereivel), aztán átvette a vadász urtól a lűt vadat. Jól megnézte, megrázta a fejét, ami annyit jelentett, hogy ez már derék lövés volt: egyes golyóval éppen a fején keresztül.

— No csak ide kell adni, majd elbánok én vele. Megtisztítom, meg is sütöm. Sütöttem én már zsibát eleget. En csinálkó itt mindent. Csak gazduram adja ki a szalonnás láda kulcsát a csizmaszára mellől.

Rábízottat a feladat.

Natalia aggodalmát fejezte ki Negrotin előtt, hogy talán a sebesült Tihamérnak nem lesz éppen orvosi diétához alkalmas táplálék a vadlibasult.

— Drága kisasszony, Robinzon szigetén vagyunk. Nincs miben válogatnunk. Guerrillánk szerzetést szagulóztak a vidéken. Körös-körül minden tanya lakatlan. A házak ajtajai be vannak szegezve. A lakók elűtöztak s elhajtottak a mezőről gulyát, csordát, sertéskondát, birkanyáját, mindent tul a Tiszán, a baromfiakat kivertek a nádasba: így várják az ellenséget. Ures minden tanya.

— No, majd hoz a Katka eleséget a sertéshizlaló-tanyáról. Addig beürjük a vadludal.

— Meg a puliszkával.

Ez alatt előkerült a javasasszony is. Ahogy megmondá, a betegnek addig aludni kellett, amíg ő fel nem költé.

Olyan szépen tudott vele banni, amíg sebkötélékét felbontotta. Reszelős hangja egész eddessé szelidült: olyan rebegős lett.

— No édes, anygalkam, látod, milyen szépen gyógyul már a sebed. Egészen elmúlt a tüze. Hát még ha ezt a csudát rátapasztjuk. Holnap már fűtülni fogsz, holnapután lakzit csapsz.

Fűzavirág gyapotjából rakott rá tőpést, arra a békabőr, kerek tallérnyi nagyságban.

(Folytatása következik.)

KÜLÖNFÉLEK

A l o m!

Csendes éj volt, csillagoknak ezre
Ragyogott be szobámnak ablakán,
S nevéddel, míg nyughatatlan lelkem
Mint síró, rossz germetek alattam.
Lassan, lopva jött az édes álom,
S messze, messze vitt el longbe szárnyon.

Madárdalos örök nyár hónapban,
Ezer virággal ékes völgy ölében.
Ott, ahol a kis patak nem hal meg
Az első hóval minden év telén,
Elbolyongtunk, enyém voltál újra,
S ránk mosolygott nyárjas ég azúrja!

Felébredők . . . elrepült az álom,
Téli szél szoknya sár az éjbe,
S ablakomon a göncölszeker is
Már álmosan, lefordulva néz be,
S míg rám borúl szürke éj homálya
Csendesen megindul könnyem árja!

Sándor Kálmán.

† **A trónörökös anizkártyái.** A német trónörökös nemrég alapos apai dorgálásban részesült, azért nem akart a diákok kneipolásában az előirt szabályok szerint részt venni.

— Ha diák vagy, légy diák! hangzott az apai morál. A trónörökösön úgy látszik fogott az intéz, mert nem sokkal ezután tekintélyes váltóadóságot követelt el. Most a berlini lapok megint egy kedves epizódról írnak, amely azt bizonyítja, hogy a trónörökös szereti a diáktempókat.

Amikor ugyanis a trónörökös a *Borussia* nevű diák-egyesület koosmájába szokott menni, rendszerint egy sereg iskolásgyerek várja azon az uton, amerre a németek jövődó császára jár. A napokban aztán minden gyerek egy levelezőlappal a kezében állt a rendes helyén. A levelezőlapon a trónörökös arcképe volt. Egy kis leánya odament a trónörökös-höz és megkérte, írja a nevét a levelezőlapra. A trónörökös nevetelt és teljesítette a kis leánya kérését. Amikor készen volt, észrevette, hogy a többi gyerek is nyújtogatja felé a levelezőlapokat.

— No hát gyertek! — kiáltott nevetve és a vele levő diákkollégáit megkérte, hajoljan le, hogy a hátán megírhasa az anizkát a gyerekeknek, akik hosszú sorban álltak egymás mögött, amíg mind-egyikre rákerült a sor. Aztán visitva éltették a trónörökösöt.

† **Francia ötletek.** A nemzeti vonások megrajzolása közben egynehány érdekes adomát közöl dr. Léo Claretie, megannyi jellemző tüneményt a francia szellemességnél.

A nagy forradalom idején a vértörvényszék elé idézték Martainville-t, Fouquier Tinville a közbíró elnöksébe szelítte a vádlottat, s hogy már a név által is ellenzenges hangulatot ébreszsen a bíróságban, így szól:

— De Martainville.

A vádlott előbbre lép s a következő formában igazítja helyre a közbíró által hibásan használt nevet:

— Bocsánat uraim, én azért vagyok itt, hogy megrövidítsek és nem azért, hogy meghosszabbítsatok. Névem: Martainville és nem De Martainville.

A válságos pillanatban kipattanó francia ötletesség tetszett s meg is mentette a vádlottat a guillotinetől. A törvényszéki elnök, neki nyomban versenyezni akart a vádlott szellemességével így replikázott:

— Alors, qu'on l'elargisse! A rögtönzött verdikt egyik értelme tehát ez volt: *Tárgyítsátok ki, tulajdonképpen értelme pedig az, hogy: bocsássátok szabadon.*

Mikor Lamartine-t, 1848-ban a forradalom leg-harciasabb hőlyei küldöttségileg üdvözölték, akkor is csak az ötletességének köszönhetette a kiűtő, hogy egy kényes helyzetből könnyedén kimenekülne sikerült. Az üdvözölő deputáció tagjai valamennyien régen meghaladták már a virágzás korát s így Lamartine egyáltalán nem érzelt valami élénk vágyat az iránt, hogy a kölcsönös bókólások tulságosan bizalmas jellegűek legyenek. A felköszöntő hőlyg azonban ellenkező hangulattal vezérelve így végezte szavait:

— Polgártárs, ami küldőnk végül azzal is megbiztat mind a tizenötünket, hogy téged, a francia nők rokonszenve és hozzávaló szeretete jeléül megüdvözlünk és megcsókoljunk . . .

Lamartine megrémült a tisztos koru hőlygek kilátása helyezett csöközönétől s hogy elhárítsa magáról ezt a kis tortúrát, így válaszolt:

— Polgártársnők! köszönöm a ti baráti vonzalmatokat s szívembe zárom az emléket. Együttal azonban engedjétek megjegyznem, hogy az oly lelkes és

harcias szellemű hőlygek mint ti, azok forradalmi időben lérfiszámba mennek, minthogy pedig férfiaknak egymás közt való csökölözása nem francia szokás, ezért engedjétek át nekem a kezeteiket, engedjétek meg, hogy kezet soríthassak veletek úgy, amint férfi férfival fog kezet.

A hőlygdeputáció el volt ragadtatva s a csökölözés le volt törülve a napirendről.

Az öreg Dumas Sándor együtt ment a színházba az előadandó darab szerzőjével Soumet Sándorral, aki nemcsak druzsája, hanem kedves barátja is volt az ötletes bohémnek. Az előadás alatt Dumas figyelme megakadt egy uri emberen, aki zártszékében ülve — elaludt. Dumas figyelmeztette barátját az alvóra azzal a maliciózus megjegyzéssel: lásd, ez a te darabod hatása. Másnap a két jóbarát ismét jelen volt a színházban, mert ekkor meg Dumas egyik darabját adták elő. A véletlen úgy akarta, hogy ezuttal meg Soumet vagyen észre egy álomba merült urat a földszinten. Kapott is a kínálkozó alkalmon Soumet s azt mondja Dumasnak:

— Látod azt ott? Nézd az szik. Ugy látszik a te darabodnak is ilyen a hatása.

— Tévedsz barátom — felel Dumas — ez az ember tegnap óta alszik itt. A te darabod álmosította el úgy, hogy mindeztideig nem volt képes fölébredni.

Az ifjabb Dumas, amint erről a szindarabjai is tanuskodnak, egyike volt a legkellemesebb társalgóknak s csevegései közben gyakran évődött apjával, akit mindenekelőtt szerette. Egyik jellemző mondásával így aposztrofálta az öreget: Az én apám egy nagy gyermek, akivel akkor ajándékozott meg engem a Gondviselés, mikor én még nagyon kicsiny voltam. Egy más alkalommal az öreg Dumasnak sötétbarna arcszínre előzva így szólott az ifjabb: Apám anynyira hü, hogy valahányszor kocsin hajt végig a főutókon, kedve volna a bakra kiállani, ezáltal azt a hiedelmet ébreszteni az emberekben, hogy — szerencsen inast tart magának.

Ifjabb Dumas Sándor ötletei csipősek voltak és rendszeren sok gúny rejlett a vicceléseiben. Egy ízben mégis mesterére akadt ez a hirvese férfi — egy nőben. A szaloban arról folyt a szó, hogy a férfi szellemileg mennyire áll fölülte a nőnek. Dumas a bibliára hivatkozott s azt mondta: A férfi után teremtetted az Isten a nőt, ez volt a teremtés utolsó munkája és az eredmény tanúságát is tesz róla, hogy az alkotó már akkor lértad és kimerült volt. A társaság egyik hőlygtagja erre így válaszolt: Ön téved, uram. Előbb alkotta az Isten a férfit s azután a nőt, Előbb készül el a konceptus s azután a tisztázat. És a tisztázat mindenesetre szebb és tökéletesebb, mint a konceptus.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A főváros millenáris alaptívnya. Az Országos Ipartestület munkásvédelmi szakosztálya ma délután Matkovits Sándor elnöke alatt folytatta a székesfőváros millenáris alaptívnyának felhasználása ügyében indított nagyérdéki vitáját, amelyet ma egy hete Neuschloss Marcel nagy feltűnést keltett előadása vezetett be.

Előnk megnyitván az ülést, röviden reaszumálja a vita eddigi főbb momentumait és átadja a szót Lélay Gusztáv miniszteri tanácsosnak, a Munkásvédelmi Intézet igazgatójának. Lélay szerint első feladat volna tehát a gyermekotthonok létesítése, még pedig minden kerületben, a Neuschloss által javasolt berendezés szerint. A második volna a foglalkoztató-műhelyek létesítése úgy, amint Havass Rezső javasolta.

Gróf Festetics Géza tanácsjegyző, a millenáris alaptívny felhasználására vonatkozó ügyosztályi javaslat szerzője elmondja a javaslat genezisést, majd a javaslat közzététele óta felmerült momentumokat. Mindezekből azt a következtetést vonja le, hogy mélyen járó szociális bajaink vannak, amelyeknek orvoslására nem a két milliónak 40.000 forintos kamatja, hanem egy kétmillióss kamatú övedelem sem volna elegendő. Arról lehet csak szó, hogy a sok baj közül egyet orvosoljunk. A gyermekotthonok létesítése első sorban közéleti-koncessziós kérdés s mint ilyen, *hatósági feladat, amelynek megoldása, remél, nem sokáig kéni.* Ismételt hangsúlyozza, hogy a Népothonnal nem akart jótékonyági intézményt alkotni, hanem kulturálisot. (Élénk helyeslés.)

Zigány Zoltán melegen ajánlja azután előadása Neuschloss javaslatát. Szóla a szüneti gyermektelepeken szerzett tapasztalataiból tudja, hogy a gyermekek helyes nevelése visszahat a családra, ott igen üdvös változásokat okoz. Az étkész tekintetében felhozottakra megjegyzi, hogy a magyar munkás tényleg nem tudja megválogatni, hogy mit egyék, hogy ölelson és jól étkézék. Neuschloss javaslatának egyik főelőnye az, hogy igen szépen meg lehet oldani a főváros alaptívnyából. Pártolja az előadói javaslatot. Klárk Ferenc dr. Havass Rezső indítványával foglalkozva, amely az alaptívny foglalkoztató műhelyekre kívánja fordítani, kijelenti, hogy már nemzeti szempontból sem lehet a kérdés megoldását a jótékony-

sághoz kötni. Foglalkoztató műhelyekkel társadalmi kérdést megoldani nem lehet. Ez csak olyan embereknek való, akik már a koldulás előtt állanak. Ellenzi az előadói javaslat elfogadását és az alaptívnyat a szakegyletek támogatására és a munkáskamarák, valamint az ezzel kapcsolatos intézmények létesítésére kívánja fordítani.

Seregi Zoltán tanácsjegyző javasolja, hogy az alaptívny oklevél olyképp volna megszerkesztendő, hogy ez mindenkor munkásvédelmi célokra szolgáljon. A székesfővárosi közgyűlés vegye újra meg ontolás alá az alaptívnyt és a felvetett eszmékhez képest készítesse el az oklevelet.

Matos Jenő csatlakozik Grossmannnak a multkor tett indítványához, hogy egy palotát emeljenek az alaptívnyból, a szakegyleteket számára.

Dr. Rózsavölgyi Manó kijelenti, hogy az előadói javaslatához járul hozzá és a tanács ügyosztályi javaslatát nem fogadja el. Az alaptívnyból a munkásgyermekek napközi otthonát kell megteremteni és nézete szerint ez az eszmét valamennyi munkásnak a legnagyobb örömmel kell elfogadnia.

Havass Márton szerint az alaptívnyt olyképp kellene felhasználni, hogy abból a gyermekek és elhagyott aggok részére nem csak nappali, hanem éjszakai is otthon, gondviselőházat létesítsenek.

Vajda Mihály az előadói javaslatát ajánlja.

Ladner László is a gyermek otthon mellett volna, ha a felnőttek el voltának látva. Azt hiszi, hogy gyermekek otthona inkább a szüleinél van, mint az előadói által tervezett házbán. A munkásvédelmi intézet bajait foglalkozik azután és élteti annak működését. A foglalkoztató műhelyekről szintén a legnagyobb méltatlankodás hangján szól.

Neuschloss Marcel a felhozott nézetekkel és ideákkal szemben a maga álláspontját védi. A munkásgyermekek védelme által nem alaminaszit akar nyújtani a munkásoknak, hanem le akarja venni vállukról a legdesebb, de legnagyobb terhet: a gyermekek. Elismeri, hogy a rendelkezésre álló összegből, a munkásbajokat megszüntetni nem lehet. Gyermekvédelmi intézetek léteznek mindenhol, a fővárosban is, azonban nézete szerint ez összeg kamatai mégis e célra volnának fordítandók. A gyermekvédelem főfontosságú a munkásság szempontjából is. A munkást szabadná, tüggetlenné teszi. Ajánlja indítványát előadásra.

Grossmann Miksa: Ha a főváros igazán monumentális dolgot akar a millenáris alaptívnyból létesíteni, adjon házat a szakszervezeteknek és tegye ezzel lehetővé a munkásoknak a szervezkedést.

Előnk ezután reaszumálván a tanácskozásokon felerült indítványokat és eszméket, kijelenti, hogy az egyesület végrehajtó-bizottsága fog a hallottak figyelembe vételével és azoknak teljesen objektív mérlegelésével határozni. Végül köszönetet mondott az előadónak és a főelőadónak.

A Magyar Jelszóhitebank igazgatóságának mai ülésén, amelyen Dorizon és Thors francia igazgatósági tagok is részt vettek, jóváhagyott az 1901. december 31-ikével lezárt mérleg.

A felügyelőbizottság által is helybenhagyott e mérleg szerint a bruttónyereség az 1900-ról áthozott 625.843 K. 17 f. hozzászámításával 7.120.091 K. 83 f. és a tiszta nyereség, a kezelési költségek és adók levonása után, a mult évben kiutaltott 4.803.110 K. 37 fillérrel szemben 5.880.138 K. 97 fillért tesz ki. Ezen mérlegben már az 1901. július 20-ikán tartott rendkívüli közgyűlés határozata értelmében 20 millió arany forintra emelt alaptőke szerepel és az igazgatóság a folyó évi március 28-ikára egybehívott közgyűlés elé azon indítványt fogja terjeszteni, hogy az immár fozalomban levő 200.000 drb részvény után részvényenkint, mint a mult évben, 25 frank osztalék fizetessék, továbbá 30.000 korona az intézeti nyugdíjalap javadására, 40.000 korona az intézeti tisztviselők külön jutalmására fordítsassék és a fennmaradó 721.472 korona 89 fillér a folyó évre elvitessék. Az alaptőke felemelése alkalmával elért nyereség nem foglaltatik benn a fennki-tüntetett tiszta nyereségszomban és az egybehívott közgyűlés elé terjesztendő javaslatok szerint az intézet tartalékaihoz lesz csatolandó. Ez az eredmény éppenséggel kitűnően mondható, ha meggondoljuk, hogy a felemelt tőke csak az év második felében működhetett közre a nyereség elérésében és csakis azon körülménynek köszönhető az eredmény, hogy intézet valamennyi cimele úgy a bel-, mint a külföldön igen nagy keletnek örvendettek, ami által az intézet a kedvezőtlen kamatlávviszonyoktól nem szenvedett.

A Miskolci Terményesarnok közgyűlése. A Miskolci Terményesarnok kereskedelmi testület vasárnap délután tartotta az évi rendes közgyűlését Grünfeld Ödön e nökleivel. A testület érdemes elnöke üdvözölte a nagy számban megjelent tagokat s a jegyzőkönyv vezetésére dr. Flamm Dezső titkárt, hitelesítő-szere dr. Majzer Jób, Sidauer Ignác és Balázs Miksát, a szavazatszedő bizottság elnökéül Weiss Józsefet, tagjain Klein Dezső és Weiss Mór egyleti tagokat kérte fel, majd behívta dr. Flamm Dezső egyleti titkárt az évi jelentés felolvasására.

A jelentés szerint a testület minden szakdolgoiban élénk részt vett s munkálkodásának nagy részét a szövetkezetek elleni akciónak, illetve a kereskedelmi érdekei megvédésének szentelte. Az egylet tagjainak száma 374. A kimerítő jelentésért a titkárnak dr. Reiner Samu indítványára köszönhető szavaztak. Racz Kornél pénztáros terjesztette elő a mult évi zárszámadásokat, amelyek szerint az egylet gyümölcsözőleg elhelyezett vagyona 3800 korona 51 fillér amely után egy zárszámadásokat, mint a jövő évi költséglőirányzatot a közgyűlés egyhangulag elfogadta és a felmentvényt megadta. Ezután Falkenstein Somának egy igen életrevaló indítványa került tárgyalás alá,

amely a III. oszt. kereseti adókövető és felszámoló bizottságokban helyet foglaló és a kereskedelmi viszonyokat alaposan nem ismerő egyének helyett szakemberek kinevezését a bírják, akik a kereskedők sok baját jól ismerik. A közgyűlés akként határozott, hogy a választmány veszi e fontos kérdést tárgyalás alá.

A választások során a lemondott dr. Egri igazgató és Rácz Kornél pénztáros és az alapszabályszerűleg kisorsolt 8 választmányi tag helyébe megválasztották igazgatóul: dr. Weisz Géza orvos, pénztárnokul Glasner Géza, választmányi tagokul: Radvány István, Weizer Antal Schweitzer Henrik (uj), Schwarz Bertalan (uj), Grozemann Dávid, Friedmann Dávid, Rosenthal Vilmos és Weisz József.

A közgyűlést megelőzőleg tartotta meg dr. Szentpáli István kamarai titkár széleskörű szaktudásra valló szabad előadást az önálló vámtérről. Az egylett helyiségei zsutólasig megtekintet érdeklődő közönséggel, amelynek sorában ott voltak: Radvány István királyi tanácsos, homorogdi Lichtenstein József, dr. Tarany Gyula alispán, Koos Soma, Feuerstein Márkus, Harangi Menyhért bank-igazgató, dr. Maisler Jób s.b. Az érdekes szabadelőadás során Szentpáli István nagy tudással fejtegette a kereskedelmi szerződések történe mi előzményeit, majd statisztikai adatok megvilágításával boncolgatta a közös és önálló vámtérről előnyeit és hátrányait, a közel jövő valószínű alakulását s a kereskedelmi szerződések egyszerű leendő lejáratainak káros következményeit. A tanulságos előadást a jelenlétűk élénk érdeklődéssel és helyeséssel kísérték, belezárul pedig az előadó titkárt kelcs óvásokban részesítették.

Grünfeld Odón egyleti elnök meleg szavakban mondott köszönetet az egylet nevében s kifejtette, hogy az egylet is igyekszik fog az önálló vámtérről mellett állást foglalni.

Este a csarnok helyiségében társasvacsora volt. Az első felköszöntőt Grünfeld Odón egyleti elnök mondotta a királyra, majd az egylet tagjaira emelt poharat. Dr. Majzler Jób a bankett két vendégére Radvány István királyi tanácsosra és dr. Szentpály István titkára, Neumann Adolt az elnökre, dr. Weisz Géza a két társelnökre és a választmányra, dr. Szentpály István a kereskedelmi egylett felvirágozására, Klein Dezső Szentpályra, Kohn Gábor a vendégekre, dr. Flamm Dezső az uj tisztviselőkre, dr. Kőszegi Armand az elnökre, dr. Egri Miksa a régi elnökre Weisz József-re és Wechsler Sámuel az összejáratásra mondott felköszöntőket.

A m. kir. államvasutak beretelje a múlt év november havában a végleges kimutatások szerint 20,410,791 koronát tettek ki, ami 845,141 koronával több, mint amennyi annak idején ideiglenesen kimutatott és 608,227 koronával több, mint az előző évi november hóban. Az 1901. év elejétől november végeig tettek az összes bevételek 198,178,268 koronát, ami 217,892 koronával több lévén az előző évinél, tekintve a viszonyok mostohaságát, igen kedvező eredménynek mondható.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok választmánya a Kunz József és Társa cég százéves fennállásának alkalmából, melynek egyik időnöke Kunz Ferenc, az egyesületnek 12 év óta buzgó elnöke, elhatározta, hogy az eseményt díszünnep és díszvacsorával fogja megünnepelni.

A newyorki tőzsde. New-Yorkból jőentik március 10-iki kelettel: Az értéktőzsdén eleinte egyes speciális papirok érdekelt részről való beavatkozásra emelkedtek, de az általános irányzatot nem igen befolyásolták. Később Methuen elítogatásának híre és az ősi buza kedvezőtlen állásáról szóló jelentések előadásokra készítették a spekulációt. Zárulat gyenge. Részvényforgalom 600,000 darab.

Délgymölcs-aukció. A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság tegnap tartott aukcióján 11,000 láda narancsot és citromot adott el a következő árak mellett: Narancs: 100-as 5.50 koronától 8.- koronáig. 200-as 5.50 koronától 7.50 koronáig. 300-as 7.50 koronától 9.00 koronáig. 360-as 6.50 koronától 8.50 koronáig. Vépíros narancs: 8.- koronától 14.- koronáig. Citrom: 300-as 5.- koronától 6.50 koronáig. 360-as 5.50 koronától 7.- koronáig. Mandarin: 80-as 0.- koronától 0.- koronáig. 100-as 0.- koronától 0.- koronáig. A legközelebbi aukció kedden, 1902. március 18-én lesz, mely alkalmal 11,000 láda narancs és citrom kerül előadásra.

Fizetésektelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségeket jelenti: Szakács János kereskedő Székely-Uvárhely, Sebők Mihály vaskereskedő Szeged, Pollák Katalin kereskedő Vinkovce, Márton Gábor kereskedő Yessprém, Schell Pál kereskedő Uj-Arad, Beck Zeigmond kereskedő Szabadka, Seelinger Ede kereskedő Boros-Jenő, Ernyei Gyula kereskedő Arad.

Szakszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten pénzben 89.- korona, áruban 89.50 korona. Bécsben a kontingentál készáru 88.- korona pénzben, 88.60 korona áruban. Borjувásár. 1902. évi március hó 11-én. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvényirtársaságtól.) Felhajtás: Belüldi élő borju 874 drb, leüld borju 14 db, bécsi borju --- db, --- db, növendékmárha 48 darab, bárány élő 3 darab, leüld bárány 99 darab. Argyezések. --- Belüldi élő borju I. rendű 64-75 l-ig, kivételes 68 ---, II. rendű 50-62 l-ig, I. kilónként, leüld borju I. r. 78-82 l-ig, II. r. --- l-től --- l-ig, kivét. I. kilónként levonás nélkül. Rugott borjúkért --- f-ig. Növendék márho --- f-től --- f-ig, I. r. --- f-ig, középminőségű 38-50 f-ig, alárendelt --- l-ig, I. kilónként, Bárány élő 8 ---, ---10.- k. leüld bárány

7.-8.50.- K. kivételesen ár --- k-ig páronkint. --- Dacára a nagy főlhajtásnak, az irányzat élénk volt, az árak azonban változatlanok maradtak.

Budapesti sertés-konsumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székesfővárosi sertés-konsumvásár árjegyzése 1902. évi március 11-én. Készlet 887 darab. Erkezett 590 darab. Összesen 927 darab. Eladott 788 darab. Maradt 184 darab. Napi árak: 120-180 kilogramm sulyban 100-106 koronáig, 220-280 kilogramm sulyban 100-107 koronáig. 320-380 kigr. sulyban 98-106 K-ig. Öreg nehéz páronkint 400-500 kilós 92-98 koronáig, Malac 60-76 korona. Az irányzat változatlan.

Bécsi sertésvásár. A st.-marzi központi vásárcsarnokban ma megtartott sertésvásár bejelentettek 11855 darabot, ebből a vásár elején elhajtottak: 4925 darab fiatal sertést, --- darab magyar hizott sertést, --- nehéz sertést, összesen 49.5 darabot. Jegyzések: kgként élő sulyban (a togyasztási adót nem számítva) elsőrendű sertés 94-96 fillér, kivételesen 87 filléren, középminőségű sertés 86, ---92 fillér, könnyű sertés --- fillér, fiatal sertés 78-84 fillér, süldő 72-83 fillér.

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, március 11.

A mai buzaüzlet valamivel kellemesebb hangulattal nyílt meg, azonban később bőséges kínálat ellenében nem volt elegendő vételkedv. Forgalmomba került 21,000 métermáza buza változatlan árak mellett.

Rozsban szilárdabb volt az irányzat és az árak néhány fillérrel emelkedtek.

Zab tartott árakkal került a forgalomba.

Tengeriben változatlanok maradtak az árak.

Eladottak:

Buza, Tiszavidéki: 500 mm. 79 k. 9 K. 75 f., 100 mm. 78 k. 9 K. 70 f., 100 mm. 78 k. 9 K. 67 1/2 f.

Orosházi: 4400 mm. 77 k. 9 K. 65 f. Fejérmegyei: 300 mm. 78 k. 9 K. 70 f., 300 mm. 77 1/2 k. 9 K. 65 f.

Pestmegyei: 100 mm. 78 1/2 k. 9 K. 65 f., 300 mm. 75 k. 9 K. 40 f. O-Kanisai: 1500 mm. 74 k. 9 K. 45 f.

Bánsági: 950 mm. 75 k. 9 K. 40 f., 1200 mm. 75 1/2 k. 9 K. 40 f., 770 mm. 76 k. 9 K. 40 f. Romániai: 200 mm. 74 k. 9 K. 10 f.

Szerbiai: 1800 mm. 73 1/2 k. 8 K. 45 f., 1700 mm. 73 1/2 k. 8 K. 55 f. Raktárúru: 1430 mm. 76 k. 9 K. 50 f., 750 mm. 75 1/2 k. 9 K. 30 f.

Mind három hónapra. Rossz: 500 mm. 7 K. 62 1/2 f., 300 mm. 7 K. 57 1/2 f.

Zab: 100 mm. 7 K. 80 f., 200 mm. 7 K. 72 1/2 f., 100 mm. 7 K. 70 f., 100 mm. 7 K. 65 f., 100 mm. 7 K. 60 f., 100 mm. 7 K. 47 1/2 f., 500 mm. 7 K. 52 1/2 f.

Tengeri: 250 mm. 5 K. 23 1/2 f. Tegnap délután eladottak: Szarvasi: 4200 mm. 77 1/2 k. 9 K. 75 f., három hónapra.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti ár-és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben 60 kilogrammonként. --- A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for Buza, Fejérmegyei, Pestmegyei, Orosházi, Bánsági, Szerbiai, Raktárúru, Rossz, Zab. Rows show different varieties and their prices in K and f.

Table with columns for Egyéb gabonafélék, Rossz, Arpa, Tengeri, Repce, Káposzta, Káposzta, Káposzta. Rows show different types of grain and their prices.

A határidőüzlet folyamán a következő kötések

Table with columns for Kötések, Aprilisi buza 1902., Májusi buza 1902., Októberi buza 1902., Aprilisi rozs 1902., Aprilisi zab 1902., Májusi tengeri 1902., Déli éjszakai a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén: Aprilisi buza 1902., Májusi buza 1902., Októberi buza 1902., Aprilisi rozs 1902., Aprilisi zab 1902., Májusi tengeri 1902., Augusztusi repce 1902.

Table with columns for Délután fél 5 órakor zárul: Buza április 1902., Buza májusra 1902., Buza októberre 1902., Aprilisi rozs 1902., Aprilisi zab 1902., Májusi tengeri 1902., Augusztusi repce 1902.

A budapesti értéktőzsde.

Kedvező konverziós üzletekre általában szilárd, helyi értékek igen csendesek.

Előzőzsde. Osztrák hitelrészvény 696.---697.50, Magyar hitelrészvény 713.50-716.---, Jelzálogbank részvény 481.---481.50, Rimamurányi részvény 499.50, Államvasuti részvény 676.---677. Koronajáradék 79.35-97.45 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 97.50-97.55, Magyar Hitelbank részvény 714.05-716.75, Jelzálogbank részvény 481.50-482.---, Leszámlítóbank részvény 416.50-447.---, Osztrák hitelrészvény 696.25-698.75, Rimamurányi vasmű részvény 499.50-500.25, Közúti vaspálya részvény 650.---, Déli vasút részvény 676.50-677.75, Athenaeum 215.---, --- korona.

Utózsde. A 4 órai zárhatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 697.75, Magyar hitelrészvény 716.50, Leszámlító 447.---, Rimamurányi vasmű részvény 499.50, Osztrák-Magyar államvasuti részvény 678.50 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 45.---58.--- korona, vörös aprószemű 42.---46.--- korona, vörös erdélyi --- korona, vörös bánsági --- korona, középszemű 47.---49.--- korona, nagyszemű 50.---56.--- korona. Disznósert: budapesti --- korona, vidéki --- korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki --- korona, városi 4 darabos 47.---48.--- korona, 3 darabos 50.---51.--- korona, üstölt --- korona. Szilva: boszniai: szokás szerinti minőség 14.25-14.50 korona 120 darabos --- korona, 100 darabos 16.75-17.--- korona, 85 darabos 19.75-20.25 korona, azonnaliszállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.50-14.--- korona, 100 darabos 16.50-17.--- korona, 85 darabos 19.50-20.--- korona. Szilva: slávoniai 19.---19.50 korona, szerbiai 17.50-17.75 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonatőzsde.

Bécs, március 11. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Az árfolyamok javultak, mert kedvezőbb jelentések érkeztek külföldről. A javulásban a forgalom emelkedésének nagy része van. Az irányzat szilárd. Kötettek: Buza tavaszra 9.44-9.46, tengeri május-juniusra 5.50-5.51, rozs tavaszra 7.78-7.80, rozs május-juniusra 7.78-7.74-7.76, zab tavaszra 7.80-7.82-7.82 korona. Zárhatkor maradtak: Buza tavaszra 9.95, tengeri május-juniusra 5.50, rozs tavaszra 7.78, rozs május-juniusra 7.74, zab tavaszra 7.80 korona.

A bécsi értéktőzsde.

As előzőzsde a magyar konverzió tárgyalásáról szóló hírek hatása alatt állott. Kezdetben visszaesés mutatkozott. Később általánosságban kis javulás állott be. Berlinre változatlan. Csendes üzletmenet mellett az árfolyamok javultak.

A déli tőzsde szilárdabb irányzatban indult. Berlinre nyomott, 1 óra 30 perccor tartott, csendes forgalom.

Zárulat csendes Berlinre, bankrészvényekre szilárd. Londonra gyöngye; bányarészvényekre tartott.

Bécs, március 11. (Magyar értékek vártala.) 490/00 aranyjáradék 120.10, fizeti és szegedi kölcsön sorsjegye 180.---, Magyar vasuti kölcsön ezüsten 100.85, Magyar keleti vasuti állam kötvény 120.---, Magyar leszámlító- és postaváltóbank 447.---, Rimamurányi vasműrészvény 497.75, Magyar koronajáradék 97.40, 490/00 Magyar földhitel. kötvény 96.80, Magyar hitelbank részvény 714.---, Magyar nyereségny kölcsön sorsjegye 197.---, Kassa-oderbergi vasuti részvény 372.---, Magyar keresk. bank 25.20 Magyar cukoripar 1465.

Bécs, március 11. (Osztrák értékek vártala.) 429/00 papírjáradék 101.55, 490/00 osztr. aranyjáradék 120.90, 1680/00 sorsjegye 155.25, Osztrák hitelrészvény 430.---, Angol-osztrák bank 1634.---, Déli vasút 68.---, Dunagőzhajózási részvény 878.---, Dohányrészvény 255.---, Cászári és királyi arany 11.36, Német bankváltók 117.25, 429/00 osztr. járadék 101.30, Osztrák koronajáradék 96.10, 1864-iki sorsjegye 244.---, Osztrák hitelintézet részvény 697.50, Unionbank 665.---, Osztrák Ländersbank 430.---, Osztrák-magyar államvasút 677.---, Elbavölgyi vasút 470.50, Alphei pályarészvény 392.---, 20 frank arany 19.10, Londoni váltóár 240.10 Bécsi Tramway Litt B. 253.25, Bécsi Tramway Litt A. 297.25, Lipót köhő 336.---, Az irányzat csendes.

Bécs, március 11. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárhatkor a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 648.---, Magyar hitelrészvény 784.---, Angol-Osztrák bank 483.75, Bécsi bank-egyesület 566.---, Union bank 480.50, Ländersbank 673.---, Osztrák-magyar államvasút részvény 252.---, Déli vasút 70.50, Elbavölgyi vasút 477.---, Északnyugati vasút részvény 464.---

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szerda, 1902. március hó 12-én.

Jancsi és Juliska.

Mese 3 képb. Szövegét írta: Wette Adelaide. Fordította Ábrányi Fmll. Zenéjét írta Humperdinck.

Személyek:

Andris Mányai A vasorru bába Berta
Panna Rotter Altató bácsi Wlassák
Jancsi Várady M. Harmat bácsi Palóczyné
Juliska Payer

Utána:

A babatündér.

Látványos ballet 1 felvonásban.

Végül:

Nap és föld.

Ballet 4 képb. Zenéjét szerzőtte Bayer J.
Kezdeté 5 órákor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. március hó 12-én.

Először:

Pogány Gábor.

Dráma 4 felvonásban. Írta Ferenczy Ferenc.

Személyek:

Ozv. Pogányné Rákosi Lindner Berta Maróthy
Pogány Gábor Császár Kovács Mihályfi
Pogány H. Helvey Hollay Kőrösmezői
Pogány Anna Török I. Hollayné Boér
Pogány Péter Horváth Pataki Gál
Pogány Péterné Györgyné Úgyvéd Hetényi

Kezdeté 7 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. március hó 12-én.

Szelestey Eliza szerződött tag első felléptével

Lotti ezredesei.

Énekes bohózat 2 felvonásban. Írta Rudvard Stone.
Fordította Faragó Ödön. A dalok verszövegét írta Mérei Adolf.

Személyek:

Ton Dawentry Sziklai Barley Szilágyi
Harriet Sziklainé Mister Morvay Irányi
Jean Dickson Boross Mister Bibb Kaloosy
Kitty Almási I. Misa Kate Sellő
Ramajanah Ráthonyi Esmeralda Irányiné
Lotti Szelestey Elsie Almási L.

Kezdeté 7 1/2 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. március hó 12-én.

T. Vizvári Mariska vendégfelléptével.

Szalmaláng.

Dramolett 1 felvonásban. Írta T. Vizvári M.

Személyek:

Favrolles Bihar Bourridon Nikó
Pimpollette Vizvári

Utána:

Az erősebb.

Parasztráma 1 felvonásban. Írta Géczy István.

Személyek:

András Hegedüs Sándor Góth
Borcsa Harashty Mihály Rónaszéki

Végül:

A házirovos.

Színmű 2 felvonásban. Írta Hegedüs Gyula.

Kezdeté 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. március hó 12-én.

Egy görbe nap.

Énekes-bohózat 3 felv., dalokkal és táncokkal. Írták Csicsery Bors és Tsa. Zenéjét részben szerzőtte Barna József.

Személyek:

Borszem J. Dezsőfi Tarjaos Szerdahelyi
Wewrowszhegy Németh Dicsőfi Delli
Leona Krecsányi Sanyaró Vendel Ujvári
Izolda Dory M. Tolyás Dániel Szabó
Krexelhuber Kovács M. Hombár Horváth
Krasznahubay Szirmai Rendőr Tollagi
Monokles báró Símegei Tüzoltó Kenedich
Mokány Berci Kis M. Elsa Harmath
Bukovay Kovács K. Juci Blaha

Kezdeté 7 órákor.

Háztulajdonosok figyelmébe!

Hivallalok középületek, paloták, nyaralók és bérházak hemlockzat tartozását, úgy a fővárosban mint vidéken. Továbbá udvari fűszelők és vakolatok javítását, utánteljesítéseket és teljesen új falfestéseket.

Homlokzatfestéseim

megkés után is tiszták és felteltessek maradnak. E szakmában a székesfővárosban 15 éve igen nagy elismerés mellett kitűnő sikereim működtem, Arany jutányok, munkáimért azonosítást vállalok.

KOVÁCS JÓZSEF építési vállalkozó

Budapest, Andrassy-ut 51. szám.

Kiselejtezzünk

1902. március 25-ig tetemesen leszállított áron nász és alkalmi

A jándék

a legfinomabb és művészes kivitel
Ortner Rezső és Tsa Porcellán fest. gyár

raktára:

Teréz-körút 32.

!!Vigyázat Sarok-üzlet!!

Legfinomabb minőségű porcellán, rendkívül szép festésű dús arannyal, legerősebb tűzállóságú 6 személyes teljes készletek.

Étkező finom frt 3.25
Kávé modern frt 4.25
Étkező modern „ 6.75
Étkező roccó „ 8.75
Étkező renaissance „ 9.75

Kávé eleg. roccó „ 4.25
Tea finom szép festésű „ 3.50
Tea roccó díszarany „ 4.50
Mocca szarv. tálcával „ 4.25
Üvegkészlet. fin. véselt „ 8.50

Étkező 12 személyre 15 frt, 20, 25 és 35 frt.
Majolika függőlámpák potom olcsó 5 frt 50

Vidéki megrendelésnél kárjuk a vasutállomás megnevezését.

Szombaton, márc. 15-én a Royal-teremben

BONN

Ferdinand poros kir. udvari színház

szavaló-estéje.

Jegyek kaphatók 10, 6 és 4 koronáért a Harmóniában, IV. Váci-utca 23.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

Minden este:

Billie Burke Bauer Róza
angol szanzeneti dalénekesnő

La Dante

francia kettős

The Solovay The Thorns
előtornászok excentrikuok

Tarka Szinpad

és a teljes márciusi műsor.

A télkerében reggel 5 óráig Vörös Elek előnyzenekara hangversenye.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. március hó 12-én.

A tánc.

Írta és felolvasa Pekár Gyula.

Kezdeté 7 1/2 órákor.

Dr. RENNER

VIZGYÓGYINTÉZETE

— bejáró betegek számára. —

Budapest, VII., Valero-utca 4. (Telefon 555.)

Az intézetben gyógykezelés alá vételnek különféle ideg- és gerinobajok, almatlanság, szédülés, ideges gyöflegeségi állapotok, a gyomor és belek renyhesége, ideges szívban-talmak stb. — Alkalmazásban levő gyógykezelések: A tudományos vizsgálaton átesett elírásain kivül: szénasavas fürdők (naumieim eljárás, szivbajonok számára), fény-fürdők (telhisszesznál és csuszos bántalmaknál), az elektromozás minden faja (galvanizáció, faradizáció, franklinizáció), masszázsa (gyógyulag vagy vibráció alakban, vagy elektro-masszázs) stb. Árak mérsékelték. Prospektus kívánatra.

Ne vegyen senki hangszert míg

REMÉNYI MIHÁLY

műhangszeres legújabb képes árjegyzékét át nem olvasta, melyet ingyen és bérmentve küld Budapestről Király-utca 44/d.

RÖPTÉBEN A VILÁG KÖRÜL.

Díszes kiállítású, értékes ajándékmű. Egyesíti a szöveget a hasznossal.

Kétszázötvenhat remek képb. bemutatja a világ szépségét.

A képek magyarázó szövegét írta:

TIMAR SZANISZLÓ.

Ára díszlábnyitokban 20 korona.

Megrendelhető a LAMPEL R.-féle

(Wodianer F. és Fial)

cs. és kir. udv. könyvkereskedésben

Budapest, Andrassy-út 21.

Egy gazdátlan csónak története.

REGÉNY

Írta: MOLNÁR FERENC.

KAPHATÓ A

„BUDAPESTI NAPLÓ”

kiadóhivatalában.

Ára 2 korona.

Victor Clément Joseph Ortman Brüsszelben 7027. számú

„Csóalaku elpárolgató elem”

című 1896. május 14-ről kelt magyar szabadalmára

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szíves ajánlatok „W. D. 1572” alatt Mosse

Rudolfhoz Bécs I., Seilerstätte 2. intézendők.

Magyar Jelzálog-Hitelbank

Hirdetmény.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank t. c. részvényesei az 1902. március hó 26-ik napján délelőtt fél 12 órákor a bank helyiségeiben (V., Nádor-utca 7. sz.) tartandó

XXXIII-ik rendes közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívtnak.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1901. üzletévről.
2. Az 1901. évi mérleg megállapítása és a felmentvény megadása.
3. Határozathozatal a tiszta nyereség hovatartozása iránt.
4. Az alapszabályok 10. §-ának módosítása (az 1901. július 20-iki közgyűlés határozata szerinti alapítóke-melés keresztülvitelének kitüntetése).
5. Igazgatósági tagok választása.
6. Felügyelő-bizottság választása.

A részvények letéhetők:

Budapestben: a bank főpénztáránál (V., Nádor-utca 7. sz.) és a Magyar Leszámitoló-és Pénzváltó-banknál;

Bécsben: az „Union-Bank”-nál;

Párisban: a „Société Générale pour favoriser le développement du Commerce et de l'Industrie en France” című banknál.

As igazgatóság.

Alapszabályok kivonata.

23. §. 23 részvény tulajdona 1 szavazatra jogosít.
24. §. Részvényesek, kik szavazó-jogukkal élni akarnak, kötelesek a közgyűlés összehívása előtt legalább 8 nappal részvényeiket törvényi mellett letéteményezni: a letéteményezés a bank pénztáránál, vagy más, a hírlapokban kijelölt helyeken eszközönd.
25. §. A szavazó-jog személyesen, vagy meghatalmazott által gyakorolható. Meghatalmazás csak részvényeseknek adható. Testületek, intézetek és kereskedelmi cégek, továbbá nők és kiskorúak a közgyűlésen törvényes képviselőjük által vehetnek részt, ha azok különben részvényesek nem volnának is. Azoknak, kik szavazó-jogukat igazolták, a részvényes és az utának járó szavazatok számának megjelölésével ellátott igazoló-jegyek adatnak ki. A részvényes a részvényes által sajátkezőleg aláírandó jegyzékbe, számszerű sorrendben és pedig a Magyar Jelzálog-Hitelbanknál egy, minden egyéb letéthelyen két példányon bejegyzendők. A letéte a letett részvényekről törvényi nyer és a részvényes annak idején a közgyűlés megtartása után, csakis ezen törvényi visszaadása mellett fognak neki kiszolgáltatni.
- Az 1901. évi mérleg és jelentés 1902. március hó 18-tól kezdve a t. c. részvényesek rendelkezésére áll.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Csütörtök	A denvér	Pogány Gábor	Szalmaláng Az erősebb A házirovos	Az aranyos	Hymen-füred
Péntek	Tristan és Izolda	Pogány Gábor	Balaton rego	Ádám és Éva	
Szombat	Bánk bán	II. Rákóczy Ferenc fogsága	Kuruc Féja Dávid	Egy görbe nap	
d. n. Vasárnap este		Karácsonyi álom Pogány Gábor	Balaton rego Kuruc Féja Dávid	A széköt katona Az aranyos	

